

Посланието на Павел до галатяните

Събития, свързани с посланието на Павел до галатяните, написано от Коринт по време на Третото

мисионерско пътуване, ок. 58 г. сл. Хр. Посланието на апостол Павел до галатяните
ВЪВЕДЕНИЕ

1. Заглавие. Това писмо е адресирано до църквите в Галатия. Не е известно дали те са били в Северна Галатия, в градове като Тавиум, Песин и Анкира (днешна Анкара), или в Южна Галатия, в Антиохия, Икония, Листра, Дерва и други градове (вижте „Пътешествията на Павел“). Първата гледна точка се нарича северногалатска теория, а втората - южногалатска теория. За обсъждане на тези две теории вижте Допълнителна бележка върху Деяния 16. Името Галатия произлиза от определени галски племена, които нахлули в Мала Азия около 278 г. пр.н.е. и се заселили в северната част на това, което през 25 г. пр.н.е. става римската провинция Галатия.

2. Авторство. Павловото авторство на това послание не е било сериозно оспорено. Вътрешните доказателства в самото послание са убедителни. В своята цялост то е в съответствие с характера на Павел, както е изобразен в Деянията на апостолите и в други писма, приписвани му. Постапостолските християнски писатели са били запознати с посланието и са смятали, че е написано от негова ръка. То се появява в най-ранните списъци на книгите на Новия завет.

3. Историческа обстановка. По време на първото си пътуване, около 45–47 г. сл. Хр., Павел и Варнава основават църквите в Антиохия (в Писидия), Икония, Листра и Дерва (виж Деяния 13:14 до 14:23). След завръщането си в Антиохия те са изпратени в Йерусалим с въпроса дали от езичниците, обърнали се към християнството, трябва да се изисква да практикуват обредите и

церемонии на юдаизма (виж Деяния 15). Йерусалимският събор, свикан около 49 г. сл. Хр., решил да не поставя това изискване за неевреи. Скоро след събора Павел започнал второто си мисионерско пътуване, придружен от Сила. Първо посетили отново църквите в Южна Галатия, които Павел организирал по време на първото си пътуване, като три от четирите били конкретно споменати – Дервия, Листра и Икония (виж Деяния 16:1–5). След това те занесли евангелието във Фригия и Галатия (виж стих 6). Тези, които подкрепят теорията за Северна Галатия (виж Допълнителна бележка върху Деяния 16), отбелязват, че след това посещение в Дервия, Листра и Икония Павел и Сила преминали през това, което Лука нарича Галатия. От това може да се заключи, че Лука има предвид региона, заселен от галите, а не римската провинция Галатия, която е включвала и други области на юг (вижте „Пътешествията на Павел“). Павел се завръща отново в Галатия в началото на третото си мисионерско пътуване, около 53 и 54 г. сл. Хр.

Очевидно Посланието до галатяните трябва да е било написано след събитията, записани в Галатяни 2:1–14. Ако тук се говори за събора в Йерусалим, описан в Деяния 15, писмото трябва да е било написано след края на първото пътуване, тъй като този събор се е провел между първото и второто пътуване (вижте Деяния 15:36–41). Освен това, според Галатяни 4:13, изглежда, че Павел вече е посетил църквите в Галатия два пъти и ако е така, писмото трябва да е било написано след края на второто му пътуване. Ако се приеме теорията за Северна Галатия, писмото до галатяните трябва да е било написано след третото пътуване, тъй като Павел не е посетил църквите в Северна Галатия по време на първото си пътуване. Съответно времето на писане може да е зимата на 57/58 г. сл. Хр.

Един от аргументите, изтъкнати в полза на Коринт като място на писане, е близкото сходство по тема между това послание и това до римляните, което е написано по време на третото посещение на Павел в Коринт. Оправданието чрез вяра е темата и на двете послания и двете разглеждат подробно разликата между „закона“ и евангелието.

Ако се приеме теорията на Южна Галатия, е възможна дата чак до 45 г. сл. Хр. Някои Мисля, че може да е било написано дори преди Йерусалимския събор, веднага след завръщането на Павел в Антиохия от първото му пътуване. Причината за това заключение е, че посланието не съдържа конкретно споменаване на събора или на решението, договорено там. На възражението, че Павел вече е посетил южногалатийските църкви два пъти, тези, които подкрепят южногалатската теория, отговарят, че завръщането му при тях по време на първото пътуване трябва да се счита за второ посещение (виж Деяния 14:21–23).

Целта на писмото е очевидна от съдържанието му. Отстъпничеството е заплашително, ако не е вече започнало, и в резултат на това писмото е естествено противоречиво. Отстъпничеството е резултат от дейността на юдаизиращите учители, вероятно от същата група, която е предизвикала смут в църквата в Антиохия в Сирия по същия въпрос (виж Деяния 15:1). Именно раздорът, причинен от тези мъже в Антиохия, е довел до свикването на събора в Йерусалим. На този събор Павел отново е бил противопоставен на юдаистите, които са твърждали, че християнските новопокръстени трябва да спазват юдейските законови изисквания. Те са поискали обрязването на Тит (виж Гал. 2:3, 4). В това послание Павел не е толкова загрижен за обрязването или някоя друга характеристика на церемониалния закон, в частност, колкото за лъжливото учение, че човек може да се спаси, като спазва изискванията на „закона“. Това е видно от факта, че Павел понякога е участвал в някои от ритуалните процедури (Деяния 18:18; 21:20–27). Той също така обряза Тимотей (Деяния 16:3).

Тези лъжеучители очевидно са постигнали голям успех в усилията си и изглежда са заблудили голяма част от членовете на църквите в Галатия чрез своите

учения (вижте Гал. 1:6). Не е ясно докъде са стигнали измамените църкви в действителното практикуване на легализъм, преди да получат посланието на Павел, но от общия тон на писмото е видно, че е имало непосредствена опасност от всеобщо отстъпничество. Тези учители са работили в пряка опозиция на решението на събора. Те не само са отхвърлили евангелието на Павел, но и са оспорили неговия авторитет като апостол. Те са акцентирали върху факта, че Павел не е бил един от дванадесетте, избрани и ръкоположени от Христос.

За да изясни на галатяните грешката, в която са паднали, Павел преизложи великите принципи на евангелието, както им го беше обяснил. Но тъй като те обвиниха Павел в проповядване на фалшиво евангелие и тъй като това включваше и тяхното допълнително твърдение, че той не е квалифициран да проповядва, Павел се почувства длъжен да представи доказателства, които биха оправдали апостолството му. Това обяснява автобиографичната част на писмото (гл. 1:11 до 2:14). Целта му да даде толкова подробен разказ за лични преживявания, свързани с проблема, беше да докаже валидността на своето евангелие. Той също така подчерта факта, че неговите учения, които обясни на апостолите на събора, бяха в хармония с тези на водачите, които бяха свързани с Исус и бяха получили посланието си от Него.

4. Тема. Темата на Посланието до галатяните е праведността, постигната чрез вяра в Исус Христос. Това е в контраст с еврейската концепция за праведност, постигната чрез спазване на „делата“, предписани от еврейската правна система. Това писмо възвеличава това, което Бог е направил чрез Христос за спасението на човека и накратко отхвърля идеята, че човек може да бъде оправдан чрез собствените си заслуги. То възхвалява безплатния дар на Бога в контраст с опитите на човека да спаси себе си.

Конкретният спорен въпрос между Павел и еретичните учители в Галатия беше: Дава ли спазването на предписаните форми и изисквания на юдаизма право на човек на божествена благосклонност и приемане? Категоричният отговор беше „Не“, „човек не се оправдава чрез делата на закона, а чрез вярата в Исус Христос“ (вижте гл. 2:16). Всъщност, християнинът, който се опитва да спечели спасение чрез „делата на закона“, по този начин губи Христовата благодат (гл. 2:21; 5:4).

Като „деца на обещанието“ (гл. 4:28), християните са „наследници“ (гл. 3:6, 7, 14, 29). След като са станали нови създания в Христос (гл. 4:7; 6:15), „водени от Духа“ (гл. 5:18) и с Христос, пребъдващ в сърцата им чрез вяра и Божия морален закон, записан в нея (Гал. 5:10). 2:20; Евр. 8:10), те вече не се нуждаят, подобно на незрели деца, от „учител“, който да ги напътства (Гал. 3:23–26; 4:1–7). Докато юдеите се хвалеха с праведност, която предполагаша, че са спечелили със собствените си усилия да спазват Божиите закони (Рим. 2:17; 9:4), християните признават, че нямат с какво да се хвалят, освен със спасителната сила на „кръста на нашия Господ Исус Христос“ (вижте Гал. 6:14).

Терминът „закон“ в Посланието до Галатяни означава цялото откровение на Синай за Божиите правила за Неговите деца – морални закони, граждански устави и церемониални ритуали. Към тях юдеите по-късно добавили тромав набор от човешки закони. Те погрешно смятали, че със собствените си сили могат да се подчинят напълно на тези закони и че чрез такова подчинение могат да спечелят собственото си спасение. Посланието до Галатяни се занимава не толкова с някой от тези закони като такива, колкото с погрешната идея, че човек може да спечели собственото си спасение чрез стриктно спазване на различни законови изисквания. Въпросът е за спасението чрез вяра срещу спасението чрез дела.

Павел обяснява, че евангелските обещания са били потвърдени на Авраам в завета и че откровението на Божия закон 430 години по-късно не е променило разпоредбите на този

завет (гл. 3:6–9, 14–18). „Законът“ не е предназначен да замени завета или да осигури друго средство за спасение, а да помогне на хората да разберат и приложат разпоредбите на завета, произтичащи от божествената благодат. „Законът“ не е предназначен да бъде самоцел, както са започнали да мислят евреите, а средство – „учител“ – да води хората към спасение в Христос според обещанията на завета. Целта на „закона“, неговата „край“ или задача, е била да води хората към Христос (вижте върху Рим. 10:4), а не да им отваря друг път към спасение. В по-голямата си част обаче евреите доброволно са оставали в невежество за Божия план за това как хората да бъдат праведни чрез вяра в Христос и са се стремили да установят собствената си праведност чрез „делата на закона“ (Гал. 2:16; вижте Рим. 10:3).

Павел обяснява по-нататък, че заветът с Авраам е осигурил спасението на езичниците, докато „законът“ не го е правил; и че следователно езичниците трябва да намерят спасение чрез вяра в обещанието, дадено на Авраам, а не чрез „закона“ (Гал. 3:8, 9, 14, 27–29). Грешката и сериозният проблем, въведени в галатийските църкви от юдаистите, се състоят в опити да се наложат на новопокръстените езичници церемониални форми, като обрязване и ритуално спазване на „дни, месеци, времена и години“ (гл. 4:10; 5:2). Този специфичен проблем вече не съществува, защото християните днес не са в опасност да се върнат към ритуалните изисквания на юдаизма (вж. гл. 4:9; 5:1). Това обаче не означава, че книгата Галатяни е само от исторически интерес и без поучителна стойност за съвременните християни. Включването на посланието в Свещения канон гарантира, че то съдържа ценни и важни уроци за нашето време (вж. Рим. 15:4; 1 Кор. 10:11; 2 Тим. 3:16, 17).

Както вече беше отбелязано (виж стр. 933), думата „закон“ в книгата Галатяни включва в обхвата си както моралния, така и церемониалния закон; всъщност церемониалният закон би бил безсмислен без моралния закон (виж върху гл. 2:16). Церемониалният закон е прекратен чрез ограничение на кръста (виж върху Кол. 2:14–17), но моралният закон – Декалогът – остава в пълна сила (виж върху Мат. 5:17, 18). Днес съществува опасност да се придържахме към „буквата“ на Декалога, без да навлезем в неговия дух (Мат. 19:16–22; виж върху Гал. 5:17–22), както е било по времето на Павел да участваме в жертвоприношението, без да осъзнаваме, че неговите символи сочат към Христос. До каквато и степен, следователно, съвременните християни да изпадат в грешката да се опитват да се спасят чрез човешките си усилия да спазват Декалога, те отпадат от благодатта и се „заплитат“ в „робското иго“ (Гал. 5:1, 4). За всичко това Христос умря напразно (гл. 2:21). Предупреждението от книгата Галатяни се отнася за тях. Християнинът спазва Декалога не за да получи спасение, а защото е спасен. Всъщност само спасеният човек може да го спазва, защото Христос обитава в него.

Това предупреждение се отнася и за онези, които си мислят, че ще постигнат по-високо ниво на праведност пред Бога чрез стриктно спазване на човешки правила относно стандартите на християнския живот, като облекло и диета. По този начин те правят същата грешка като евреите от времето на Христос (виж Рим. 14:17; виж върху Марк 7:1–14). Други плащат десетък, посещават църква, дори спазват съботата, под заблудата, че по този начин печелят заслуги в очите на Бога. Вярно е, че християнинът вярно ще спазва всички божествени изисквания. Но той ще го прави не с надеждата да спечели благоволение в очите на Бога, а защото, като син Божий чрез вяра в спасителната благодат на Исус Христос, е върховна радост и щастие да подреди живота си в хармония с изразената воля на Бога (виж върху Мат. 7:21–27; вижте Допълнителни материали на EGW върху Галат. 3:24).

Най-важният урок от книгата Галатяни за църквата днес е същият, както той беше по времето на Павел – че спасението може да бъде постигнато единствено чрез проста вяра в заслугите на Христос (гл. 2:16; 3:2; 5:1) и че нищо, което човек може да направи, не може в най-малка степен да подобри положението му пред Бога или да увеличи шансовете му за получаване на прошка и изкупление. Законът, независимо дали е морален или церемониален, няма сила да освободи хората от състоянието на греха, в което се намират (вижте върху Рим. 3:20; 7:7). Това е „евангелието“ на Павел, за разлика от изопаченото „евангелие“ на юдаистите (Гал. 1:6–12; 2:2, 5, 7, 14).

Писмото завършва с призив да не се злоупотребява с новооткритата свобода на евангелието, а да се живее свят живот (гл. 6). Християнската любов трябва да води галатяните да се пазят от лицемерния дух и да се отнасят мило с онези, които изпадат в заблуда. Църквата трябва да бъде известна с добрите си дела – плодовете на Духа – но не трябва да се опитва да превърне добрите дела в заместител на вярата в спасителните заслуги на Исус Христос.

5. Очертание.

I. Приветствие и въведение, 1:1–10.

А. Апостолската власт на автора, 1:1–5.

Б. Поводът и целта на писмото, 1:6–10.

II. Защита на апостолската власт на Павел, 1:11 до 2:14.

А. Истинската му вяра в християнството, 1:11–24.

1. Божественият произход на неговото тълкуване на евангелието, 1:11, 12.

2. Предишната му ревност за юдейската вяра, 1:13, 14.

3. Неговото обръщане във вярата и мисията му сред езичниците, 1:15, 16.

4. Подготвителното му оттегляне в Арабия, 1:17.

5. Първият му контакт с апостолите в Йерусалим, 1:18–20.

6. Неговото приемане от църквите в Юдея, 1:21–24.

Б. Апостолско одобрение на неговото тълкуване на евангелието, 2:1–14.

1. Павел обяснява евангелието си на апостолите, 2:1, 2.

2. Тит – тестов случай, потвърждаващ евангелието на Павел, 2:3–5.

3. Апостолското одобрение на Павел като апостол на езичниците, 2:6–10.

4. Апостолското равенство на Павел с дванадесетте, 2:11–14.

III. Вяра срещу легализъм като средство за спасение, 2:15 до 3:29.

А. Дори еврейските християни разчитат на вярата в Христос за спасение, а не на закона, 2:15–21.

1. Еврейските християни осъзнават неефективността на легализма, 2:15, 16.

2. Несъвместимостта на християнството и юдаизма, 2:17–21.

Б. Спасението на езичниците, предвидено в Авраамовия завет, 3:1–14.

1. Галатяните станали християни чрез вяра, 3:1–5.

2. Вярата е отличителната черта на Авраамовия завет, 3:6, 7.

3. Осигуряване на спасението на езичниците чрез вяра, 3:8–14.

В. Статутът на „закона“ във връзка с Авраамовия завет, 3:15–29.

1. „Законът“ не отмени месианските разпоредби на завета, 3:15–18.

2. Подчинената и временна функция на „закона“, 3:19–25.

3. В Христос всички хора са наследници на заветните обещания, чрез вяра, 3:26–29.

IV. Християнска свобода от настойничество на „Закона“, 4:1–31.

А. От незрялостта на „закона“ до зрялостта на евангелието, 4:1–7.

1. Подчиненият статут на наследника по време на неговото непълнолетие, 4:1–3.

2. Даряване на пълните привилегии на наследството чрез Христос, 4:4–7.

Б. Глупавото поведение на църквата в Галатия, 4:8–31.

1. Безумието на юдаизма, 4:8–12.

2. Искреността и загрижеността на Павел към галатийските църкви, 4:13–20.

3. Alegорията за двамата сина, 4:21–31.

V. Морални и духовни напътствия, 5:1 до 6:10.

A. Робството на легализма, несъвместимо със свободата в Христос, 5:1–12.

Б. Християнската свобода не е извинение за всеотдайност, 5:13–26.

1. Любовта е изпълнение на закона, 5:13–18.

2. Делата на плътта и делата на Духа, 5:19–26.

В. Братската любов изпълнява Христовия закон, 6:1–10.

VI. Заключение, 6:11–18.

ГЛАВА 1

6 Той се чуди, че са го изоставили толкова скоро, както и евангелието, 8 и проклина онези, които проповядваше друго евангелие, освен това, което проповядваше. 11 Той научи евангелието не от човеци, а от Бога; 14 и показва какъв е бил преди призоването си, 17 и какво е правил скоро след него.

1. Апостол. Вижте Рим. 1:1. Павел обикновено говори за себе си като за апостол, без да се опитва да оправдае претенцията си за титлата. Тук обаче, разширената защита на апостолството му (Гал. 1:1 до 2:14) показва, че църквите, към които е адресирано писмото, са се съмнявали дали да го приемат за това, което е твърдял, че е. Неговото евангелие е от божествен произход (гл. 1:6–10). Той е истински обрънат във вярата (ст. 12–18) и е приет в общение от юдейските църкви (ст. 19–24). Неговата позиция относно обрязването е одобрена от водачите в Йерусалим (гл. 2:1–6). Неговата задача като апостол на езичниците е призната от тях (ст. 7–10). Неговата власт като апостол е равна на тази на дванадесетте.

Не от хора. Неговите противници очевидно отричаха претенцията му за апостолска власт върху основание, че не е бил назначен и упълномощен от Дванадесетте. Той открито признава това, но едновременно с това претендира за още по-висше ръкополагане.

Чрез Исус Христос. Подобно на дванадесетте, той е получил своята задача директно от Христос. Ролята на Анания е била строго второстепенна (вижте Деяния 9:17–20). За коментар относно титлите „Исус“ и „Христос“ вижте Матей 1:1.

От мъртвите. Авторитетът на Павел като апостол идваше от възкръсналия Христос. Споменаването на възкресението на Христос от мъртвите в поздрава на едно послание е характерно за посланието до галатяните. Очевидно лъжебрата от Юдея, които сега подвеждат галатянските вярващи, оспорват валидността на апостолството на Павел, въз основа на това, че той не е имал привилегиите да общува лично с Христос, както дванадесетте, и не е получил неговото призвание по времето, когато са били отделени. От този очевиден факт те заключават, че той е по-нисш от дванадесетте и намекват, че тъй като не е бил официално избран и упълномощен от тях, той е измамник и неговото евангелие е ненадеждно.

2. Братята. За Павел беше обичайно да включва имената на своите спътници в поздрава от посланията му. Така в 1 Кор. 1:1 той споменава Состен, а във Фил. 1:1 – Тимотей. С оглед на възможността това послание и това до римляните да са написани приблизително по едно и също време, от Коринт, тук могат да се споменат споменатите в Рим. 16:21–23.

Църквите в Галатия. Вижте стр. 931. Поздравът към това писмо е отбелязан контраст с почти всички останали, които Павел е писал. Няма израз на лична обич, като например „възлюбени“ в Рим. 1:7, или на увереност в тяхната лоялност към истината, както

в 1 Сол. 1:3. Няма израз на признателност за верността или християнското служение. Той дори не нарича галатяните „светии“. Може би това отразява степента на тяхното отстъпничество – Павел не е могъл да намери нищо, за което да ги похвали.

3. Благодат... и мир. Обичайният поздрав в почти всички послания на Павел (вж. върху Рим. 1:7; 1 Кор. 1:3). Каквото и да чувства Павел към отстъпничеството на галатяните, той не ги обича по-малко. Неговото искрено желание за тях е да могат да получат благодатта, която идва при човека от Бога като дар чрез вяра в Исус Христос. Бремето на Павел в това писмо е да им внуши отново великата истина, че правдата идва от Бога като благоволение (вж. стр. 933). Тя никога не може да бъде спечелена с дела, а идва само чрез вяра в изкупителната жертва на Христос. Приета от грешника, тази благодат носи мир (вж. върху Рим. 5:1; вж. Фил. 4:7).

4. Предаде себе си. Вижте върху Мат. 20:28; Рим. 4:25. Темата на това послание е спасението. чрез Исус Христос. Галатяните се бяха отвърнали от тази духовна истина и бяха приели лъжливото учение, че спасението може да бъде заслужено. Приемането на тази небиблейска доктрина на практика ги беше довело до игнориране на изкупителната смърт на Христос. Като се отдаде, за да ни освободи от наказанието за греха, Исус не само се принесе като жертва за човека, за да страда и умре за него, но се обедини с човешкото семейство и отъждестви интересите му със Своите собствени (вижте върху Филипяни 2:6–8).

За нашите грехове. Вижте Исая 53:4–6.

Този настоящ зъл свят. Тоест, от преобладаващия грях и поквара на настоящия век. От самите себе си ние сме безсилни да се измъкнем (вижте върху Рим. 7:24 до 8:4). На галатяните, които толкова бързо бяха забравили великите истини за оправданието и освещението и се бяха върнали към делата на закона като средство за спасение, Павел отново представя великата истина, че Исус, чрез Своята изкупителна жертва, е осигурил път за спасение за всички, които ще Го приемат. Всеки опит да се спечели тази победа над злото на света чрез собствените усилия не е според Божията воля. По този начин, в краткото си въведение, Павел загатва целта си в писмен вид. Ако галатяните упорстват в своя легализъм, те не могат да се надяват нито на избавление от греха сега, нито на допускане до бъдещия, безгрешен свят.

Според завещанието. Вижте Исая 53:10; срв. Йоан 3:16.

Бог и нашият Отец. Буквално „нашият Бог и Отец“. И двата термина се отнасят до едно и също човек.

5. На когото да бъде слава. Мисълта за великия Божии дар на любовта вдъхновява апостола да избухне в възхвала. През цялата вечност изкупените ще пеят хваления на Него, Който чрез толкова голяма жертва е направил възможно тяхното вечно спасение. За думата „слава“ вижте в Рим. 3:23.

Амин. Вижте Матей 5:18.

6. Чудя се. Това е единственият случай във всичките му писма до църквите, където Павел прави това не изразяват благодарност и радост. Вместо това има израз на дълбоко удивление. Как можаха галатяните толкова бързо да забравят истините на евангелието и всички доказателства за Божия призив, които някога са означавали толкова много за тях, в полза на лъжеучителите, които противоречат на всичко, което Павел ги е учил? Не много преди това те с радост бяха приели Христос като свой заместник и се радваха на свободата от греха чрез вяра. Сега те се опитват да изкупят греховете си чрез делата на закона. Всъщност те отричат валидността на собствения си предишен опит.

Толкова скоро. Вероятно „толкова скоро“ след обръщането във вярата, но е възможно и след като са чули „друго евангелие“.

Премахнато. Гръцко *metatithēmi*, „прехвърлям“, „изоставям“. Глаголът тук е в сегашно време, което показва, че отстъпничеството все още е било в процес на развитие, както е писал Павел. Това отстъпление от вярата е дошло внезапно и напредва бързо. Формата на глагола също така предполага, че те са отговорни за изоставянето на Павел. Други са им повлияли, но те доброволно са откликнали на това влияние. Това, разбира се, не освобождава самите лъжеучители от вина.

Този, който призова. Коментаторите се различават по отношение на това дали това се отнася за Бог, за Христос или за Павел. Павел обаче винаги посочва Бог Отец като този, който отправя евангелския призив (виж Рим. 8:30; 9:11; 1 Кор. 1:9; и др.). Въпреки това, именно чрез Павел Бог отправи Своя благодатен призив към галатяните (вж. 2 Кор. 5:18–20).

Друго евангелие. Тоест, друго (хетерос) от различен вид (вижте 2 Кор. 11:4). „Евангелието“ на лъжеучителите не беше вариация на евангелието на Павел, а нещо съвсем различно. Въсъщност, то изобщо не беше евангелие (вижте Галатяни 1:7). Няма друга добра новина освен тази за спасение чрез Исус Христос (вижте Деяния 4:12). Павел проповядваше, че хората се спасяват чрез вяра, отделно от делата на закона. Всеки опит да се наложат дела върху вярата като средство за спасение е изопачаване на евангелието, защото отрича както необходимостта, така и ефикасността на Христовата жертва. За коментар относно думата „евангелие“ вижте Марк 1:1. За коментар относно опитите за смесване на юдаизма и християнството вижте стр. 53, 54.

7. Не друго. Това, което тези юдаисти проповядват, изобщо не е „евангелието“, а извращение или фалшификация на евангелието.

Има някои. Павел дори не благоволява да нарече юдаистите по име, а намеква, че те са само частни лица, които не представляват никого освен себе си и които са отдадени единствено на преследването на собствените си интереси.

Проблем. Гръцки *tarassō*, „да развълнувам“, „да обезпокоя“, „да объркам“ ума по отношение на нещо, тук, като внушава съмнения и скрупули относно валидността на евангелието, провъзгласено от Павел.

8. Ние. Очевидно Павел и евентуално неговите сътрудници, споменати в стих 2. Павел обикновено използва местоимението от първо лице в множествено число, когато говори само за себе си.

Ангел от небето. Павел едва ли би могъл да направи по-силно твърдение за сигурност с уважение към евангелието, както го беше представил. Беше невероятно, че един ангел от небето би могъл да заблуди хората.

От това. Или „противно на“. „Всяко друго евангелие“, тоест евангелие от различен вид, би било противно на истинското евангелие. Бог не се променя, нито пък си противоречи.

Прокълнат. Гръцко *anathema*, „проклето нещо“, т.е. посветено на отмъщение, тук, отмъщението на Бога. В LXX *anathema* се използва за еврейското съществително *cherem*, свързано с глагола *charam* и означаващо човек или нещо, обречено на унищожение (вижте 1 Царе 2:1).

15:3). В духовен смисъл, това означава състоянието на човек, който е отчужден от Бога чрез грех. Както е използвано в Новия завет, то не се отнася до църковно отлъчване, както се е практикувало в по-късните векове, но несъмнено е включвало някаква форма на отделяне от църквата. В случая с неморалния човек от коринтската църква, Павел е посъветвал той да бъде отстранен от църквата (1 Кор. 5:2).

9. Както казахме. Очевидно при предишно посещение Павел е предупредил галатяните срещу лъжеучители, които биха се опитали да изопачат евангелието (вж. Деяния 20:29, 30). Това предишно предупреждение е трябвало да ги предпази от такива измамници.

Така казвам и аз сега. Промяната от „ние“ на „аз“ вероятно отразява опит да се даде своето личен авторитет като апостол на твърдението, което ще повтори.

Проклет. Вижте стих 8.

10. Убеждавайте мъжете. Тоест, за да им угодите и по този начин да спечелите благоволенията им. Сравнете Мат. 28:14. Със сигурност това, което Павел току-що каза за самите галатяни и за това как да се справят с онези, които се противопоставят на евангелието (Гал. 1:6–9), не може да се тълкува като опит да се спечели благоволенията на хората. Само Бог би бил доволен от такова положително разобличаване на заблудата. Може би този въпрос е бил отговор на обвинение, повдигнато срещу него от лъжеучители, че е спечелил благоразположението на галатяните чрез ласкателства и хитрости.

Слуга Христов. Като слуга Христов, Павел трябва да прави всичко възможно, за да спасява хората, а не да им угажда. Ако се стреми да „угажда на хората“, независимо от задължението си като проповедник на евангелието, той не би бил верен на призванието си като слуга Христов. Дори не е било възможно да се помисли за такъв компромис. Вярно е, че той е станал „всичко за всички хора“, за да спаси някои (1 Кор. 9:22), но правейки това, никога не е правил компромис с лоялността си към истината. Той е загрижен повече от всичко да спасява хората и за тази цел с радост би пожертвал дори самия си живот.

11. Удостоверявам ви. Павел тържествено обявява темата, на която са посветени по-специално гл. 1:11 до 2:21.

Не след човека. Спорният въпрос е авторитетът на Павел като апостол и следователно валидността на неговото „евангелие“ – за спасение чрез вяра, вместо чрез „дела на закона“. Той отделя много място на подробен разказ за определени събития от времето на неговото обръщане във вярата до събора в Йерусалим, на който апостолите официално признават призванието му за евангелско служение. Това е било необходимо поради настоятелното твърдение на юдаистичните учители, че тъй като Павел не е един от дванадесетте, неговото евангелие не е апостолско и следователно не е автентично. В стихове 12–24 той доказва божествения произход на своето евангелие, а в гл. 2:1–10 излага доказателства, за да докаже, че апостолите са признали неговата валидност.

12. Откровение. Гръцки *apokalupsis* (вижте на Откр. 1:1).

За Исус Христос. Това вероятно е откровение на истина, дадено му от Исус Христос, а не просто такова, отнасящо се до Христос. Павел е бил наставляван в евангелието „от Исус Христос“, а не „от човеци“. Това би включвало видението по пътя за Дамаск и последвалите откровения, от които изглежда е имало много. Във 2 Кор. 12:7 той говори за „изобилието от откровения“, които е получил. В Гал. 1:17 той намеква, че голяма част от това наставление се е случило през трите години, които е прекарал в Арабия. Уединението на пустинята би осигурило идеално място за откровение и размишление. Пълнотата на неговото наставление е очевидна от факта, че при последващо посещение в Йерусалим водачите не са могли да добавят нищо към него (гл. 2:6). Те са признали валидността на призванието му за служение и са му дали дясната ръка на общуването като апостол (ст. 7–9).

13. Разговор. Буквално „поведение“ (вж. Еф. 4:22). Опитът на Павел да преследва църквата преди обръщането си във вярата, водено от дух на фанатична лоялност към юдаизма, доказва, че той не е формулирал своята концепция за евангелието преди обръщането си. Той напомня на галатяните, че те знаят за неговото прословуто поведение. Това изглежда е било общоизвестно, защото в своя защита пред цар Агрипа той заявява, че начинът му на поведение

животът му от младост е бил добре познат на всички юдеи (Деяния 26:4, 5). Предишната му ревност за юдаизма и неговата правна система е била диаметрално противоположна на сегашния му плам за свободата на евангелието (виж Деяния 26:9–11). Този намек за миналото му може би е имал за цел да привлече вниманието към факта, че настоящото му противопоставяне на юдаизма не е резултат от невежество относно юдейската вяра, а напротив, от личен опит с нея.

Безмерно. Желанието на Павел да преследва надхвърляше това на другите евреи. Това беше обсебеност от него, каквато по-късно се превърна в проповядването на евангелието. Той не се задоволи с това да смуцава църквата; той се стреми да я унищожи напълно (виж Деяния 8:3; 22:19; 26:10, 11). Ако Бог не се беше намесил, Павел е можел да унищожи младата църква.

Пропилян. Гръцки *portheō*, „да унищожавам“.

14. Печалба. Гр. *prokoptō*, „напредвам“, „прогресирам“. Думата е използвана първоначално на пионер, който си проправя път през храсти. Преди обръщането в вярата Павел е бил смятан за изгряваща звезда от първа величина в небето на юдаизма.

Равни. Буквално „съвременници“. Павел се е отличавал не само в богословските си познания, но и с ревността си за стриктно спазване на ритуалните изисквания на закона. Той несъмнено говори за младите мъже от неговото поколение, които са учили в Йерусалим при Гамалиил или други видни еврейски учители. Ранното му повишение в Синедриона (АА 112) свидетелства за високото уважение, което старейшините му са му изпитвали.

Традициите. Тоест, устният закон, различен от писания закон (виж Мат. 15:2; том V, стр. 96). Устният закон постепенно се е развил, за да допълни писания закон на Мойсей и е започнал да се разглежда като равнопоставен с Божия писан закон, ако не и по-високо от него. Но Исус е заявил, че тези традиции са довели до обезсилване на Божия закон (вижте Марк 7:13). Някои коментатори предполагат, че Павел може да е принадлежал към крайната група на фарисеите, които са се смятали за ревностни привърженици на закона. Пред цар Агрипа Павел свидетелства, че е живял според най-строгата група на юдаизма (Деяния 26:4, 5).

15. Бог, който ме отдели. Текстовите доказателства са разделени (вж. стр. 10) между това и прочита „този, който ме отдели“, т.е. за евангелското служение. От раждането си образованието и обучението, вярата и практиката на Павел са били според традициите на юдаизма (ст. 14). В миналото на неговия опит не е имало нищо, което да го предразполага да отхвърли правната система; всъщност всичко е клонило силно в обратната посока. От човешка гледна точка няма задоволително обяснение за промяната му от вяра в спасението чрез закон към спасение чрез вяра. Промяната може да се отдаде само на пряката намеса на Бог.

По Неговата благодат. Още преди раждането му, Божията цел е била да използва Павел като Свой представител сред езичниците, разбира се, при условие че Павел даде съгласието си, и Бог е предвидил, че той ще откликне на призива, когато той дойде. Тук Павел заявява, че назначението му за апостол е определено от Бог, а не от човек. Той не е направил нищо, за да заслужи тази висока чест и затова я приписва на акт на благодат. Неговият собствен план за живота му е бил съвсем различен. Преживяването по пътя за Дамаск го е изненадало много, но сега той го е разпознал като специален акт на Провидението, който му е заповядал да следва плана, който Бог е имал за живота му.

16. Да разкрие Сина си. Обръщането на Павел към християнството и неговата задача да проповядва евангелието са два аспекта от първата му лична среща с възкръсналия Христос (вж. Деяния

26:12–19). Именно откровението или явяването на Христос лично пред него по пътя за Дамаск (1 Кор. 15:8) прехвърля неговата лоялност от юдаизма към християнството, а последвалото преживяване на Христос, пребиваващ в него (Гал. 2:20), води до успешното му проповядване на Христос сред езичниците. Чрез Павел светът научава много неща за Исус и за Божия план за човечеството чрез Неговия живот и смърт. Павел става успешен инструмент за проповядване на евангелието, защото дава лично свидетелство за силата на евангелието.

1

Сред езичниците. Поръчението на Павел към езичниците е било предадено от Анания три дни след видението на пътя за Дамаск (виж Деяния 9:9, 15–17). Не му е било забранено да проповядва на юдеите, но основната му отговорност е била за неюдеите. При влизане в град той първо отивал в синагогата и там свидетелствал за Исус пред своите сънародници, а там се срещал и с богобоязливи езичници (виж Деяния 13:14, 43–48; 14:1; 17:1–4).

Не се съгласих. Допълнително доказателство за божествения произход на неговата задача беше очевидно. от факта, че той не е имал контакт с водачите в Йерусалим в продължение на три години (ст. 17) след обръщането си във вярата и че не е получил никакви инструкции от тях относно това как да проповядва за Исус.

17. Нито аз се качих. За да получи официалното одобрение на църквата, Павел щеше да се наложи да се съвещава със старшите апостоли, нейните признати водачи, в Йерусалим. Това, че не го е направил, е доказателство, че е смятал за ненужно да го прави. В известен смисъл той е бил „роден извън времето си“ (1 Кор. 15:8) и апостол, макар и не от дванадесетте.

Отидох в Арабия. Не е известно нито в коя част на Арабия се е оттеглил Павел, нито колко дълго е прекарал там. Не е било повече от три години. Някои смятат, че Павел говори за пустинята в околностите на Дамаск, вероятно включваща самия град. Други предполагат, че мястото на пребиваването му може да е била пустинята близо до планината Синай. Съмнително е обаче, че Павел би говорил за този регион като „Арабия“.

Последователността на събитията между обръщането на Павел във вярата и следващото му посещение в Йерусалим (ст. 18) трябва да се попълни от повествованието, както е дадено от Лука, и от инцидентни твърдения на други места в писанията на Павел. Лука не споменава посещението в Арабия, а разказва само, че Павел проповядвал в Дамаск след обръщането си във вярата и оттам отишъл в Йерусалим.

Комбинирайки информацията от всички източници, събитията от този период от две или три години са следните. След като прекарва известно време в проповядване в Дамаск, Павел се оттегля в Арабия. Когато се завръща в Дамаск, проповядването му очевидно привлича неблагоприятно внимание, тъй като е направен опит – несъмнено подстрекаван от юдеите – да бъде заловен. Въпреки това, той успя да се измъкне, като беше спуснат „в кошница... до стената“ (2 Кор. 11:33). Вижте стр. 101; Ранният живот на Павел в Тарс до посещение в Антиохия; вижте върху Деяния 9:24, 25.

18. След три години. Павел дава на галатяните подробен разказ за събитията от преживяването си след обръщането във вярата, за да нямат противниците му повод да казват, че е тайно посетил апостоли в Йерусалим по някое време през този период и е получил наставления от тях. Неговата очевидна цел е да изясни колко време е минало след неговото

¹ Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Галати 1:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

обръщане в вярата, преди да отиде в Йерусалим. „Три години“ минаха, преди дори да види Петър, и през част от това време той вече проповядва.

Да види. Или „да посети“. Когато Павел отишъл в Йерусалим, той бил специално, за да види Петър, а не да получи наставления от него или да си осигури разрешението му да проповядва. Очевидно целта на Павел била да се запознае с Петър и да си осигури приятелството с него. В Йерусалим Варнава се срещнал с Павел и го представил на някои от апостолите, като ги информирал за неговото обръщане във вярата и за смелостта му публично да заяви, че Исус е Божият Син (виж Деяния 9:27).

Петър. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за четене на „Кифа“ (вж. върху Матей 16:18).

Петнадесет дни. По време на този кратък престой в града Павел беше зает с проповядване и спорове с гръцкоговорящи евреи и само малка част от това време е можел да прекара с апостолите (Деяния 9:28, 29). Скоро се развива омраза и е предприето движение за неговото унищожение. Един ден, докато е в Храма, той е предупреден във видение да напусне Йерусалим бързо (Деяния 22:17–21). Павел несъмнено би удължил това посещение в Йерусалим, ако не беше ожесточената опозиция, заплахата от смърт и божественото предупреждение да си тръгне. Целта му да спомене това посещение е била да докаже, че водещите апостоли по това ранно време са се запознали с него, са приели обръщането му във вярата като истинско и, както се предполага, са одобрили неговото тълкуване на евангелието (Гал. 1:24). Като отговорни водачи, Петър и Яков (ст. 18, 19) не биха пропуснали да се запознаят с ученията на Павел или да го накарат да млъкне, ако не са одобрили това, което той проповядва. Конкретното споменаване на „петнадесет дни“ придава фактически тон на разказа и предполага невъзможността той да е получил обширни наставления, докато е бил там.

19. Други от апостолите. Освен дванадесетте имаше и други, които по едно време бяха или друг, за когото се говори като за апостоли, но който никога не е бил считан за принадлежащ към групата, избрана и упълномощена от Исус (виж Рим. 16:7; 1 Сол. 2:6).

Яков, братът на Господа. Някои отъждествяват този Яков със сина на Алфей, обяснявайки, че „брат“ трябва да се разбира в общия смисъл на „братовчед“ или друг близък роднина. Това отъждествяване произтича от убеждението, че Павел говори за този Яков като за апостол. Езикът обаче не изисква подобно заключение и отъждествяването е много малко вероятно (виж Мат. 13:55; виж върху Марк 3:18).

20. Не лъжа. Павел тържествено се кълне в истинността на това, което смята за най-важна част от разказа си.

21. Сирия и Киликия. Павел е изгонен от Йерусалим заради заговора срещу живота му (Деяния 9:29, 30), тъй като Господ го е предупредил във видение да бяга бързо от града (виж гл. 22:17, 18). По това време Сирия и Киликия са обединени под една римска провинциална администрация (виж Пътешествията на Павел). Тарс, родният град на Павел, е бил в Киликия. Новозаветният разказ преминава през следващите пет години или около това в мълчание (виж върху Деяния 9:30). Твърди се, че Павел е участвал в активно служение в Тарс и околностите. Около пет години по-късно Варнава отишъл в Тарс и довел Павел със себе си в Антиохия, където и двамата проповядвали цяла година (Деяния 11:25, 26).

22. Неизвестен по лице. Павел вероятно е станал известен на християните в Йерусалим през 15-те дни, които е прекарал там, защото Лука казва, че е влизал и излизал сред тях в Йерусалим (Деяния 9:26–28), но не и на християнските общности извън града.

23. Този, който преследваше. Павел беше напълно искрен в преследването на тази омразна секта (виж Деяния 26:9, 10). Не се задоволявайки с изкореняването на християнството от Йерусалим и градовете на Юдея, той преследваше целта си дори в региони отвъд Палестина.

Проповядва вярата. Каква промяна е настъпила с гонителя! Новината за това чудо на вярата се разпространяваше навсякъде. Павел отбелязва тук, че евреите от Палестина признават истинското качество на неговите проповеди и учение. Очевидно никой не е забелязал никаква съществена разлика между неговото евангелие и това, провъзгласено от самите апостоли.

24. В мен. Тоест, те намериха в Павел, в неговото обръщане във вярата и в неговото служение, причина да хвалят Бога.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 AA 127, 387

3 AA 384

3, 4 AA 208

4 DA 266; MH 70

6-8AA 384

6-9EW 27

8 GK 243

10 2T 492

11-16AA 386

17 AA 125; Изд. 65; SR 274

17, 18 AA 128

21, 23 AA 156

24 GW 65; 6T 413

ГЛАВА 2

1 Той показва кога се е възкачил отново в Йерусалим и с каква цел: 3 и че Тит не е бил обрязан; 11 и че се е съпротивлявал на Петър и му е казал причината, 14 защо той и други, бидейки юдеи, вярват в Христос, за да бъдат оправдани чрез вяра, а не чрез дела; 20 и че онези, които са оправдани така, не живеят в грях.

1. Четиринадесет години по-късно. Мисловният ред на Павел продължава без прекъсване. Не е ясно дали този 14-годишен период е започнал с неговото обръщане във вярата или с посещението му в Йерусалим три години по-късно. За коментар по проблема вижте стр. 100 и Допълнителна бележка Деяния 15. Целта на споменаването на 14-те години е да се посочи колко време след обръщането му във вярата Павел е имал по-продължителен контакт с дванадесетте. Той не е заимствал от тях евангелието, което е проповядвал в продължение на около 14 (или 17) години.

Отново към Йерусалим. Ако 3-годишният и 14-годишният период са последователни, то са изминали 17 години от обръщането на Павел във вярата до времето на второто му посещение в Йерусалим и 14 години от краткото 15-дневно посещение там с Петър (гл. 1:18). Както вече беше отбелязано (ст. 18, 19), Павел е имал малка възможност да научи нещо от апостолите по време на това първо посещение. В гл. 2:1-10 Павел ясно заявява, че по никакъв начин не е задължен на апостолите за посланието, което проповядва (вижте върху ст. 6, 7). За връзката на посещението в Гал. 2:1-10 с това в Деяния 11:25-30 вижте стр. 318, 319. Този коментар е в полза на приравняването на посещението в Гал. 2:1-10 с това в Деяния 15.

С Варнава. Когато апостол Павел бил изпратен от църквата в Антиохия да присъства На съвета в Йерусалим го придружили и някои други, един от които бил Варнава (виж Деяния 15:2). Като се има предвид, че разказите в Деяния 15 и Гал. 2 са успоредни, един от тях

един от тях беше Тит. Лука не споменава Тит във връзка с никое от пътуванията на Павел. Първото споменаване на Павел за него е във второто послание до Коринтяните, където той очевидно го смята за изключително ценен помощник (виж 2 Кор. 2:13).

2. Чрез откровение. Ако приемем, че това е същото посещение като това от Деяния 15, твърдението на Павел тук, че Бог му е насочил да посети Йерусалим, изглежда е в противоречие с това на Лука, който казва, че Павел и Варнава са били изпратени в Йерусалим от църквата в Антиохия. Очевидно както Павел, така и църквата в Антиохия са били насочени от Бог да направят посещението в Йерусалим, за което апостолът тук говори. По подобен начин Светият Дух и църквата са били обединени в изпращането на Павел и Варнава на първото им мисионерско пътуване (Деяния 13:2, 3). Сравнете също Числа 13:1, 2 с Втор. 1:22. Често Павел е бил получател на небесно просветление. В различни моменти той е бил насочван, предупреждаван или насърчаван от Бог (вижте Деяния 16:9; 20:23; 23:11; 27:22–26).

Съобщен. Или „заявен“, „изложен“. Инструкциите, които Павел получил чрез откровение, му насочвали да отиде в Йерусалим и да представи пред местните водачи евангелието, което проповядвал сред езичниците. С оглед на съмнението в умовете на някои относно неговите качества като апостол и естеството на неговото евангелие, тази процедура изглежда най-подходяща. Водачите в Йерусалим имали правото и задължението да знаят.

Насаме. Павел мъдро се стремел да избегне ненужно разпалване на противопоставяне на начина на действие, към който Бог го бил призовал, но в същото време се съветвал с признатите водачи на църквата.

На репутация. Тоест, тези, които са били лидери, посочени в стих 9 като Яков, Петър и Йоан. Няма причина да се съмняваме, че Павел е признавал позицията на тези старши апостоли, макар че по-късно (ст. 6) той омаловажава стойността на всяко напътствие, което може да е получил от тях.

Да не би по никакъв начин. Тук Павел не внушава съмнение относно здравината на своето евангелие, а относно успеха на посещението си в Йерусалим. Той се страхувал, че братята в Йерусалим може да не одобрят евангелското му служение сред езичниците. Това би било голяма победа за неговите юдаизиращи противници и сериозна пречка пред плановете му за евангелизиране на езичниците. Ако юдаистите бяха успели да се противопоставят на Павел с официални писма от дванадесетте апостоли, осъждащи него и неговото евангелие, той щеше да бъде поставен в ролята на апостол на заблудата.

3. Обрязан. Стихове 3–5 са в скоби към основната линия на аргументация. Инцидентът с Тит е осезаемо доказателство, че апостолите са разбирали и одобрявали евангелието на Павел. Възможно е да има и друга, също толкова важна причина в съзнанието на Павел за вмъкването на този инцидент. Тимотей, самият той галатянин, наполовина евреин и наполовина езичник, е бил обрязан в началото на служението си като отстъпка пред юдейските предрасъдъци (Деяния 16:1–3). За изложение на въпросния принцип вижте 1 Коринтяни 9:21–23. Компромисът е бил практичен, предназначен да улесни проповядването на евангелието сред евреите от езическите земи. В случая с Тит, чистокръвен езичник, нещата са били различни. Ако Павел се беше съгласил да обреже Тит, той щеше да се отрече от евангелието си и щеше да изглежда, че признава, че тези външни форми са от съществено значение за спасението. Целта на Павел, споменавайки инцидента с Тит, е да цитира пример, в който самите апостоли не са изисквали от обърнат във вярата езичник да бъде обрязан. Очевидно те не са се съгласили с исканията на „лъжебратята“ от Галатяни. 2:4, 5. Лъжеучителите, които са подвеждали галатяните, трябва да се изправят пред тези факти, които ги изправят пред аргумент, който те

ще е много трудно да се отговори. Фактът, че водачите в Йерусалим не настояваха Тит да бъде обрязан, е доказателство за тяхната позиция по въпроса.

Този инцидент разкрива както последователността на Павел, така и готовността на водачите да положат да оставят настрана предразсъдъците и да разпознават истината, когато им е била представена. Този дух е дал възможност на Бог да действа чрез ранната църква по чудесен начин. Той търси същия дух на любов и толерантност в църквата днес. Трябва да има същата готовност да се приеме нова светлина, когато тя е представена, ако църквата иска да достигне нови висоти на духовен опит и нови дълбочини – ново разбиране – на Божия план за Неговата църква.

4. Лъжебратя. Тези фанатични юдаисти вероятно са били фарисеите-християни от Деяния 15:5. Целта им беше да настроят вярващите юдеи срещу Павел, поради неговото безразличие към изискванията на церемониалния закон.

Да шпионират. Тяхната престорена дружелюбност имаше зловещ мотив – ревност към „свободата“ на новопокръстените езичници.

Свобода. Тоест, свобода от изискванията на ритуалния закон и от легализма като средство за спасение (виж стр. 933).

Робство. Тоест, на изискванията на ритуалния закон и на легализма (виж гл. 4:3, 9, 24, 25, 31; 5:1, 2). Всички, които възприемат принципа на легализма – че спасението може да бъде спечелено чрез спазване на предписан кодекс – очевидно се обвързват да спазват всяко изискване на този кодекс. Те стават роби на закона, задължени да правят „всичко, което е написано в книгата на закона“ (гл. 3:10). Ако юдаистите постигнат своето, свободата на евангелието ще бъде заменена с робството, което идва от зависимостта от дела.

5. На кого. Тоест, на юдаистите и тяхното искане Тит да бъде обрязан.

Отстъпил място чрез подчинение. Или „подчинен“. Самият въпрос, който сега тревожи В Йерусалим се бяха появили църкви на Галатия във връзка с Тит. Но апостолите очевидно отказаха да подкрепят искането на юдаистите Тит да бъде обрязан.

По този начин, опитвайки се да наложат обрязване на галатяните, именно юдаистите, а не Павел, са се противопоставили на позицията на апостолите.

Истината. Да се е поддал на юдаистите — било то в Йерусалим, било то в Галатия — би било да се отрече великият принцип на оправданието чрез вяра. Това в никакъв случай не беше проява на инат от страна на Павел; по-скоро това беше решителна позиция срещу опита за изопачаване на евангелието чрез заместване на кардиналната истина на евангелието – оправданието чрез вяра – с оправдание чрез дела на закона.

6. Изглеждаше донякъде. Това вероятно са самите апостоли, признатите водачи на църквата. Тези хора са описани и в стих 2 като мъже „с репутация“. Стих 6 продължава линията на мислене, прекъсната от стихове 3–5. Тук Павел не говори осъдително за тези „мъже с репутация“, както може да изглежда на пръв поглед, защото тяхното приемане на него и одобрение на неговото евангелие (гл. 1:24; 2:9) представляват важно доказателство, потвърждаващо неговия авторитет като апостол. Вижте стих 9.

Каквито и да са били те. Целта на тази скоба е да напомни на галатяните, че Въпросът, който се обсъжда, не е превъзходството на апостолите, а валидността на евангелието на Павел. Личността и дори високият пост са от по-малко значение от истината. Безспорно дванадесетте са имали големи привилегии. Те са били лично свързани с Исус в продължение на три години. Те са Го слушали да проповядва. Те са били свидетели на Неговите чудеса. Павел не омаловажава важността на апостолите, но се стреми

за да стане ясно, че тяхната позиция и служба не могат да имат никакво отношение към разглеждания проблем. Бог не се е съветвал с човека относно това какво е истина, а го е натоварил да я провъзгласи. Към това важно задължение е бил призван Павел, както и Дванадесетте.

Личност. Буквално „лице“, т.е. външен вид в контраст с вътрешния характер (вижте върху 1 Царе 16:7). Тъй като това е Божият метод за оценка, защо позицията или рангът трябва да се считат за по-важни от характера? Истината е от първостепенно значение, докато позицията или рангът на онези, които я провъзгласяват, са от малко значение. Въпреки това, Павел винаги лоялно подкрепял онези, които били назначени на отговорни позиции в църквата. Той ценял най-много онези, които, подобно на него, били упълномощени от Бога да проповядват евангелието. Смятал собственото си призвание за висока чест и вярвал, че то носи авторитет, който е длъжен да упражнява, когато случаят го изисква (виж Рим. 11:13; 2 Кор. 13:2). Сравни Деяния 10:34.

Не добави нищо. Евангелието на Павел идваше от същия източник като това на апостолите, и беше цялостно евангелие. Да се добавя към него или да се отнема от него би осуетило съвършенството му. Силата на неговия аргумент е, че въпреки че Павел не се е съветвал с дванадесетте или не е бил наставляван от тях, неговото евангелие въпреки това е било същото като тяхното. Разглеждайки искането на юдаистите Тит и всички езичници, обърнати в християнството, да бъдат задължени да се подлагат на обрязване, апостолите открили пълно съгласие с Павел. Те не предложили Павел нито да промени, нито да модифицира позицията си.

7. Евангелие на необрязаните. Няма две различни евангелия, едното за обрязаните, а другото за необрязаните. Както Павел пояснява в гл. 3 и 4, както юдеите, така и езичниците се спасяват чрез вяра, а не чрез делата на закона (виж гл. 3:28). Делата на закона всъщност изобщо не са част от евангелието. Разликата не беше в посланието, а в предишния статус на онези, на които то беше дадено.

До Петър. Има два кръга слушатели – юдеи и езичници – но едно евангелие. Павел бил назначен за посланик при единия, а Петър при другия (вж. стихове 7–9).

8. Вплетен ефективно. Буквално „вдействал“, тоест, оживил. Думата „ефективно“ е добавена от преводачите. Успехът на служението на Петър представлява доказателство, че Бог действа чрез него. Но същото важи и за служението на Павел. Би било непоследователно да се приветства едното и да се осъжда другото. Източникът на властта и силата на Павел е същият като този на Петър. Ако единият е апостол, тогава е и другият.

Беше могъщ в. Идентично на гръцки с думата, преведена „действено вдействителен“ в първата част на стиха.

9. Яков. Не братът на Йоан, който е бил убит преди Първото мисионерско пътуване на Павел (Деяния 12:1, 2), а несъмнено „Яков, брат на Господа“, вече представен в Гал. 1:19. Фактът, че той е посочен първи, предполага, че по това време е бил водач сред апостолите в Йерусалим. В разказа на Лука за Йерусалимския събор (Деяния 15) Яков е на първо място сред водачите на църквата (виж ст. 13, 19–22). Фактът, че Яков, признатият водач на църквата, не е бил един от Дванадесетте, опровергава обвинението на юдаистите, че Павел не може да се счита за истински апостол. Няколко древни ръкописа и преводи четат „Петър и Яков“, очевидно, за да изглежда Петър първи сред апостолите.

Кифа. Вижте върху Матей 16:18; Марк 3:16.

Йоан. Вижте Марк 3:17.

Изглеждаха. Тоест, обикновено се смятаха за такива. Павел може би умишлено е избягвал да каже, че тези трима са били лидери. Успехът или провалът на евангелието не зависи от никой човек или група хора. Никой човек не е незаменим за неговия успех.

Стълбове. Тоест, водачи в църквата. Ако Яков, който не е от дванадесетте, е държан в толкова високо уважаван, че да бъде считан за „стълб“ в църквата наравно с Петър и Йоан, защо да не бъде и Павел?

Десните ръце. Водещите апостоли склучиха официално, приятелско споразумение с Павел, признавайки апостолството му и одобрявайки евангелието му. Подаването на дясната ръка беше практика, позната както на други народи, така и на евреите. Този акт очевидно включваше нещо повече от неохотно признание, че Бог е призовал и благословил Павел и Варнава, и неохотно отстъпване на техните възгледи. С този жест апостолите ги признаха за равни в християнското служение. Също така, тяхното евангелие беше прието като чисто и достойно да бъде проповядвано.

Общение. Гръцки *κοινωνία*, „участие“, „споделяне“, „общност“.

Към езичниците. Апостолите не завиждаха на успеха, за който съобщаваха Павел и Варнава, но се зарадваха на това. Те се съгласиха Павел да продължи делото си, както преди, сред езичниците. Това е добра илюстрация на възможността за постигане на хармонично решение на трудни църковни проблеми без остри спорове или борби. Много конфликти, които опозориха църквата в по-късните векове, никога нямаше да се случат, ако вярващите бяха толкова честни и благородни, колкото водачите от апостолските времена.

10. Помнете бедните. Това несъмнено се отнася за бедните християни в Юдея. Две причини за това искане са очевидни. Първата, разбира се, е нуждата. Втората е желанието да се предотврати отчуждението на новите езичници от еврейските християни. Фактът, че той е официално приет от водачите на църквата като апостол на езичниците, няма да промени отношението му към неговите роднини, юдеите.

Аз също бях настойчив. Павел ревностно уважи тази молба, отправяйки многократни призови към езическите църкви в Македония и Гърция за щедри дарения (виж Рим. 15:25–26). 27; 1 Кор. 16:3; 2 Кор. 8).

11. Петър дойде. Въпреки че поведението на Петър (ст. 11–14) ни се струва странно след преживяването му с Корнилий (Деяния 10:19 до 11:18) и особено след решението на Йерусалимския събор (Деяния 15:7, 22, 29), очевидно е, че Павел тук разказва инцидента в правилния му хронологичен ред. Трябва да се помни, че решението на Йерусалимския събор се отнася само до вярващите езичници. То не освобождава конкретно еврейските християни от изискванията на ритуалния закон. След като загубиха делото си по отношение на обърнатите във вярата езичници, юдаистите естествено отказаха да тълкуват в решението повече, отколкото всъщност беше заявено. Но Павел и други правилно разсъждаваха, че щом езичниците могат да бъдат спасени отделно от ритуалния закон, тогава могат и евреите. Когато беше в Йерусалим, Павел нямаше сериозни възражения срещу участието си в ритуални церемонии (вж. Деяния 21:20–27), като евреин. Както при яденето на храна, принесена в жертва на идоли (1 Кор. 10:27–29), не е замесен никакъв морален принцип (гл. 8:8). В този случай загрижеността на Павел беше за членовете на църквата (вж. 1 Кор. 10:29–33), а църквата в Антиохия беше съставена предимно от езичници (Деяния 11:19–21). Следователно Петър е трябвало да бъде готов да застане твърдо в позицията, която първоначално е заел, а именно да влезе в пълно общение с езическите вярващи на основата на пълна реципрочност.

Това посещение на Петър в Антиохия очевидно е било осъществено скоро след края на Йерусалимския събор. От Деяния 15:1, 2 е видно, че дискусиата в Антиохия относно въпроса за обрязването е дала непосредствения повод за призоваване

този съвет. След като въпросът беше решен по начин, който изглеждаше задоволителен за всички заинтересовани страни, би било естествено поне някои от водачите да посетят Антиохия. От разказа за участието на Петър в съвета (виж Деяния 15:6–11), особено от опита му в дома на Корнилий, от него би се очаквало да направи каквото може в Антиохия, за да успокои различията в мненията и да помогне за изпълнението на решението на съвета.

Аз му се противопоставих. Този инцидент ясно доказва равенството на Павел като апостол и потвърждава аргумента му срещу изискването езичниците да се съобразяват с юдейските правни практики (виж стих 14). Павел, Варнава и двама други бяха избрани да пренесат решението на събора обратно в Антиохия (виж Деяния 15:22, 23). Тъй като Петър беше благосклонен към решението и без съмнение се съгласи с него изцяло, трудно може да се каже, че е имало спор между него и Павел. Те бяха единодушни, поне по общите принципи, и следователно по решението, постановено на събора по отношение на статута на езичниците в християнската църква. Това ясно и недвусмислено решение несъмнено послужи като основа за открития упрек на Павел към Петър и го оправда.

Църковните лидери трябва да могат да обсъждат различни мнения, без да създават чувства на негодувание. Разумно е да се предположи, че мълчанието на Петър отразява признанието му, че е допуснал грешка в преценката си. Това беше благородно нещо от негова страна. Единството на усилията е необходимо за успех във всяко начинание. Църквата никога не може да изпълни своята мисия, докато не съществува същият тип честност и прямота, които са били очевидни сред апостолските водачи.

Той трябваше да бъде обвинен. Някои ранни църковни писатели настояваха, че споменатият тук Петър не е апостол Петър, а един от седемдесетте. Други твърдяха, че двамата апостоли са уредили сцената предварително като урок за юдаистите, че те трябва да бъдат също толкова склонни да се подчинят, колкото Петър е бил на убедителните аргументи на Павел. Тези и други опити да се обяснят простите факти са били провокирани от предубеждението в първенството на Петър и нежеланието да се признае, че може да е сгрешил, да не говорим за това, че е бил открито порицан от друг апостол. Очевидно Петър е осъзнал собствената си грешка и не е направил опит да се оправдае или извини. Подобна реакция е в съответствие с това, което може да се очаква от Петър след великото му изповед (виж Йоан 21:15–17). Тя го е белязала като човек с благороден духовен ръст.

12. От Яков. Най-сигурното заключение относно тези вярващи, за които се твърди, че са дошли от Яков, е, че те са били членове на Йерусалимската църква, на която Яков е бил водач. Доколкото не е посочено, че той ги е изпратил, би било неоснователно предположение да се твърди, че са дошли с официално разрешение от Яков.

Те очевидно представлявали групата на обрязващите и вероятно били християни-фарисеи (виж Деяния 15:5). Възможно е да са дошли в Антиохия без одобрението на Яков. Със сигурност не са имали неговото разрешение да сеят смут, защото в думите си на събора той е дал доказателство за искреното си желание за хармония сред вярващите навсякъде (Деяния 15:13–21).

С езичниците. Преди видението си и последвалото преживяване в дома на Корнилий (Деяния 10:9–48), Петър не би общувал с езичници, както сега правеше в Антиохия. Неговата предпазна мярка да вземе със себе си шестима свидетели (Деяния 11:12) отразява страха му, че братята в Йерусалим биха се поколебали да приемат свидетелството му, ако то е само по себе си. Но след необичайната демонстрация на Божието одобрение, очевидна в дара на Духа преди кръщението им, Петър беше уверен в приемането на езичниците в християнската църква.

църква. Тази увереност беше потвърдена от отношението на Йерусалимския събор няколко години по-късно (Деяния 15). Вече нямаше място за основателно съмнение по този въпрос.

Затова, когато Петър отишъл в Антиохия, той се почувствал свободен да се присъедини към братята си в общение с вярващите езичници.

Отдръпна се и се отдели. Очевидно Петър тихомълком прекрати общуването си с езичниците, без обяснение. Вероятно това разделяне е включвало не повече от прекъсване на социалните отношения.

Страхувайки се от тях. В самозащита Петър се опита да избегне по-нататъшен конфликт с тези неразумни, юдаизиращи братя от Йерусалим. Това беше същата група, която беше предизвикала смут в Антиохия преди събора, като настояваше за обрязване на всички езичници, които искаха да бъдат приети в християнската църква (вижте Деяния 15:5). Представители на тази партия също бяха подкопали лоялността на мнозина в църквата в Коринт (вижте 2 Кор.

11:22). Страхът на Петър може би се е дължал, поне отчасти, на същия дух на предпазливост, който го е подтикнал да заведе шестима свои събратя евреи в дома на Корнилий (Деяния 11:12). В края на краищата, Йерусалимският събор не е предвидил, че евреите могат свободно да общуват с езичници (вижте върху Галатяни 2:11), и Петър може би се е страхувал, че тези юдаизиращи братя ще тълкуват действията му по начин, който ще му бъде трудно да обясни, когато се върне в Йерусалим.

13. Прикриваше се. Буквално „действаше под маска с [Петър]“, тоест, играеше ролята на лицемери. Петър и тези „други юдеи“ знаеха, че не постъпват правилно, но се компрометираха, за да избегнат проблеми с юдаистите. Те действаха по този начин, за да скрият истинските си чувства от онези, които бяха дошли от Йерусалим.

Те се преструваха, че са на страната на юдаизиращите братя. Ако обвинението на Павел в неискреност беше вярно – а няма причина да се съмняваме, че е било – Петър постъпи добре, като замълча, както изглежда е направил. Нищо не може да се каже в защита на поведението му, нито пък може да бъде извинено.

Варнава също. Сигурно е било голям удар за Павел, когато неговият познат приятел и колега се поддал на натиска на общественото мнение. Очевидно дори силните християнски лидери са в опасност да се откажат от собствените си убеждения, ако върху тях се окаже достатъчен натиск.

Прикриване. Буквално „лицемерие“, „неискреност“.

14. Не ходеше праведно. Пътят на Петър, Варнава и другите юдеи щеше да донесат объркване и разделение в църквата. Въпросът засягаше много повече от поведението на водачите. Благосъстоянието на езическите вярващи беше заложено на карта и дори съдбата на самото евангелие. Ако на юдаизиращата партия беше позволено да си прави каквото иска, тогава евангелието... спасението чрез вяра в изкупителната смърт на Исус – ще бъде заменено от доктрината за спасението чрез делата на закона. По този начин „истината на евангелието“ вече няма да бъде провъзгласявана.

Пред всички тях. Порицанието беше публично, защото провинението беше публично. Всички, или почти всички, бяха загрижени. По-късно Павел пише на Тимотей, че публичното порицание за открит грях би възпрепятствало другите да следват същия курс (виж 1 Тим. 5:20). Действието на Петър и другите юдеи създаде разрыв в църковното общение и заплаши да разруши единството на езичника и юдеина в Христос. Перспективата беше катастрофална. Павел отправи забележките си към Петър, защото неговият начин на действие беше основно отговорен за кризата, възникнала по този повод.

Начинът на езичниците. Беше нужно чудо, за да убеди Петър, че езичниците трябва да бъдат допуснати до християнско общение наравно с юдеите (виж Деяния 10:20, 28, 29,

34). След това преживяване той очевидно се е чувствал свободен да общува с езичници, противно на юдейския обичай. Неговото очевидно мълчание, когато е смъртен, предполага, че е осъзнал грешката на прибързания си ход и сериозността на неговите последици за бъдещето на църквата като универсално, обединено тяло. Това може да се признае в полза на Петър.

Защо принуждаваш? Внезапната промяна в отношението на Петър би изисквала от езичниците да се съобразят с изискванията на юдаистите да бъдат обрязани и да спазват еврейските обреди, ако приятелските отношения между тях и еврейските християни искат да продължат. Това на практика би принудило езичниците да живеят като евреи. Тук Павел посочва непоследователността, произтичаща от това отношение на християнските евреи към езичниците в църквата.

15. Юдеи по природа. Тоест, буквални потомци на Авраам. Не е съвсем ясно дали стихове 15–21 са част от публичното порицание на Павел към Петър в Антиохия или Павел отново се обръща директно към галатийските църкви. Разумно е да се счита, че липсата на какъвто и да е очевиден преход показва, че Павел тук повтаря по същество казаното от него на Петър, преформулирано и адресирано до християните в Галатия. Стихове 15, 16 по-специално изглежда са адресирани до еврейски християни, но дали в Антиохия или в Галатия, не е сигурно. Фактът, че стих 14 говори за еврейски християни в Антиохия, може да предполага, че Павел все още цитира казаното от тях.

Грешници на езичниците. Или „грешници езичници“, вероятно общ еврейски термин, отразяващ известна степен на презрение към неновородените езичници като по-нисша порода, без закон. Павел признава, че има определени предимства в това да си юдеин (виж Рим. 3:1, 2; 9:4, 5), но когато става въпрос за положението им пред Бога, всички са грешници, нуждаещи се от спасение (виж гл. 3:9). Езичниците в известен смисъл са били в неизгодно положение, защото не са се радвали на всички предимства, които са били предоставени на юдеите. Въпреки това езичниците са без извинение (виж Рим. 1:20).

16. Оправдан. Или „сметнат за праведен“ (вижте върху Рим. 3:20, 28; 4:8, 25).

Делата на закона. Буквално „дела на закона“ (вижте върху Рим. 2:12). Павел тук говори за не толкова до ритуалните спазвания на церемониалния закон, колкото до юдейската концепция, че човек може да се спаси, като стриктно спазва (вижте 2 Кор. 3:3–9) „закона“, който се състои от морални, церемониални и граждански предписания (вижте стр. 933, 934). В своето Послание до галатяните Павел се занимава само с моралните и церемониалните кодекси. Гражданският кодекс очевидно не е навлязъл директно в обсъждания проблем. Юдеите са сгрешили, като са: (1) смятали, че спасението може да бъде постигнато чрез собствени усилия, чрез спазване на изискванията на „закона“ и по силата на достойния живот, в който излишъкът от добри дела би компенсирал злите дела, (2) добавяли към закона, даден от Бога, множество човешки изисквания, обикновено наричани „традиция“ (вижте том...).

V, стр. 96; виж върху Марк 7:3) и (3) разширяване и опит за налагане на определени характеристики на ритуалните и церемониалните разпоредби на „закона“ отвъд кръста, когато те изтекоха по давност. Всичко това несъмнено е било в съзнанието на Павел, докато е писал. Както вече беше посочено, думата „закон“, използвана от Павел в книгата Галатяни, включва както моралния закон, или Декалог, така и церемониалния закон (вижте Допълнителни материали на EGW върху Галатяни 3:24). Но Павел не се интересува толкова от нито едно от тях като такова, колкото от еврейската правна система за праведност чрез дела, която е била основана на тях.

Вяра на Исус Христос. Тоест, вяра в Исус Христос (вижте върху Йоан 1:12; 3:16; Рим. 4:3; 5:1). Оправданието идва като безплатен дар от Бога чрез Исус Христос (вижте върху Йоан 3:16). Делата нямат никаква роля в тази сделка. От Божия страна това е дар, осъществен чрез

Исус Христос. От страна на човека се изисква пълна вяра и доверие в Бог, че Той е способен и желае да оправдае грешника. Вярата е средство, чрез което човек получава оправдание.

Ние повярвахме. Това важеше както за Петър, така и за Павел, а Петър вече знаеше, че спазването на закона не може да оправдае никого. Поради тази причина те се обърнаха към Христос за спасение от греха. Павел намеква, че именно това изповядване е признание, че предишните им спазвания сами по себе си са били безполезни и ненужни.

Няма плът. Тоест, няма човек, нито човешко същество. Вижте Рим. 3:20.

17. Ние. Тоест, „ние, които сме юдеи“ (ст. 15), което означава християнски юдеи, юдеи, които „търсят да бъдат оправдани чрез Христос“.

Стремете се да бъдете оправдани. Поне на пръв поглед християнските евреи признават необходимостта от идване при Христос за спасение, като по този начин мълчаливо признават неадекватността на „делата на закона“ (ст. 16).

Ние самите. В гръцкия език местоимението е емфатично.

Намерени са грешници. Тоест, в допълнение към грешниците езичници от стих 15. Гръцкият текст буквално гласи „намерени са грешници“, което означава в някакъв определен момент в миналото, след като са станали християни. Христос е обещал оправдание на онези, които трябва да дойдат при Бога чрез Него (виж стих 16). Но ако тези, които го правят, все още са „грешници“, тогава дарението на благодатта, дадено от Христос, е недостатъчно. Той, след като е дал обещание, не е в състояние да го изпълни и следователно трябва да бъде държан отговорен за оставащото състояние на грях.

Служител на греха. Или „изпълнител на греха“, тоест, този, чрез когото станахме грешници, и следователно този, който е виновен за това, че сме грешници. Ако изискванията на юдаизиращите християни бяха спазени, това би изглеждало така, защото, макар че се наричаха християни, те поддържаха необходимостта от стриктно спазване на церемониалния закон, за да бъдат свободни от греха. Ако това беше така, защо изобщо да си християнин?

Така християните биха се върнали там, откъдето са започнали – грешници, осъдени от закона. Ако Христос изисква това от тях, заключава Павел, тогава Христос е станал изпълнител или съучастник на греха.

Боже, пази. Буквално „Да не бъде!“ Далеч от такава идея! И все пак, такова беше логичното, макар и абсурдно, заключение, до което доведе позицията на юдаистите. Идеята е абсурдна и напълно несъответства на истинската представа за това, което Христос е направил, за да спаси човека от тежкото положение, в което са го довели греховете му. Да се опитваме да заместим вярата с дела, означава да объркаме и изопачим простата истина на евангелието, че спасението е единствено чрез вяра.

18. Ако градя. Тоест, ако след като аз, като еврейски християнин, съм разпознал пълната неефективност на закона като средство за спасение и съм се обърнал към Христос за оправдание, аз се връщам към еврейската правна система в опит да намеря оправдание.

Неща, които аз разруших. Тоест, ритуалните спазвания на юдаизма като средство за спасение. За един юдей приемането на Христос е било мълчаливо признание, че сам по себе си юдаизмът не може да спаси човек. Въпреки че Павел пише от първо лице, очевидно е, че той мисли за това, което би било вярно за всички юдеи, обърнали се към християнството.

Престъпник. За един обърнат във вярата еврейин да се върне към практиките на юдаизма като средство за спасението би било да се признае неадекватността на Христос да спаси човек само чрез вяра. Освен това, това би било признание, че е сгрешил, като се е отвърнал от юдаизма, и по този начин се е направил „нарушител“ на

ритуален закон. Това беше точно това, което Петър беше направил (ст. 11–14) и което правеха всички юдаисти.

19. Защото аз. В гръцкия език местоимението „аз“ е емфатично. Докато в стих 18 Павел говори като Ако беше един от юдаистите, сега той говори за личен опит (ст. 19–21).

Чрез закона. Чрез личен опит в търсене на спасение чрез спазване на закона. С изискванията на правната система Павел беше доказал за свое собствено удовлетворение неефективността на тази система. Освен това, сега той виждаше, че законът насочва грешника към Христос. Мъртъв за закона. Тоест, няма повече нищо общо с него. Преди Павел очакваше да бъде оправдан чрез стриктно спазване на всички изисквания на закона. Това беше целта на живота му. Сега, когато истинската цел на закона му стана ясна, той осъзна, че не може да очаква помощ от този източник. Съответно, той напълно изостави правната система като средство за спасение.

Живей за Бога. Животът му сега беше насочен към Бога, както преди беше към закона. Целта на живота му сега беше да усвои средствата за спасение, които Бог милостиво му беше осигурил (виж Фил. 3:13).

20. Разпнат с Христос. Тоест, Павел беше приел изкуплението, осигурено чрез смъртта на Христос на кръста (виж Рим. 6:3–11; Фил. 3:8–10). Той се смяташе за мъртъв за греха, за света и за човешките методи за постигане на праведност, сякаш наистина беше разпнат. Тези методи вече не го привличаха и в сърцето му нямаше отклик към тях.

Въпреки това живея. Гръцкият превод „въпреки това живея; но не аз“ може да се преведе и като „вече не аз живея“. И двата варианта са подходящи за контекста и в двата случая смисълът на изказването като цяло остава непроменен.

Макар и мъртъв за някои неща, Павел беше много жив за други. Той беше също толкова активен след обръщане в вярата, каквото е било преди, защото животът на християнина не е живот на бездействие. Исус говори за този нов живот като за по-изобилен живот (виж Йоан 10:10). Тъй като Исус е източникът на живота, не може да има истинско оценяване на живота отделно от Него.

Христос живее в мен. Това е тайната на успешния християнски живот – Христос да пребъдва в нас и да живее в нас същия съвършен живот, който е живял тук, на земята. Христовата любов го движи (2 Кор. 5:14) и Христовата праведност става реалност в живота му (Рим. 8:3, 4).

В плътта. Тоест, в този настоящ живот. Християнинът е все още в света, макар и да не е от него (Йоан 17:11, 14).

Вяра в Божия Син. Тоест, вяра в Божия Син. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за тълкуване на „вяра в Бога и Христос“.

21. Осуетявам. Или „осуetyavam“, „анулирам“, „правя невалиден“. Връщането към правната система на праведност чрез дела би обезсилило всичко, което е било получено чрез Божията благодат, чрез вяра в Исус Христос. Павел отказва дори за миг да се съгласи с исканията на онези, които, подобно на Петър и юдаистите, настояват за връщане към делата на закона като изискване за оправдание. Това трябва да се разглежда като укор към отношението, заето от Петър (вижте стих 15). По този начин очевидното заключение на Павел е, че всички, които, подобно на Петър, се отделят от езическите християни, ще осуетят Божията благодат.

Ако дойде правдата. Ако благодатта не е необходима, евангелието няма стойност или привлекателност. Обсъждайки праведността, която Авраам е получил чрез вяра, Павел твърди, че наградите на този, който работи, не са услуга или дар; те му принадлежат, като резултат от неговата

собствени усилия (виж Рим. 4:4, 5). Ако обаче чрез делата на закона човек може да получи всички блага, които идват чрез евангелието, планът за изкупление на човека чрез Исус Христос е направен ненужен. Логиката на това заключение трябва да е била очевидна за Петър и за всички, които са следвали примера му.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

11-44AA 198

20 AA 251; СТ 36; DA 390, 510; MB 15, 94; MH 62, 457; MM 203; MYR 84; SC 63, 72;
TM 389, 400; 2T 145, 321, 443, 566; 4T 349; 8T 317 ГЛАВА 3

1 Той пита какво ги е подтикнало да изоставят вярата и да се придържат към закона? 6 Вярващите са оправдани, 9 и благословени с Авраам. 10 И това показва чрез мнозина причини.

1. Глупави галатяни. Галатяните бяха показали липсата си на разбиране, като се бяха поддали на влиянието на лъжеучителите. Нямахме основателна причина за решението им да се откажат от спасението чрез вяра.

Омагьосаха ви. Те бяха грубо подвеждани. Павел сега им пише с надеждата, че Те ще видят своята непоследователност и ще се отвърнат от очевидната грешка, в която са изпаднали. Те трябва да са били подложени на някакво влияние освен разума, защото разумът би осъдил подобен курс. Техният избор не може да е бил резултат от трезва преценка, основана на факти.

Да не се покорявате на истината. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на това изречение.

Очевидно изложено. Гръцки *prographō*, „изобразявам открито“. Думата е била често използвана по времето на Павел, когато е правил публични съобщения или прокламации. Галатяните не можели да твърдят, че не знаят истините на евангелието, защото Павел ги е направил толкова ясни, че сякаш са видели Исус със собствените си очи.

Разпнат. Не разпнат сред тях, а представен сред тях като разпнат. Павел се хвалел с Христовия кръст и го направил център на своите проповеди (виж 1 Кор. 1:23; 2:1, 2; 15:3). Галатяните били разбрали значението на Христовата смърт. Тя била направена толкова реална за тях, сякаш са я виждали със собствените си очи. Те били приели тази жертва като необходима за своето оправдание. Как сега биха могли да се обърнат към лъжливите доктрини, които наскоро бяха приели, сякаш всичко, на което Павел ги е учил, е била чиста фантазия?

2. Само това. Един момент би бил достатъчен, за да разреши въпроса. В последващия аргумент (ст. 6-29) Павел изследва и развива въпроса, поставен в стихове 1-5. Ако галатяните отговорят на единствения въпрос, който той задава сега, в светлината на последващото обсъждане, това ще бъде достатъчно, за да ги убеди в грешката им.

Приехте Духа. Тоест, Светия Дух, както беше обещано от Исус преди завръщането Му при Отца (Йоан 14:16, 17). Духът трябваше да изобличи за греха, да насочва хората към Христос и да ги води към истината (виж Йоан 16:7-13). Галатянските вярващи бяха преживели напътствието на Духа в живота си и бяха станали свидетели на проявлението на даровете на Духа (виж 1 Кор. 12; Еф. 4:10-13). Всичко това се беше случило, след като приеа евангелието на Христос, както ги учеше Павел. Не можеше да има съмнение относно източника на тези духовни благословии.

Дела на закона. Вижте върху Рим. 3:20; Гал. 2:16.

Чуване на вяра. Тоест, вяра, която е резултат от чуването на евангелието (Римляни 10:17), или чуване, съпроводено с вяра. Чрез вяра галатяните бяха приели спасението, осигурено от Исус, и бяха изпитали благословиите на Духа, които последваха. Подобно на Корнилий (Деяния 10:44), те бяха повярвали на чутото и бяха получили „сериозността на Духа“ като доказателство, че Бог приема вярата им (вижте 2 Коринтяни 1:22). Те бяха приели напътствието на Павел относно оправданието чрез вяра и го бяха изпитали в живота си.

3. Толкова ли сте неразумни? Вижте стих 1.

Започнато в Духа. Вижте стих 2. Християнският живот е духовно преживяване, което започва с Духа, който осъжда сърцето за грях, и продължава, като насочва живота по пътищата на праведността (Йоан 16:8). Галатяните вече бяха получили богати благословии от Бога и много доказателства за Неговото присъствие сред тях, но това беше само началото. Наистина беше странно, че те обърнаха гръб на Бога точно когато Той беше започнал да разработва Своя план за тях. Какви богати благословии щяха да загубят, ако изоставят Божия път и тръгнат по пътя на човешките измислици!

Чрез плътта. Тоест, чрез материалистическите концепции и легалистичните практики на юдаизма.

4. Страдали. Или „изтърпели“. Подобно на други християни, галатяните несъмнено са страдали много поради привързаността си към християнството, въпреки че в книгата Деяния няма сведения за това. Солуняните са преживели гонение (вижте 1 Сол. 2:14). В Гал. 4:29 Павел косвено говори за страданията, които християните тогава са понасяли заради евангелието.

Напразно. Ако предишният им, воден от Духа живот е бил грешка, тогава всички страдания, които са преживели в резултат на това, са били напразни. Именно заради вярата си в изкуплението, осигурено от Исус, те са били преследвани. Павел искрено се надяваше това страдание да не е било напразно и че дори и сега галатяните ще осъзнаят грешката си и ще се върнат към предишната си лоялност.

5. Служи ви. Според някои коментатори, човекът, за когото се говори тук, е Павел служеше на галатяните. Неговото служение сред тях беше свидетелствало за спасителната вяра и за силата на Духа, действаща в неговия собствен живот (ст. 5), и по подобен начин тяхното приемане на неговото евангелие беше доказателство за вяра и за Духа, действащ в живота им (ст. 2). Ако бяха се изправили пред въпроса от стих 5 искрено, галатяните нямаше да имат затруднения да отговорят на въпросите от стихове 2–4. Други коментатори обясняват, че думата „той“ се отнася до Бог и че Той е Този, Който им дава Духа и върши чудеса сред тях. Въпреки това, последната половина на стих 5, в сравнение със стих 2, предполага, че авторът има предвид човешко същество. Павел очевидно е бил посредникът или инструментът, чрез когото Бог е дал тези забележителни дарби. Идеята на Павел е, че неговото служение и техният отклик към него са били основани на вяра, без да се разчита на разпоредбите на правната система.

6. Авраам повярва на Бога. Цитат от LXX на Бит. 15:6, където се говори за приемането на заветните обещания от Авраам чрез вяра. Противниците на Павел са накарали да изглежда, че Павел не е уважавал писанията на Моисей, на които са отдавали преувеличено значение. Срещайки ги сега на тяхна територия, Павел цитира Моисей, за да докаже позицията си. Всъщност, опитът на Авраам – с когото те се хвалеха – е пример за това, което Павел вярва, че трябва да бъде опитът на всички християни.

В Рим. 4:1-3 Павел цитира същия стих като доказателство, че Авраам е бил оправдан чрез вяра, а не чрез дела. Ако това е било вярно за Авраам, значи е вярно и за неговите потомци.

(Гал. 3:7), и двойно по-важно за неговите духовни деца (ст. 14, 26–29). Важният момент е превъзходството на вярата над закона като средство за постигане на праведност.

Отчетена. Или „преброена“, „сметната“. Вярата на Авраам беше кредитирана в сметката му в небето, като по този начин сметката беше балансирана. Съответно, Бог смяташе Авраам за праведен човек. Делата нямаха нищо общо с постигането на този благоприятен кредитен рейтинг в небесните книги. Бог просто му го предложи и той го прие с вяра, вярвайки, че Бог е имал предвид точно това, което е казал. Неговите собствени усилия никога не биха могли да купят този благословен статус. Вижте Рим. 4:9–13.

Вярата не удовлетворява изискванията на закона, защото законът изисква съвършено послушание. Следователно, ако някой иска да бъде оправдан чрез вяра, това трябва да е въз основа на някакъв друг принцип, различен от делата на закона. Да бъдеш признат за праведен означава да бъдеш простен и допуснат до Божията благосклонност. Човек не може да направи нищо, за да заслужи дара на Христовата праведност; той не може да го претендира въз основа на заслуги. Божествената благодат прави възможно един справедлив Бог да счита покаялите се грешници за праведни.

Праведност. Гръцки *dikaionē* (виж върху Мат. 5:6).

7. Тези, които са от вярата. Тоест, тези, които се уповават на вярата в спасителните заслуги на Христос, без „делата на закона“ (вижте на гл. 2:16).

Деца на Авраам. Тоест, неговите духовни — не непременно физически — потомци (вижте стихове 26–29). Всички, които имат същата непоколебима вяра, каквато е имал Авраам, се считат за негови духовни наследници. Те постигат праведност, както той, и са достойни да получат всички благословии, обещани му. В Рим. 4:10, 11 Павел подчертава факта, че Бог е вменил праведност на Авраам, преди да бъде обрязан – първото така наречено „дело“ на закона, извършено за всеки еврей и за всеки обрнат в юдаизма. Ако Авраам е могъл да намери оправдание отделно от делата на закона, със сигурност езичниците могат да направят същото.

Това е същината на аргумента на Павел срещу юдаистите, които настояваха за обрязването като необходимо условие за оправдание. Павел твърди, че няма разлика между начина, по който юдеин и езичник намират благоволение пред Бога; всички са спасени, ако изобщо намерят спасение, чрез вяра (Римляни 3:22; 10:12). Никой юдеин или езичник никога не е бил спасен чрез „дела“. Единственият начин, по който някой може да бъде спасен, е чрез вяра в Исус Христос (Деяния 4:12).

8. Писание. Тоест, Старият завет; тук, по-специално, писанията на Моисей.

Предвидяване. Цитатът е от Бит. 12:3. Обещанието към Авраам е било изявление за божествената цел да изпрати Спасителя в света (вижте върху Галатяни 3:16) и да спаси всички, които изберат да дойдат при Него с вяра (ст. 14).

Оправдавам. Гръцки *dikaioō* (виж върху Рим. 3:20).

Езичници. Гръцко *ethnē*, „народи“; в новозаветната употреба винаги нееврейски, езически, езически народи. Новозаветните писатели използват думата *laos*, буквално „хора“, когато говорят за еврейския народ. За езичниците е било добра новина, че Бог им предлага оправдание на същата основа, на която го е предложил на евреите, тоест чрез вяра.

Проповядван преди евангелието. Гръцки *proeuaggelizomai*, буквално „да се възвести добра вест предварително“. Обещанието от Битие 12:3 е предварително съобщение за добрата новина за спасение чрез Христос. Благата новина, обявена на Авраам, е, че благословията на спасението – на оправданието чрез вяра – ще дойде до всички народи чрез него. Авраам нямаше своя собствена праведност. Христовата праведност беше вменена на

него от Бога и той го прие чрез вяра. Всички, които станат праведни или оправдани, го правят чрез вяра, както е направил Авраам. Това винаги е било и винаги ще бъде единственият начин, по който хората могат да изпитат оправдание.

В теб. Или „чрез теб“. Авраам и неговите потомци бяха направени пазителите на добрата вест за спасение и бяха назначени да бъдат нейни вестители на всички хора. Освен това, един от неговите потомци трябваше да бъде Спасител на човечеството. По този начин, именно в тези две отношения, всички народи трябваше да получат благословиите на спасението чрез Авраам.

Всички народи. За обобщение на старозаветните наставления относно начина, по който Бог е възнамерявал да евангелизира „всички народи“ чрез Своя избран народ, вижте том IV, стр. 26–30.

9. Тези, които. Тоест, онези, които търсят правда чрез вяра.

Благословен. Благословието на праведността дойде при патриарха, защото той повярва в Бога, а не защото беше избран да бъде прародител на Месията. Всички, които вярват както той, ще бъдат благословени както той. Вярата на Авраам го доведе до послушание към Бога (Бит. 26:5) и всички, които имат вярата, която Авраам имаше, също ще се подчиняват на Божия глас и вярно ще спазват Неговите заповеди (вижте Бит. 26:5; вижте върху Мат. 7:21–27).

10. Всички, които са от. Павел тук говори за онези, които очакват да имат праведност вменено им в резултат на спазването на ритуалните изисквания на церемониалния закон. Тази група е в контраст с групата от стих 9 – „тези, които са от вяра“.

Дела на закона. Буквално „дела на закона“. Вижте на гл. 2:16.

Проклятието. Законът на Мойсей е бил съпроводен от чудни благословии за послушание (Втор. 28:1–14) и страшни проклетия за непослушание (гл. 27:15–26; 28:15–68). Най-малкото отклонение от изискванията на закона беше достатъчно, за да се навлеche проклятието. Легализмът в крайна сметка се е превърнал в трудоемък опит да се избегне проклятието на закона (вижте Марк 7:3). Но дори като избегне проклятието на закона, човек би могъл в най-добрия случай да постигне само законна праведност. Той все още не би постигнал непременно статут на праведност пред Бога.

Написано е. Формата на глагола в гръцки език предполага не само, че следният цитат някога е бил записан като твърдение, изразяващо божествената воля, но и че валидността на твърдението остава непроменена. Неговата обвързваща сила не е намалена. Формулата „Писано е“ е била често срещан еврейски начин за въвеждане на цитат от каноничните писания.

Книга на закона. „Законът“ е било общоприетото название, използвано от евреите от новозаветните времена за писанията на Мойсей (вижте върху Лука 22:44). Тук вероятно се има предвид по-специално книгата Второзаконие, която понякога е била наричана книгата на закона. Цитатът е от Втор. 27:26, където се появява в отрицателна форма: „който не потвърждава“. Павел го прави в положителна форма: „всички, които са от делата на закона“. Сравнете върху Рим.

2:7. Онези, които обръщат гръб на Божия план за спасение чрез вяра, никога не могат да изпълнят минималните изисквания на закона. Усилията им са обречени на провал.

11. Праведният ще живее чрез вяра. Цитат от Авак. 2:4 (вижте коментара там и върху Рим. 1:17). След като доказа, че всички, които зависят от делата на закона за спасение, са под проклетие (Гал. 3:10), Павел сега цитира Писанието, за да покаже, че вярата, а не законът, носи оправдание. В Авак. 2:4 твърдението означава, че праведният, смирен човек ще върви напред с вяра, уповавайки се на мъдростта и провидението на Бога, за разлика от гордия човек, чиято „душа... е издигната“ и който се съмнява в мъдростта и справедливостта на Божиите дела.

отношения с хората (вижте върху стихове 1, 4). С други думи, човекът, който е праведен, ще упражнява вяра. Когато Павел цитира Авакум обаче, той го прави, за да докаже, че човекът, който упражнява вяра, в резултат на вярата си, ще бъде считан за праведен (вижте Гал. 3:6–9). Павел заявява, че вярата е основното условие за приемане от Бога.

12. Не на вяра. Законът не действа въз основа на вяра; той не изисква вярата от страна на тези, които я практикуват.

Човекът, който върши. Това е цитат от Лев. 18:5. Павел сега се обръща към закона себе си, за да докаже на своите юдаизиращи опоненти, че това, което той учи относно закона, е просто потвърждение на това, което законът казва за себе си. Законът изискваше стриктно спазване на всички негови изисквания, но не предоставяше средства, чрез които хората биха могли да се съобразят. Законът не дава и не може да даде възможност на грешника да достигне стандарта на праведност, който той възвеличава. Всъщност всички хора са грешници (Римляни 3:10, 23), включително тези, които са се стремили да придобият праведност чрез правната система (ст. 9). Всичко, което е предписано от закона, са дела, но делата на закона са безполезни, за да направят грешника праведен пред Бога. Този праведен статус може да бъде постигнат само чрез вяра в заветните обещания (Гал. 3:6, 14).

Живей според тях. Тоест, живей праведен живот или бъди приет в Божиите очи като праведен. Фактите обаче бяха, че всички, които някога са търсили съвършенство единствено чрез закона, са се провалили в постигането на целта и по този начин са си навлекли „проклятието“ (вижте на стих 10).

13. Христос изкупи. Законът не предвиждаше освобождаване на мъже, които са си навлекли неговото проклятие, и това включваше всички, които някога са търсили оправдание чрез него. Освобождаване от проклятието можеше да бъде постигнато само чрез вяра в Христос. Докато бяха под наставничеството на закона в старозаветните времена, всички, които избраха да служат на Господа, намериха спасение чрез вяра в обещания Месия. Законът не беше техен спасител, а само техен „учител“ (виж стих 24), който да ги води до Спасителя и да им помага да разберат разпоредбите, които Небето е предвидило за тяхното спасение. Сам по себе си законът беше добър, защото самият Бог го беше постановил. Но той беше напълно безсилен да спаси някого от греховете му.

Проклятието. Вижте стих 10.

Направи проклятие. Самият наш Господ беше „направен под закона“ (гл. 4:4), за да може да „изкупи онези, които бяха под закона“ (ст. 5). Неговата смърт на кръста изкупи „прегрешенията, които бяха под първия завет“ (Евр. 9:15), както и тези след кръста. Съответно, Той пое върху Себе Си „проклятието“, нанесено от онези, които, макар и да живеяха „под закона“, очакваха с вяра изкуплението, което Той един ден щеше да осигури.

За нас. Вижте Исаия 53:4–6.

Писано е. Цитатът е от Втор. 21:23. „Писано е“ е бил обичайният еврейски начин за въвеждане на цитат от Писанието (виж Мат. 2:5; Лука 2:23; и др.).

Прокълнат. Проклятието, за което се говори тук, не е същото като „проклятието“ от стих 10 и първия част от стих 13. Престъпник, обесен чрез набиване на кол, тоест чрез пронизване на остър прът – обичайният еврейски метод за разпъване – е бил считан под проклятието както на Бог, така и на човека. Всъщност този краен начин на екзекуция е бил публична демонстрация на пълното презрение, с което е бил подлаган заради престъплението си.

Виси на дърво. Фактът, че Исус е бил разпнат, макар и по римския начин, отразява мнението на юдеите и техните водачи, че Той е прокълнат в Божиите очи, тъй като

както и в собствените си. Имайки това предвид, Павел цитира Втор. 21:23, за да илюстрира факта, че Исус умря под „проклятието на закона“ (вижте върху Галатяни 3:10).

14. Благословието на Авраам. Тоест, благословието, обещано на Авраам. Това беше заветна благословия на спасението чрез Исус Христос (вижте стихове 8, 9).

Хайде, езичниците. Тоест, станете достъпни за езичниците (вижте на стих 8).

Чрез Исус Христос. Пренебрегването на дълга от страна на Израел доста ефективно е попречило на езичниците да получат благословието, която Бог е възнамерявал да получат чрез свидетелството на избрания народ (виж том IV, стр. 30–33). Това е било, първоначално, защото последните са възприели езически религиозни практики, а по-късно, защото са издигнали това, което се равнява на непроницаема стена на разделение между себе си и езичниците. Едва чрез Христос евангелската благословия на спасението, обещана на Авраам, е станала свободно достъпна за всички хора.

Ние. Павел тук се смята за едно с езичниците, както в стих 13 той говори като юдеин.

Обещанието. Получаването на „обещанието на Духа“ вероятно е еквивалентно на получаването на „благословието на Авраам... чрез Исус Христос“ (вижте стихове 2, 5). Галатяните бяха получили обещания Дух (Гал. 3:2; вж. Йоан 16:7–14). Тъй като обещанието на Духа се получава чрез вяра (Гал. 3:2, 3), езичниците са също толкова подходящи, колкото и евреите.

15. По човешкия обичай. Тоест, за да използваме човешки пример, взет от общи граждански отношения между човек и човек (вж. Рим. 6:19).

Завет. Гръцка дума *diathēkē*, обикновено в Новия завет и папирусите „завещание“ или „завет“, означаваща едностранно формулиран план или споразумение, което другата страна може да приеме или отхвърли, но не може да промени. Думата за договор или споразумение, в което две страни се събират при равни условия, е *sunthēkē*, дума, която обаче не се среща в Новия завет. Тук Павел използва *diathēkē*, „човешки завет“ – „воля“ или „завет“ – за да илюстрира Божия „завет“ с Авраам (Бит. 15; Гал. 3:6–9, 16–18). Бог е определил разпоредбите на този „завет“; Авраам ги е приел с вяра и им се е подчинил.

Потвърдено. Тоест, ратифицирано, направено обвързващо, съгласувано. След като едно споразумение бъде официално прието от тези, които го сключват, неговите разпоредби са правно обвързващи и не могат да бъдат променяни освен по взаимно съгласие. Ако разпоредбите на едно човешко споразумение се считат за така обвързващи, твърди Павел, би ли променил Бог капризно обещанието Си към Авраам да спаси хората въз основа на тяхната вяра в идващия Месия (вижте Галатяни 3:6–9, 14; вижте върху Галатяни 3:16; Евреи 6:17, 18)?

Анулира. Или „отменя“, „анулира“.

16. Обещания. Тези обещания включваха син, който да бъде негов наследник (Битие 15:4), притежание на буквалната земя Ханаан (ст. 18), перспективата да се превърнем във велик народ (гл. 12:2; 15:5), потомството на Месията (Гал. 3:16) и привилегията да бъдем избраният от Бога инструмент за провъзгласяване на спасение на народите на земята (Бит. 12:3; Гал. 3:8, 14). Тези обещания били повтаряни на Авраам при няколко различни случая, в продължение на близо половин век (виж Бит. 12:1–4, 7; 13:15, 16; 15:4, 5, 13–18; 17:1–8, 16–21; 18:10; 22:17, 18).

Към потомството, както на мнозина. Тоест, към всички потомци на Авраам.

Твоето потомство. Целта на Божия завет с Авраам беше идването на Месията и спасението на човеците. Всички други обещания бяха спомагателни към това. Големи благословии бяха предвидени за избрания народ, ако те сътрудничат с Бога (вижте том...).

IV, стр. 26–30), но за съжаление не успяха да го направят (стр. 30–33). Съответно, те загубиха ролята си на инструмент на Небето за спасението на света.

Въпреки това, Бог отменил техния провал до степен, че Месията дошъл на земята в пълнотата на времето, като син на Авраам (виж том IV, стр. 32).

Първоначално обещанието за потомство сочеше в буквален смисъл към Исаак (вижте препратките, цитирани по-горе под „обещания“; гл. 4:22, 23). Но тук, чрез вдъхновение, апостол Павел посочва фигуративна истина, по-дълбока от тази, която обещанието изглеждаше, че обхваща на пръв поглед (вижте Втор. 18:15). По този начин обещанието е получило своето първо и частично изпълнение в Исаак, но е трябвало да има окончателно и пълно изпълнение в Христос. Като заявява тук, че Христос е, в специален смисъл, „семето“, обещано на Авраам, Павел не изключва нито прекия потомък на Авраам чрез Исаак (вижте Гал. 4:23), нито неговите духовни потомци чрез Христос (вижте гл. 3:29). Съответно, обещанието е получило своето върховно, но не и изключително, изпълнение в Христос.

17. Завет, който беше потвърден. Тук Павел намеква за Божиите уверения към Авраам за сигурното изпълнение на заветното обещание относно „потомство“ (вижте върху Бит. 15:13, 16; 22:15–17; Гал. 3:16; евр. 6:13–18).

В Христос. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тези думи.

Законът. Тоест, цялата правна система, при която Израел е бил учреден като теокрация на планината Синай, включително моралния закон, провъзгласен лично от Бог, и церемониалната система, обнародвана чрез Моисей.

Четиристотин и тридесет години. Вижте том I, стр. 184. Този период обхваща интервала от първоначалното Божие призвание към Авраам до установяването на Израел като народ по време на Изхода (вижте върху Бит. 12:3, 4; вижте върху Изх. 12:40). Това е времето на пребиваване, първо в Ханаан, а след това в Египет, между обещанието да се направят евреите народ и да се установят в Ханаанската земя и изпълнението на тези обещания. Павел тук е загрижен по-специално за заветното обещание в началото на периода и даването на закона в неговия край, закона, според който Израел е трябвало да функционира като теокрация до разпятието (вижте ДА 737, 738).

Не може да се отмени. Вижте стих 15.

Дайте обещанието. Правната система, установена от Бог на планината Синай (виж стр. 933; виж на гл. 2:16) не може да замести или по някакъв начин да промени разпоредбите на завета (вижте на гл. 3:15). По-конкретно, „законът“ не е осигурил ново средство за спасение; той не е установил система за праведност чрез дела, която да замени или да се конкурира с обещанието за праведност чрез вяра в идващия Месия (ст. 6–8, 14). Съответно, хората са били спасени чрез вяра между Синай и кръста. За връзката на закона със завета вижте стих 19.

18. Наследството. Тоест, обещанията на завета (вижте върху стих 16). В материален смисъл това се отнася до Ханаанската земя; в етнически смисъл, до ролята на Израел като Божи избран народ; и в духовен смисъл, до благословиите на спасението чрез Месията. Въпреки че е вярно за първите две, че тяхната основа е било заветното обещание, а не законът, Павел тук е по-загрижен за „наследството“ на спасението чрез вяра в Христос. С други думи, Бог е дал и те са получили „наследството“ по силата на вярата си в Божието заветно обещание, а не чрез обещанието си да изпълнят изискванията на правната система (вижте върху Изх. 19:5, 8).

Законът. Буквално „закон“ (вижте върху Рим. 2:12; Гал. 2:16).

Няма повече обещания. Тоест, въз основа на обещанията, включени в завета, сключен с Авраам (вижте стихове 16, 17).

Чрез обещание. Записът е ясен. Наследството дойде чрез обещание, а не чрез закон. Авраам нямаше нищо друго освен Божието обещание. Неговите буквални потомци получиха статут на Божи избран народ и получиха владение над Ханаан по силата на това обещание. Вярно е, че те трябваше да запазят статута и владението си над Ханаан само ако спазват закона, но не печелеха право на наследство. Правото на наследство беше тяхно само по силата на вяра в обещанието; годността им да запазят това право трябваше да се измерва чрез спазването на Божията воля, изразена в „закона“ (вижте том...).

IV, стр. 34). Така е и с наследството на спасението в този живот (вижте върху Евр. 5:9) и с вечното наследство на светиите в небесния Ханаан.

19. Защо тогава? Този пасаж и цялата линия на разсъждения на Павел оттук нататък до стих 25 понякога са били погрешно тълкувани като означаващи, че всички божествено разкрити кодекси от закони в Стария завет завършват с Голгота. От това тълкуване произтича гледната точка, че в предхристиянската епоха хората са били спасявани чрез спазване на закона, а в християнската епоха - по благодат чрез вяра. Но такава гледна точка противоречи на цялото Писание. Бог е имал само едно средство за спасение на човека, от Адам нататък; това е чрез вяра в жертвата на нашия Господ. Благата новина за това спасение е била провъзгласявана на човека във всички векове (вижте Евр. 4:2). Павел другаде категорично отхвърля идеята, че според него някои биха могли прибързано и погрешно да извлекат от неговите писания, че благодатта и евангелието са отменили закона: „И така, развяляме ли закона чрез вяра?

„Да не дава Бог“ (Римляни 3:31).

Следователно е очевидно, че каквото и да учи Павел в Галатяни 3:19-25, той не проповядва доктрината за предхристиянска ера на спасение чрез закон, а не за християнска ера на спасение по благодат. Това, което той наистина проповядва, става очевидно, когато се имат предвид ясно две точки. Първо, за всички евреи и тези, обучени в юдейската гледна точка, каквито са били галатяните под юдаизиращите учители, началото и сърцевината на цялата разкрита Божия религия за Неговия избран народ са били поредицата от събития на Синай. Именно на Синай Бог най-буквално ги е призовал за Свои и ги е направил Свой особен народ, Своята свята нация. Отличителният белег на това първоначално преживяване на Синай е било обявяването на Израел на великия морален кодекс, който винаги е трябвало да бъде стандартът на техния живот, плюс (а) граждански закони, които са били тълкуване и приложение на моралния кодекс към еврейската държава и (б) определени закони, които са трябвало да управляват символичния ритуал на жертвоприношенията и приносите, сочещи напред към великата жертва на Христос. Господ беше казал на израилтяните на Синай, че ако бъдат послушни на всички Негови закони, ще се хранят с благата на земята и ще бъдат Негов народ завинаги. Те погрешно смятаха, че са способни сами да проявят такова послушание и че следователно надеждата им да бъдат приети от Бога и да получат наследство завинаги се крие в собствените им усилия да спазват тези закони.

Вторият момент, който трябва да се запомни, ако искаме правилно да разберем стихове 19–25, е, че е следното: Павел току-що заяви на галатяните, че много преди Синай Авраам е получил наследството просто като е повярвал в Божието обещание, и категорично добави, за да илюстрира отново основната предпоставка на посланието си, че спасението е само чрез вяра, че нищо, което се е случило „четиристотин и тридесет години след“ Авраам, не би могло да промени условията, чрез които му е било гарантирано наследството. Разсъжденията на Павел са обобщени в думите: „Защото, ако наследството е от закона, то не е вече от обещание“ (ст. 18).

Сега, за всички, които са потопени в юдейската гледна точка, това разсъждение на Павел би изглеждало като безсмислено и безсмислено за страховитата драма на Синай – великите кодекси на законите и Божието заявление, че ако се подчиняват на тези закони, ще ядат благата на земята. С други думи, читателите на Павел веднага биха попитали: „Защо тогава служи законът?“

Добавено. Гръцки *prostithēmi*, буквално „да се постави до“, „да се добави“. И защо беше законът „добавен“, ако Авраамовият завет е бил адекватен за спасение? Отговорът е: „Поради престъпления“. Разликата между времената преди Синай и тези след това не е била разлика по отношение на съществуването на велики закони от Бога, а по отношение на изричното им откровение – на Синай е имало конкретно представяне на моралния закон в две каменни плочи и на други закони в „книгата на закона“. Но във вековете преди Синай Божиите патриарси са притежавали, в известна степен, моралния закон, написан в сърцата им, и по този начин са били съзнателни за високите морални стандарти на Бога (виж Бит. 17:9; 18:19; 26:5). Те също така са притежавали, в зародиш, законите на жертвоприношението. По време на дългото, мрачно робство в Египет, където живееха сред най-черното езичество и най-покварената неморалност, те почти загубиха разбирането или осъзнаването си за Божиите морални стандарти и дори за най-елементарните идеи за жертвоприношенията. И когато хората стигнат до такова състояние, те стават нечувствителни към греха, защото чрез „закона“ ние познаваме греха. Както Павел заявява другаде: „Аз не познавах греха, освен чрез закона“ (Римляни 7:7).

Когато Бог изведе Израел от тъмнината и омърсяването на Египет, първият Му контакт с тях беше чрез представяне на моралните закони, които са стандартът на Неговото управление, и на церемониалните постановления, предназначени да осигурят на Израел модел на ритуално служение, който би им направил обещаната жертва на нашия Господ най-ясна за тях. Законът „беше добавен поради престъпления“ (Гал. 3:19), „за да стане грехът чрез заповедта твърде грешен“ (Рим. 7:13). Само чрез поставянето на Божия морален закон в ясен обективен фокус, израилтяните, за съжаление адаптирани към грубия възглед на египтяните, можеха да осъзнаят, че са грешници и следователно се нуждаят от спасение. И именно защото церемониалните постановления бяха представени с ясни подробности, израилтяните успяха да видят начина, който Бог е замислил, за да ги спаси от греховете им. Сравнете с Еф. 2:15.

Докато дойде семето. Тоест, докато дойде Христос (вижте стихове 16, 24).

На когото е било дадено обещанието. Или „по отношение на когото е било дадено обещанието“.

Ръкоположен от ангели. В книгата Изход не се споменава нищо за присъствието на ангели в Синай. Според Втор. 33:2 при даването на закона е имало „десетки хиляди светии [буквално „светии“]“. В LXX последното изречение на този стих гласи: „От дясната Му страна [бяха] ангелите с Него“ (вж. Пс. 68:17). Стефан (Деяния 7:53) и Павел (Евр. 2:2) говорят за ангели, участващи в даването на Моисеевия кодекс (вж. ПП 364).

Посредник. Или „арбитър“, „посредник“, някой, който се намесва между две страни, за да съгласува различни възгледи или интереси, или който ги обединява в споразумение. В стих 20 Павел ясно изяснява целта си, като споменава опосредствания или непряк начин, по който е бил даден церемониалният закон. Дадени чрез посредник, Моисей (виж Изх. 20:19; 21:1), церемониалните и гражданските закони са дошли от Бога непряко. Заветът и неговите обещания обаче са били дадени на Авраам директно, без помощта на човешки посредник.

20. Не е посредник на един. Буквално „не на един“, т.е. посредникът не представляват само едно лице. Медиацията предполага две или повече страни, като посредникът представлява интересите и на двете. Народът на Израел е общувал с Моисей при ратифицирането на стария завет и при прилагането на поредицата от постановления, които го съпътстват.

Бог е един. Връзката на това твърдение с контекста му не е ясна, факт, отразен в повече от 250 различни обяснения, които коментатори и други са му дали. Контекстът изключва възможността да се счита за преизказване на Втор. 6:4 „Господ, нашият Бог, е един Господ“ и предполага, че Павел тук се позовава на заветното обещание, споменато в Гал.

3:18. Цялата глава разглежда разликата между спасението чрез вяра в заветното обещание и спасението чрез „делата на закона“. „Но“ в стих 20 предполага контраст между закона от стихове 19 и 20 и заветното обещание от стих 18. Заветното обещание не е било „добавено“ към нищо; то е било дадено от Самия Бог.

Съответно, стих 20 може да се перифразира по следния начин: „Посредникът предполага споразумение между две страни, но заветното обещание е едностранно – то е зависило единствено от Бога и следователно не е изисквало посредник.“ Докато старият завет (вижте върху Езекиил 16:60) е бил под формата на договор между Бога и избрания народ, посредничен от Моисей (вижте Изх. 19:3–8; 20:19–21; 21:1; 24:3–8; вижте върху Галатяни 3:15, 19), новият или вечен завет, даден от Бога на Авраам, е бил просто под формата на обещание. При стария завет е имало споразумение от страна на народа да се подчинява, докато при новия завет е необходимо само да се приеме обещанието чрез вяра и послушанието следва естествено (Битие 26:5).

21. Против обещанията. Законът изглежда несъвместим със завета. Той може дори да изглежда, че са заменили обещанието за спасение чрез вяра с програма за спасение чрез дела.

За Бога. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на тази фраза.

Боже, пази! Да не се провали самата мисъл! Такова нещо никога не би могло да се случи. Бог е авторът на както „закона“, така и „обещанията“, и Той не би се отрекъл от безусловното Си обещание за спасение чрез вяра в Христос (вижте Евреи 6:17–20)! Да направи това би било отричане на Неговата цялост като Бог. Това би Го доказало като непоследователен и ненадежден.

Дал съм живот. Законът никога не е бил предназначен да дава праведност и да осигурява вечен живот (вижте стих 19). Само чрез Христос хората могат да имат достъп до праведност, по-изобилен живот в настоящето, а в идния свят - вечен живот (Лука 18:30).

Наистина праведност. Ако беше възможно да се постигне праведност чрез „делата на закона“ (виж гл. 2:16), заветното обещание по този начин би станало излишно.

За плътското сърце програмата за праведност чрез дела е безкрайно по-привлекателна от Божия план за праведност чрез вяра. Винаги е по-ласкателно за човешкото его да направи нещо, за да спечели праведност, отколкото просто да я приеме чрез вяра като дар. Да приемеш праведността като дар е признание, че няма нищо, което човек може да направи, за да я постигне въз основа на лични заслуги. Приемането на милостиня, независимо дали е материална или духовна, наранява плътската гордост.

22. Писанието. Мисълта тук очевидно е извлечена от Пс. 14:1–3.

Всички под грях. Тоест, юдеите, които се уповаваха на делата на закона, за да ги спасят, както както и езичниците (Гал. 2:15, 17; вижте върху Рим. 3:9, 22).

Обещанието чрез вяра. Тоест, заветното обещание за спасение чрез вяра (вижте върху стихове 6–9, 14).

На Исус. Тоест, в Исус (вижте на гл. 1:12).

За тези, които вярват. С други думи, не за тези, които практикуват изискванията на ритуалният закон като средство за спасение.

23. Преди да дойде вярата. Тоест, преди тайната как Бог може да спаси хората чрез Само вярата беше ясно разкрита във въплъщението, съвършения живот, заместителната смърт и славното възкресение на нашия Господ (1 Тим. 3:16; виж върху Йоан 1:17; Гал. 3:14, 19; срв. върху Лука 16:16). Обърнете внимание на акцента върху времето в Гал. 3:23, 25.

Пазен. Буквално „пазен“, за да се предотврати бягство.

Под закона. Тоест, под правната система (вижте гл. 2:16). „Под закона“ тук означава да бъдеш под негова юрисдикция, а не под негово осъждане (виж Рим. 6:14).

Вярата. Вижте по-горе под „преди да дойде вярата“.

След това ще бъде разкрито. Вярата от старозаветните времена беше възнаградена при първото пришествие на Христос (виж Рим. 16:25, 26; Евр. 1:1, 2). Преди въплъщението, обещанието за идващ Изкупител изискваше вяра, че Бог ще изпълни обещанието. С идването на Исус вярата среща реалността.

24. Законът. Тоест, цялата правна система, състояща се от морални, церемониални и граждански устави (вижте гл. 2:16).

Учител. Гръцки *paidagōgos*, „учител“ или „пазител“ на деца; буквално „един водач на децата“, но не и „учител“ (дидаскалос). В гръцките домакинства пайдагогите бил е надзирател и другар на момчетата. Той ги е придружавал до училище, защитавал ги е от вреда, пазил ги е от пакости и е имал правото да ги дисциплинира. В гръцкото изкуство обикновено е изобразяван с тояга в ръка. Ако е бил квалифициран да го прави, е възможно да им е помагал и в подготовката на уроците им.

Ролята на пайдагогите е подходяща илюстрация (вижте стих 19). „Законът“ служи като Пазителят, надзорникът или пазителят на избрания народ в старозаветните времена, подобно на пайдагогите, е бил натоварен с тяхното морално обучение.

До Христос. Тоест, докато Христос дойде, както изисква контекстът (ст. 19, 23). Според стих 19, „законът... беше добавен [към завета]... докато дойде потомството [Христос, стих 16]“ (вижте коментара там). Или, за да преформулираме въпроса, Израел беше „държан под закона“ (стих 23), докато Божието осигуряване за спасение чрез вяра не бъде „разкрито“ с идването на Христос.

Тук Павел говори много конкретно за церемониалната система, която сочи напред към Христос (вж. върху гл. 2:16; 3:19). Вярно е също, че моралният закон е бил предназначен от Бога, за да води хората към Христос, защото той им разкрива греховете им и по този начин нуждата им от очистване от греха.

25. След това идва вярата. Тук Павел говори за осигуряването на спасение чрез вяра единствено в Христос.

Вече не. Обърнете внимание на акцента в стихове 23, 25 върху елемента време – „преди“, „след това“, „след“, „вече не“.

Под ръководството на учител. Тоест, под закона (ст. 23; вж. ст. 24). Някои са тълкували тази фраза означава „да бъдеш под осъждането на закона“. Вярно е, разбира се, че самите думи биха могли да бъдат обяснени по този начин; подобно обяснение обаче не съответства на контекста и очевидно не е смисълът, който Павел тук е възнамерявал да предаде. Не е

функцията на „учителя“ да осъжда, а да упражнява юрисдикция, да пази, да защитава (вижте стих 24). Аргументът на Павел по никакъв начин не се отнася до осъждането, което е резултат от беззаконието, а до възможността за постигане на праведност чрез спазване на закона (вижте стихове 1–3, 7, 11, 14, 21; и т.н.). Вижте Рим. 6:14.

Трябва да помним, че Павел използва фигуративен израз и следователно думите му не бива да бъдат прекалено прецизни във всеки детайл. Има един съществен момент, който той се стреми да подчертае, а именно уникалното значение на важното събитие, случило се „четиристотин и тридесет години след“ (ст. 17) Авраам – официалното обявяване от Бога на Израел на Неговия морален закон и това, че Бог им е дал чрез Моисей граждански закони и кодекс, управляващ техните религиозни церемонии. Светите мъже преди Синай до известна степен са имали моралния закон, записан в сърцата си, и са познавали поне основите на церемониалната система. Когато Бог е извикал Израел от египетско робство, Той е дал обективна реалност на всички тези закони, за да могат те да видят изключителната греховност на греха, както е разкрита от Декалога, и средствата, чрез които Бог е възнамерявал да ги спаси от греха, както е разкрито чрез церемониалната служба (вижте ст. 19). Самите закони, толкова отличителни за еврейската система, са били продължаващо проявление на изгубеното състояние на човека и на божествен план за прошка. Тези същи закони сякаш ограничаваха мъжете, караха ги да бъдат „затворени“ (ст. 23), държани под стража, до деня на духовното освобождение. Павел описва Божиите деца, които са живели преди идването, като символично „под настойници и управители до определеното от Отца време“ (гл. 4:2). „А когато се изпълни времето, Бог изпрати Сина Си, роден от жена, роден под закона, за да изкупи онези, които бяха под закона, за да получим ние осиновението“ (ст. 4).

И какво всъщност се случи за Божието дете, когато Христос дойде по отношение на въпроса за „закона“, който беше „нашият учител“? Що се отнася до церемониалните закони, те престанаха да действат по божествена давност, защото Христовата жертва зае мястото на животинските жертвоприношения и по този начин законите, регулиращи тези жертвоприношения, приключиха. Що се отнася до гражданските закони, те загубиха значението си поради простата причина, че Израел приключи като нация или държава, а духовният Израел зае неговото място. Що се отнася до моралния закон, Декалогът, той вече не се откроява на две каменни плочи, като нещо отделно от човека. Вместо това, онези, които са „оправдани чрез вяра“ (ст. 24) в Христос, стават нови създания в Христос Исус (2 Кор. 5:17), с Божия закон, написан в умовете и сърцата им (Евр. 8:10). И по този начин „правдата [или „изисквания“] на закона“ е „изпълнена“ в тях (Рим. 8:4). Павел правилно, използвайки неговия образ, заявява, че ние вече не сме „под учител“. Трудно е да се разбере как някой е стигнал до заключението, че Павел тук обявява премахването на Декалога, великия Божи морален закон. Докато новите сърца и умове на Божиите деца издържат, божественият закон, чрез живи символи, е гравирани върху тях.

26. Вие сте всички. Тоест, както юдеи, така и езичници (вижте стих 28).

Божии деца. Буквално „синове Божии“, „новородени“ като членове на Божието семейство на небето и на земята (вижте върху Мат. 5:9; Йоан 1:12, 13; 3:3, 5; Рим. 8:15, 16; 9:8, 26; Еф. 3:15; Йоан 3:1, 2).

Чрез вяра. Вижте върху Рим. 1:5, 17; Гал. 3:11. Юдеи и езичници ще бъдат спасени чрез вяра, а не чрез „делата на закона“ (вижте на гл. 2:16)

27. Кръстени в Христос Вижте Матей 3:6; Римляни 6:3, 4.

Облечете се в Христос. Вижте Рим. 13:14; вж. Мат. 22:11. Думата, преведена тук като „облечени“, обикновено се използва във връзка с облекло. Да „облечеш“ Христос означава да приемеш Неговия

принципи, да подражаваме на Неговия пример, да приемаме Неговото ръководство, да ставаме като Него (вижте върху 2 Кор. 5:17). Гръцките писатели говорят за обличане на Платон, Сократ и др., като по този начин имат предвид да ги приемат за учители и да следват техните учения. Вижте върху Галатяни 5:22, 23. Да „облечем Христос“ означава да отхвърлим себе си и старата природа.

28. Юдеин, нито грък. Тоест, юдеин, нито езичник (виж върху Рим. 1:16). Християнството подчинява ролята на расата и националността на принципа за братство между всички хора (Деяния 17:26). Тук обаче Павел говори за положението на юдеите и неюдеите пред Бога (виж върху Деяния 10:34; вж. върху Мат. 20:15). В Христовото царство всички са облечени в една и съща дреха на Христовата праведност, която получават чрез вяра в Исус Христос. Но за юдеизиращите християни от времето на Павел подобна идея е била чиста ерес. Те твърдели, че единственият път към християнската църква е чрез юдаизма, че езичникът първо трябва да бъде обрязан – да стане юдеин, така да се каже – преди да бъде приет в християнското общение.

Роб, нито свободен. В очите на Бога няма разлика между душата на роб и душата на свободния човек. Робът има право на спасение на същата основа, както и неробът. И двамата могат да бъдат спасени чрез вяра в Исус. Само християнството премахва разграниченията, основани на раса, националност и социално положение. Тук обаче Павел не разглежда темата за робството като такава.

Нито мъж, нито жена. В древния свят жените обикновено са били смятани за малко повече от движима собственост и следователно безкрайно по-нисши от мъжете. Езическите философи понякога спорели дали една жена изобщо има душа. В някои езически общества бащата или съпругът е имал власт над жените в домакинството си до степен да нареди екзекуцията им. Издигането на жената до равнопоставеност с мъжа е пряк резултат от християнското учение и практика. Тук обаче Павел мисли за статута на жените пред Бога като грешници, нуждаещи се от спасение.

Единство в Христос. Когато божествените заповеди за любов към Бога и към ближните се прилагат, сърцата на хората се обединяват в тясна връзка на общение, всеки с другия, под ръководството на техния небесен Отец (вижте върху Матей 22:36–40).

29. Авраамово потомство. Като син на Авраам, Христос стана, в особен смисъл, наследник на заветните обещания (вижте на стих 16). Чрез кръщението ние придобиваме родство с Христос и чрез Него придобиваме правото да участваме в обещанията, дадени на Авраам (ст. 7–9). Относно значението, което евреите отдават на буквалния произход от Авраам, вижте Матей 3:9; Римляни 9:4.

Наследници. Като духовни деца на Авраам, християните стават „сънаследници с Христос“ (Рим. 8:17). Като Божий Син, Христос е наследник и на честта и славата на небето, а онези, които вярват в Него, наследяват почетно положение във вселената, което никога не би било възможно за създадените същества, ако Словото не беше станало плът (Йоан 1:1, 14). При въплъщението божествеността и човечеството бяха обединени чрез връзки, които никога нямаше да бъдат разкъсани (Дан. 21, 25, 26). Като наследници с Авраам на заветните обещания, всички, които подражават на неговия възвишен пример на вяра, ще влязат в „града, който има основи“, към който самият той винаги е очаквал с вяра (Евр. 11:10). Вижте върху Галат. 3:9, 14.

Обещанието. Тоест, „обещанието“ на Бог към Авраам да оправдае както юдеи, така и езичници единствено въз основа на вяра, без „делата“ на „закона“ (вижте стихове 8, 14, 16).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1–4FE 196
1–5AA384
2 AA 208
7 DA 556; PP 153
8 DA 193; PP 154, 370
13 DA 741; PP 63; SR 225
16 AA 222; ПП 169, 370
26 AA 208
27 3Т 365; 4Т 41; 6Т 97
28 COL 386; DA 403; PP 370; 7Т 225
29 ПП 170

ГЛАВА 4

1 Ние бяхме под закона до идването на Христос, както наследникът е под настойника си до пълнолетие.

5 Но Христос ни освободи от закона; 7 затова вече не сме негови слуги. 14 Той помни тяхната благосклонност към Него и Своята към тях, 22 и показва, че сме синове на Авраам чрез свободната жена.

1. Наследникът. Тази глава допълва и илюстрира истината, заявена в гл. 3:17–29, от две аналогии – наследникът (гл. 4:1–9) и двамата синове (ст. 21–31) – разделени от поучителна и биографична скоба (ст. 10–20). Тук наследникът (вж. гл. 3:29) представлява цялото духовно потомство на Авраам (вж. гл. 3:7–9, 26–29).

Дете. Наследникът може да е дете, но това не го прави по-малко наследник. С времето си той ще получи попечителство над имуществото на баща си. Като дете, той има право върху него, но не и власт над него. Дали Павел тук представя бащата на наследника като все още жив или като вече починал, не е ясно, нито пък има значение. Както става ясно от контекста (ст. 2–7), детството или периодът на непълнолетие представлява статута на Израел като народ, докато живее „под закона“ (гл. 3:17–19, 23–25).

Слуга. Буквално „роб“. Докато наследникът не навърши пълнолетие, той няма повече власт над наследството, което е получил, отколкото ако е един от робите на баща си. Той е поставен под надзора на настойник (вж. гл. 3:24), на когото е длъжен да се подчинява.

Липсвайки зрялост на разбиране и преценка, той не се радва на свободата, която ще бъде негова, когато достигне зряла възраст. Така е било и с евреите по време на правната система.

Излизайки от Египет, израилтяните се оказали невероятно тъпи и глупави, и напреднали, но малко през цялата си история като нация (виж Изх. 32:9, 10; Изх. 33:3; Ез.

20:1–38; Мал. 1:6; 3:7; Мат. 21:33–43; 23:29–38; Том IV, стр. 30–33). „Законът“ (виж върху Галат. 2:16), който Бог им даде, когато излязоха от Египет, беше пригоден към способността им да разбират.

Елементарните разпоредби на церемониалната система бяха предназначени да им позволят да разберат основните принципи на плана на спасение и да ги водят до това да усвоят неговите благословии (виж върху гл. 3:19, 24). Божията цел беше под такова наставничество те да достигнат духовна зрялост (виж Том IV, стр. 26–28) и да наследят всички обещания, дадени на Авраам (стр. 28–30; виж върху гл. 3:6–8, 14).

Господ на всички. Павел сякаш намеква, че наследникът вече приближава младостта и е нетърпелив, може би нетърпелив, да получи контрол над наследството си. Но той все още е непълнолетен и няма повече юрисдикция над него, отколкото ако беше роб на баща си.

2. Възпитатели. Буквално „настойници [на малолетни деца]“.

Управители. Или „домакинство“, „настойници“, „попечители“. Тук Павел подчертава пълната зависимост на наследника по време на неговото непълнолетие. Той е под постоянно наблюдение, за да

да му попречи да пропиее наследството си (вж. Лука 15:11–32). В старозаветни времена Бог постави Израел под закрилата на правната система, която имаше за цел да ги насочи към идващия Месия и да ги води към вяра в Него (вж. върху Галатяни 3:19).

Определено време. Тоест, за получаване на наследството, както е било предвидено от бащата. Предполага се, че това е било, когато наследникът е достигнал пълнолетие. Павел тук говори за времето, когато Израел е трябвало да се наслаждава напълно на своите заветни привилегии (виж том IV, стр. 26–30; виж върху гл. 3:19, 24; 4:4).

3. Ние. Павел тук говори като юдеин (вж. гл. 2:15). Когато отново се обръща към галатяните, той използва местоимението „вие“ (гл. 4:8–21). Накрая, той говори за себе си като за едно с галатяните (гл. 4:27–31; вж. гл. 2:15, 17).

Когато бяхме деца. Тоест, преди кръста.

В робство. Или „в робство на“. През цялото време на Стария завет юдеите са били подчинени на „закона“ (вижте върху гл. 2:16), както робът е подчинен на господаря си. Бог изисквал от тях да спазват неговите предписания, както от непълнолетния се очаква да се подчинява на своите настойници. Колко странно е, че „глупавите“ галатяни са се стремели да се върнат към това състояние на робство (гл. 3:1; 4:9; 5:1). Те никога не са могли да намерят свобода от осъждане, което е било всичко, което законът е можел да предложи (гл. 3:13). Всеки днес, който се уповава на собствените си усилия за спасение, е в същото състояние на робство като евреите от старозаветните времена и като галатяните, докато са били подчинени на юдаистите (виж стр. 933). Всяко самоналожено задължение или такова, изисквано от църковната власт, води до духовно робство, ако замени вярата в Бога и подчинението на Неговата воля.

Елементи. Гръцката дума *stoicheia* първоначално означава „неща, подредени в редове“; по-късно „азбуката“, защото буквите ѝ са написани в ред – АВ С. В буквален смисъл *stoicheia* започва да означава основните елементи, от които са съставени светът и вселената (както във 2 Петрово 3:10, 12); в космологичен смисъл, духовните същества на вселената (вж. Кол. 2:15); и в метафоричен смисъл, основите на познанието (Гал. 4:3, 9; Кол. 2:8, 20). Думите „дори така“ приравняват твърдението от Галатяни 4:3 с това от стих 2 и по този начин „елементите на света“ от стих 3 с „възпитателите и управителите“ от стих 2 (вижте коментара там). Тук Павел говори за церемониалната система като за наричник по религия, а нейните предписания – като за елементарно поучение относно плана на спасението. „Законът“ (вижте върху гл. 2:16) следователно е само азбуката на разкритата истина, адаптирана към разбирането на духовните деца (вижте върху гл. 3:24; 4:1). От гледна точка на Павел церемониалната система и нейните изисквания сега изглеждат детински, „слаби“ и „просяшки“ (ст. 9). Церемониалните институции са дадени от Бог на много неграмотен народ, който току-що е излязъл от робство. Службите в светилището са опростени, за да може значението им да бъде разбрано. Бог никога не е възнамерявал евреите да се задоволят с този елементарен подход към великата тема за изкуплението. Службите и жертвите бяха само сенки или символи. Те никога не са били предназначени да заменят истинската изповед и изоставянето на греха (виж Кол. 2:17; Евр. 10:1, 4).

Свят. Гръцки *kosmos*, тук вероятно означава „светът“ на човечеството, както в Йоан 3:16, 17, 19; Рим. 5:12; 11:12; и т.н. Изразът „елементи на света“ би могъл да се преведе като „елементи на света“ или „елементи на човешката раса“.

4. Пълнота на времето. Точното време за идването на Месията е било предсказано от пророците (виж Дан. 9:24, 25). В небесните съвети времето за това събитие е било предварително определено (виж Деяния 17:26). Месията не само е дошъл във времето, посочено в пророчеството на Даниил, но е дошъл и в най-благоприятното време в цялата история.

Светът бил в мир, под едно правителство. Пътуването по суша и море било относително безопасно и бързо. Имало универсален език, гръцки. Писанията били достъпни на гръцки – LXX – от около двеста години. Хората били недоволни от религиозните си вярвания и копнеели за истината за живота и човешката съдба. Евреите били разпръснати навсякъде и въпреки себе си свидетелствали за истинския Бог. От всички краища на света те идвали, за да присъстват на празниците в Йерусалим, и могли да носят със себе си, когато се връщали, новината за идването на Месията (виж том V, стр. 59–63; ДА 31–38). Провидението не можело да определи по-благоприятно място и време за разпространение на евангелското послание на света от Палестина в този период от историята.

Думата „пълнота“ също така предполага, че всички събития, предсказани като предшествващи идването, са били или са били на път да бъдат изпълнени. Бог е съвършен в мъдрост и знание и имаме основание да вярваме, че всички събития в Неговия велик космически план ще се случат в точен ред и в определените времена (вж. ДА 32). Тази прецизност е очевидна в цялото творение, от движението на небесните светилища до структурата на най-малкия атом. Няма основателна причина да се съмняваме, че същата точност е вярна и за великия Божий план за спасение на човечеството.

Изпрати Сина си. Тук Павел загатва за предсъществуването на Исус. Исус често споменаваше предишното Си съществуване с Бога (Йоан 16:28; и др.). В молитвата Си към Отца Той говореше за славата, която беше Негова преди сътворението на света (Йоан 17:5; вижте гл. 1:1–3, 14).

Създаден от жена. Това ясно показва човечността на Исус и заедно с предишното твърдение, излага Неговата божествено-човешка природа. Той беше едновременно Човешки Син и Божий Син, велика истина, провъзгласена и от светите пророци от древността (виж Исаия 7:14; 9:6, 7).

Под закона. Вижте гл. 2:16. Като юдеин, Исус е спазвал изискванията на „закона“, доколкото те са били приложими за Него, безгрешно същество (вижте Мат. 17:24–27; Лука 2:21–38; вж. Мат. 23:1–3).

5. Да изкупя. Буквално „да откупя“. Непосредственият контекст подсказва, че Павел има предвид по-специално изкупването от „робство“ или робство на онези, които са били под „настойници и управители“ (вижте върху ст. 2, 3). Наред с по-важната работа по изкупването на хората от греха, изпълнението от Христос на образите на церемониалната система също така освобождава юдеите от по-нататъшни задължения към тази система и от „проклятието“, което сполетява всички, които някога са търсили спасение чрез спазване на нейните изисквания (вижте върху гл. 3:10, 13).

Под закона. Буквално „под закон“ (вижте върху Рим. 2:12; Гал. 2:16). Това, че Павел няма предвид да бъде под осъждането на моралния закон, е видно от гл. 4:21. Никой никога не би „пожелал“ да бъде осъден от Декалога. Може да се говори само за юрисдикцията на еврейската правна система (вижте Рим. 6:14).

Ние, Павел, тук отново говори като юдеин (вижте стих 3). Вярващите езичници никога не са били „под закона“ в смисъла, който е предвиден тук.

Осиновяване на синове. Или „осиновяване като синове“. Юдеите престанали да бъдат незрели деца, когато чрез вяра приели Исус като обещания Месия (виж върху Йоан 1:12, 13). Вярата в Него ги освободила от зависимостта от видовете церемониална система и им дала пълни права като наследници на обещаното наследство (Гал. 4:1–3; вж. гл. 3:6–9, 14, 16, 24). Преди идването на вярата (виж върху стихове 23–25) юдеите били потенциални, но не и действителни наследници.

6. Вие сте синове. Тук Павел се обръща директно към галатяните. Въпреки че бяха езичници, те имаха поддадоха се на фалшивото евангелие на юдаистите (гл. 1:6–8) и се оплетат в „игото на робството“ (гл. 5:1), юдейската правна система (гл. 4:9, 21), от която Бог е освободил дори еврейските християни (вижте гл. 3:24, 25). Може би също така някои от галатянските вярващи са били евреи и са били привлечени обратно към легализма от юдаистите. Но независимо дали са били евреи или езичници, галатяните са станали Божии синове чрез вяра (гл. 3:2, 6–9, 14).

За тях връщането към символите на церемониалния закон, които сочат към самото преживяване, на което вече се радват в общение с възкръсналия Спасител, би означавало да отрекат реалността и валидността на това преживяване (вижте върху 1 Йоан 3:1, 2).

Духът. Вижте върху Йоан 14:16–18; 16:6–11.

В сърцата ви. Галатяните бяха изпитали „сериозността“ на Духа (вижте 2 Кор. 1:22), който беше потвърдил приемането им като Божии синове.

Аба, Отче. Вижте Рим. 8:15.

7. Вече не съм слуга. Вижте стих 1. Духът е, който дава това уверение. Като член на Божието семейство, вярващият вече може, като син и наследник, да се обърне към Бога. Той може да го направи с пълната увереност в грижовния интерес на Отца. Под влияние на юдаистите галатяните пренебрегваха значението и ценността на свободата, която Бог толкова щедро им беше предоставил в Исус Христос. Сравнете притчата за блудния син (Лука 15:11–32).

Наследник. Вижте гл. 3:29; 4:1.

8. Когато не познавахте Бога. Павел сега очевидно се обръща специално към езическите членове на галатийските църкви и им напомня за техния опит преди да станат християни. Бог не им се беше разкрил, нито им беше дал Своя закон. Това не означаваше, че те са били напълно без никакво познание за Бога (виж Рим. 1:18–21), но Бог беше дал специално откровение за Себе Си на юдеите, които по този начин се бяха радвали на ясно предимство (виж Рим. 3:1, 2). Бог беше „намигнал“ на предишното сравнително невежество на езичниците (Деяния 17:30).

Не са богове. Те са били идоли или лъжливи богове и следователно всъщност изобщо не са богове (виж 1 Кор. 8:4; вж. гл. 10:20). Преди да научат за Христос, езичниците са били в робство на своите богове. Това не е било вярно за еврейските християни, защото те не са се покланяли на идоли, когато са научили за Христос.

9. Но сега. Вярващите езичници от Галатия вече не бяха в невежество (вж. Деяния 17:30) и наистина бяха без извинение.

Познат Бог. Гръцката дума предполага нещо повече от умствено възприятие. Те бяха навлезли в лично, експериментално познание за Бога. Те се бяха радвали на действено познание за спасението.

По-скоро Павел бърза да избегне всяка възможност галатяните да се гордеят с познаването на истинския Бог. Те нямаха причина да си приписват заслуги.

В края на краищата, спасението се състои в Божието търсене на човека, а не в човешкото търсене на Бога (Йоан 3:16; вижте върху Лука 15:2, 4).

Познати от Бога. Те бяха станали обекти на Неговото благосклонно внимание. Вярно е, че Исус дойде да търси и спаси всички, които са изгубени (Лука 19:10), но от друга страна, Бог може да бъде намерен само от онези, които Го търсят усърдно (Еремия 29:13).

Как се обръщате? С искрена надежда да пробие мъгливото мислене на галатяните, омагьосани каквито са, Павел се обръща директно към тях, в известен смисъл прекъсвайки логическия поток на аргумента си. Сегашно време предполага, че процесът на обръщане все още продължава.

нататък. Те все още не са се обърнали напълно. Гръцката дума *epistrephō*, „да се обърна“, обикновено се превежда като „да се обърне“ или „да се обърне“ (вижте Марк 4:12; Лука 22:32; Йоан 12:40; Деяния 3:19).

Слаби и просяшки елементи. Вижте стих 3. Те бяха освободени от робска служба към грубите, рудиментарни понятия и практики на езичеството. Сега те се втурваха обратно в робство, едва ли по-добро от това, от което бяха освободени чрез евангелието. Всяка от тези системи беше безполезен опит за постигане на праведност чрез дела.

Дали галатяните са изоставили обредите и церемониите на езичеството само за да могат да приемат тези на юдаизма? На практика юдаизмът се е деградирал в система от външни спазвания, в някои отношения едва различими от тези на езическите религиозни (вижте том IV, стр. 32, 33). „Законът“ (вижте върху гл. 2:16) е бил „слаб“, тъй като нямал силата да спаси дори най-ревностните си последователи, и е бил „беден“ или беден, тъй като му липсвала жизнената искра на живота. Освен това, евреите са добавили толкова много традиции към „закона“, че първоначалната му цел е била замъглена и той се е превърнал в бреме за онези, които са се стремели да отговорят на изискванията му като средство за спечелване на спасение (вижте върху Марк 7:3).

Галатяните се отказваха от всички облаги на евангелието и не получаваха нищо в него. връщане.

Вие желаете. Тяхното обръщане към юдаизма беше доброволно. Те сякаш бяха нетърпеливи да заменят безценната си свобода за нищетата на робството!

Робство. Вижте стих 3.

10. Забелязвате. Гръцката дума предполага старателна грижа.

Дни и месеци. Тук Павел говори за седемте церемониални съботи и новолунията на церемониалната система (виж Лев. 23; Числа 10:10; 28:11–15). В Писанието няма основание да се предполага, както някои правят, че „дните“, за които Павел говори тук, се отнасят до седмия ден, съботата. Никъде в Библията седмият ден не се споменава на езика, използван тук. Освен това, седмият ден, съботата, е установен при сътворението (виж Бит. 2:1–3; вж. Изх. 20:8–11), преди навлизането на греха и около 2500 години преди встъпването в длъжност на церемониалната система на планината Синай. Ако спазването на седмия ден, съботата, подчинява човека на робство, то трябва да е така, че самият Създател е влязъл в робство, когато е спазвал първата събота в света! И това заключение е немислимо.

Времена. Буквално „определени сезони“, тук, годишните определени празници на еврейския религиозен календар (виж върху Числа 28:2).

Година. Съботната година и юбилейната година (виж Изх. 23:10, 11; Лев. 25:8–12).

11. Страхувам се от вас. По-скоро „страхувам се за вас“ или „страхувам се за вас“. Изглеждаше невероятно, че галатяните биха могли толкова лесно да бъдат върнати от свобода обратно в робство. Възможно ли е наистина да са разбирали какво правят и въпреки това да са предложили да продължат? От всяка гледна точка, техният начин на действие не е имал смисъл.

Напразен труд. Ако саможертвоготовните усилия на Павел от тяхно име (ст. 13, 14) щяха да доведат само до размяна на един вид робство с друг, тези усилия наистина бяха напразни!

12. Моля ви. Или „Моля ви.“ Павел сега преминава от аргумент към молба.

Бъди както съм аз. Павел някога е бил евреин, ревностно отдаден на правната система като единствен закоравял, фанатичен фарисей можеше да бъде (Деяния 26:5). Но той се беше отказал от правната система, някога толкова скъпа за него, и, по практически причини, беше станал езичник, за да може да спечели езичниците за Христос (1 Коринтяни 9:20–23; 10:32, 33). Защо трябва

Езичниците-галатяни сега приемат юдаизма? Ако той се беше отказал от него заради тях, не можеха ли те да се откажат от него заради него?

Аз съм както сте вие. Където принципите не бяха замесени, Павел се беше съобразил с езичниците. Обичаи. Начинът му на живот сред тях беше образцов.

Не ме е наранил. Или „не ме е онеправдал“. Формата на глагола в гръцки език свързва това изявление със стихове 13–15, а не директно със стих 12. Твърдението е фигуративно, потвърждаващо отличното отношение, което галатяните са оказали на Павел при първото му посещение сред тях. Те не бива да тълкуват погрешно тона на писмото му (виж гл. 1:6–9; 3:1–4; 4:10, 11; и т.н.) като отразяващо лично оплакване срещу тях. Той нямаше никакви оплаквания от начина, по който са се отнесли с него, защото духът, който бяха проявили, беше изключително похвален (ст. 13–15). Без съмнение Павел също се е стремил да съживи предишния им дух на преданост и готовност да следват неговото учение. В началото те се бяха вслушвали във всяко негово предложение; защо не и сега?

13. Чрез немощ. Или „поради немощ“. Очевидно Павел не е планирал да евангелизира Галатия по това време, но е бил принуден да остане там известно време поради влошено здраве. Предполага се, че е бил заразен с малария или някаква друга болест в низината на крайбрежието и е търсил по-високата надморска височина във вътрешността на страната с надеждата да намери облекчение. Вероятно тази „немощ“ е била „трънът в плътта“, за който той говори в своето послание до Коринт и за който се е молил толкова усърдно (виж 2 Кор. 12:7–9).

Първо. Това може или не може да показва повече от едно предишно посещение при галатяните. Обикновено се смята, че се говори за първото от двете предишни посещения. Според така наречената южногалатийска теория (виж стр. 932; Допълнителна бележка върху Деяния 16), това би било посещението от Деяния 13:14 до 14:21. Нищо в разказа за това пътуване обаче не подсказва, че Павел е бил в лошо здраве по това време. Според северогалатийската теория, това би било пътуването от Деяния 16:1–6. Краткостта на разказа за последното пътуване оставя повече възможност за заболяване по това време. Ако се приеме северогалатийската теория, твърдението от Галатяни 4:13 може да се разглежда като алюзия към посещенията, които Павел е направил в Галатия по време на второто и третото си мисионерско пътуване, с конкретна препратка към това от второто пътуване. Вижте относно Деяния 16:6.

14. Моето изкушение. Текстовите доказателства подкрепят (вж. стр. 10) тълкуването „твоео изкушение“. Това би означавало, че немощите на Павел са били изкушение за галатяните да го отхвърлят. Контекстът е в полза на това тълкуване, както и обичайното отношение на Павел към страданията (виж 2 Кор. 4:8–11; 12:9, 10). Тълкуването „моето изкушение“ би отразявало склонност от страна на Павел да спре да се труди поради телесната си „немощ“, каквато и да е тя. беше.

Не презрян, нито отхвърлен. Скръбта на Павел може би е дала на галатяните извинение да се отнесат с презрение към него. В древността скръбта обикновено се е смятала за пряко наказание от Бога за някакъв тежък грях (вж. Деяния 28:4). Би било естествено галатяните да заключат, че Павел е обидил боговете и да считат посланието му за маловажно. Но те не го направиха. Тяхната реакция, при обстоятелства, които евентуално биха могли да ги накарат да се обърнат срещу него, беше изцяло благосклонна. Каква причина – лична или друга – биха могли да имат да се обърнат срещу Павел сега? Предишното им поведение свидетелстваше против сегашното им отношение.

Като Христос Исус. Те не биха могли да се отнасят с Павел по-благосклонно. Тяхното любезно гостоприемство не беше оставило нищо желано.

15. Блаженство. „Къде се е случила радостта ви?“ Промененото им отношение не е донесло допълнително удовлетворение. Надеждата в силата на Христос те са разменили за собствените си дела. Няма радост или удовлетворение, които могат да се сравнят с преживяването на живот, напълно отдаден на Исус Христос (вж. Матей 11:28–30).

Изтръгнати. Не можеше да има по-убедително доказателство за тяхната преданост към Павел. Нямаше нищо твърде голямо или твърде трудно, което да направят за него. От това някои са заключили, че очите на Павел са били причината за голямата му мъка (вижте стих 14). Такова наистина е било естеството на постоянното страдание на Павел, въпреки че само това твърдение не би било достатъчно доказателство за факта (вижте допълнителните материали на EGW за 2 Кор. 12:7–9).

16. Вашият враг. Павел им казваше истината сега, не по-малко, отколкото и при предишния случай (вж. гл. 1:8, 9). Той не се е променил; неговото евангелие не се е променило. Защо отношението им към него би се променило? Сега той се стреми да ги освободи от робството на юдаизма, както преди ги е освободил от робството на езичеството (вж. гл. 4:9). Павел всъщност беше най-добрият им приятел, готов дори да рискува загубата на приятелството им в опит да ги спаси от „слабите и просяшки елементи“ на юдаизма (ст. 9). „Вярни са раните на приятел, а целувките на враг са измамливи“ (Притчи 27:6).

Апелът на Павел към галатяните очевидно е имал благотворен ефект (вж. АА 388). Фактът, че галатяните са запазили писмото му, свидетелства за факта, че те са откликнали на призива му и са го ценели като инструмент за своето спасение. Този факт подсказва за тяхната признателност за интереса му към тях и за приемането им на истината, която той отново им е донесъл в съзнанието.

17. Ревностно ви засягат. Или „пламенно ви преследват“. Юдаистите се престрували, че имат голям интерес към благополучието на галатяните и очевидно са правили много за тях, за да ги спечелят за своите възгледи относно юдаизма и обрязването. Те искали галатяните за свои последователи. Очевидно тези водачи са оказали значителен натиск. Не можем да не осъдим мотивите им, но можем да похвалим ревността им (вижте Лука 16:8).

Липсата на ентузиазъм от страна на християните често е причина за липсата на интерес, проявен от нехристияните към ученията на църквата. Ако бяхме наистина сериозни, нашата ревност би била спонтанна. Спазматични, насилствени или изкуствени опити да представим нашата религия, от чувство за дълг, не правят голямо впечатление. Повърхностният ентузиазъм се издава с времето. Най-доброто свидетелство в полза на религиозните вярвания е тяхната демонстрация в живот, изцяло посветен на принципите, които те отразяват. Именно животът... броя.

Не е добре. Мотивите им бяха подозрителни (вижте по-долу „засягат ги“).

Да ви изключат. Вероятно от грижовните грижи на Павел и от неговото евангелие. Твърдението може да се отнася и до желанията на юдаистите да изключат галатяните от членство в църквата, докато не бъдат обрязани. Възможно е също така тези хитри мъже да са възнамерявали да ги откажат от контакт с други църкви, които са били лоялни на Павел, с надеждата да направят Галатия център на дейността си сред езичниците.

Да ги засегне. Истинският мотив на юдаистите да съсредоточат толкова много внимание върху Галатяните бяха, за да могат самите те да станат център на внимание сред тях. Те очакваха това в замяна на престорения си интерес към благополучието на църквата.

18. Ревностно преследван. Самата ревност е похвална, ако отразява достойни мотиви. По едно време Павел похвалил коринтяните за тяхната ревност, защото тя насърчавала другите към добри дела (2 Кор. 9:2). Неговата собствена предишна ревност към юдаизма го довела до преследване на християнската църква (Фил. 3:6). Галатяните очевидно сбъркали ревността им в новия си курс като доказателство за искреността на тяхната ревност, без да осъзнават, че ревността никога не може да замести осветеното, праволинейно мислене. Ревността на юдаизма и юдаистите не била според познанието (Рим. 10:2). Павел бил силно разстроен от ревността на юдеите към християнството, когато написал Посланието до римляните. Тяхната слепота не е била причинена от липса на възможност да учат, а от нежелание да усвоят това, на което са били учени (виж Осия 4:6; том IV, стр. 30–33). Същото неразумно състояние на ума преобладаваше и сред църквите в Галатия.

Когато съм с мен. Павел не ревнуваше, да не би галатяните да станат по-ревностни в негово отсъствие, отколкото когато беше с тях.

19. Малки мои деца. Тази нежна форма на обръщение, често срещана при Джон, не се появяват и другаде в писанията на Павел. Това не само изразява нежността на чувствата на Павел към тях, но и предполага тяхната духовна незрялост. Доколкото Павел смята всички, които са получили евангелието от него, за свои духовни деца, този израз едва ли може да се счита за укор от негова страна, както мислят някои коментатори. Може би е просто напомняне за тяхната задължителност към него. Като техен духовен баща, е било редно и уместно той да прояви загриженост за тяхното благополучие. Той изразява същата загриженост за коринтяните и говори за себе си като за техен баща (виж 1 Кор. 4:15).

Пак се мъча в раждане. Павел беше писал до коринтяните: „Аз ви родих чрез благовестието“ (виж 1 Кор. 4:15). Като доведе галатяните при Христос, той сякаш изтърпя родилните мъки. Сега, когато те се отказват от вярата си, той трябва да премине през това горчиво преживяване отново.

Докато Христос не бъде оформен. Павел ще упорства в усилията си, докато Христос отново не царува в сърцата им чрез вяра (вижте върху гл. 2:20). Образът на раждането сякаш все още е в ума на апостола. Исус говори за преживяването на новороденото на Никодим (Йоан 3:3), а Павел говори за това как Христос се оформя в онези, които Го приемат (вижте върху Кол. 1:27). Когато Христос обитава вътре, Той живее Своя съвършен живот чрез живота на християнина (вижте върху Рим. 8:3, 4; Гал. 2:20). Умът на християнина е като ума на Христос (Фил. 2:5) и любовта на Христос го контролира (2 Кор. 5:14). Този процес продължава, докато християнинът достигне пълния „ръст“ на Христос (Еф. 4:13).

20. Присъствам с вас. Павел би предпочел да предаде посланието си лично. Това, което пише, може да бъде погрешно тълкувано и приложено. Ако беше там, би могъл да отговори на всички въпроси, които със сигурност ще възникнат, когато писмото му бъде прочетено. Враговете му ще го тълкуват в най-лошата му светлина. Дори Петър е намирал някои неща в писмата на Павел за трудни за разбиране (2 Петрово 3:16). И днес мнозина замъгляват значението на думите на Павел в писмото му до галатяните, като не ги изучават в техния контекст и на фона на действителната ситуация, която е съществувала в галатянските църкви.

Гласът ми. Или „тонът ми на гласа“. Павел би предпочел да промени отношението си към тях, но фактите си са факти. Колко приятно би било за него, ако промененото им отношение му позволи отново да изрази увереност в тях, вместо да изрича тези думи на оплакване, недоверие и порицание. Това би направил той, ако е налице, когато те променят курса си и се върнат към предишната си лоялност към евангелието. Тук Павел очаква промяната в сърцето им след получаване на писмото му.

Съмняват се във вас. Или „объркани за вас“. Неговото объркване в душата (вижте на стих 19) обяснява суровите неща, които той казва за тях в писмото. Може би, преди да прочетат дори дотук, вече щяха да се са разкажали. Но тъй като нещата са такива, каквито са, той трябва да каже това, което смята за свой дълг. Те са дали доказателства за неискреност и непостоянство, но той не иска да влоши нещата с прекомерна строгост. Ето защо той не знае как да се справи с тях. Не е наясно колко трябва да каже.

21. Желание. Вижте стих 9. В стихове 21–31 Павел прави последната си жалба срещу глупостта на Еврейският легализъм като средство за спасение.

Под закона. Буквално „под закона“, т.е. под правната система (вижте Рим. 1:1). 2:12; Галатяни 2:16), търсейки спасение чрез дела. Очевидно Павел не може да говори за осъждането на „закона“, защото никой не би „пожелал“ да бъде под осъждане.

Слушайте. Тоест, внимавайте, обърнете внимание (вижте Матей 7:24).

Законът. Павел сега използва думата „закон“ в различен смисъл. Илюстрацията към стих 22 е от Петокнижието, което юдеите обикновено наричали „законът“ или „законът на Моисей“ (вижте върху Лука 24:44). За да убеди „глупавите галатяни“ (Гал. 3:1) в грешката им да се обърнат към делата на ритуалния закон за спасение, Павел се обърнал към „закона“ на Моисей, който съдържа ритуалния закон, за доказателство. Въпросът на Павел е имал за цел да подтикне галатяните да изследват разкритото Божие слово. Ако го направят откровено, те биха открили сами това, което той се е опитвал да им обясни, а именно, че „законът“ сочи към Исус като този, на когото трябва да разчитат за своето спасение. Павел непрекъснато цитира от Петокнижието в подкрепа на своите учения относно посланието и мисията на Исус.

22. Двама сина. Исмаил и Исаак (Бит. 16:15; 21:3). Сега Павел се обръща към самия „закон“ (виж върху Галат. 4:21), за да илюстрира разликата между робството на „закона“ и свободата в Христос. Доколкото части от Петокнижието са били четени всяка събота в синагогите (виж том V, стр. 57), книгите на Моисей са били добре познати на всички евреи и на езичници, които са посещавали службите в синагогата. Разказаната история е прост факт от еврейската история, но Павел я използва в алегоричен смисъл (ст. 24), за да покаже разликата между това да си в робство на церемониалната система и да се наслаждаваш на свободата, която идва от вярата в Исус Христос. Авраам всъщност е имал повече от двама сина (виж Бит. 25:1, 2), но Исмаил и Исаак са били неговите най-големи и най-важни синове. Лъжеучителите несъмнено са подчертавали благословията да бъдат синове на Авраам (виж върху Галат. 3:7). Павел напомня на галатяните, че Авраам имал двама сина и че единият е наследник на заветните обещания, а другият не (Битие 17:19–21). Самото това, че са „синове“ на Авраам, не е гаранция за получаване на заветните обещания.

Робиня. Агар, египетска робиня (виж върху Бит. 16:1–4). Синът ѝ Исмаил бил син на Авраам – всъщност неговият първороден – но тъй като тя била робиня, синът ѝ бил, така да се каже, роб.

Свободна жена. Тоест, Сара, чийто син Исаак е трябвало да наследи нейната свобода.

23. По плът. Исмаил беше син на човешки замисъл, на човешки усилия да се изпълнят заветните обещания. Всъщност Исмаил беше живо свидетелство за липсата на вяра у Авраам.

Чрез обещание. Исаак беше син на обещание, син на вяра (Бит. 12:3; 13:14–16; 15:4; 17:3–6, 19–21). Разказът за неговото раждане е история на забележителна божествена намеса (виж Бит. 18:10; 21:1, 2; Евр. 11:11, 12). Всяко обстоятелство около раждането на Исаак подчертава

вяра. Вярата на Авраам е пример за християнска вяра (виж Римляни 4:16–25). Той вярвал на Божиите обещания, когато изпълнението им изглеждало човешки невъзможно. Исаак бил преди всичко син на Божието обещание и на вярата на Авраам. Павел тук набляга на факта, че синът, роден в състояние на малоценност и робство, а синът на свободна жена – в живот на свобода.

24. Alegoria. Alegoriata e razkaz, v koito lica, neŝa i deystviya imat metaforichno znachenie, podrazbiraŝo se, no ne izrično posočeno. Chrez тази алегория Павел илюстрира състоянието на духовно робство, в което са изпаднали галатяните, което всъщност те сякаш са желали. Историческите събития не са били алегорични, когато са се случили, нито дори когато Моисей ги е записал. Павел е този, който прави алегория от тях, с изричната цел да илюстрира урока за вярата и свободата срещу делата и робството. Той не казва, че тези неща са алегория, а че са едно – тоест, че той прави алегория от тях, докато разказва историята. По времето на Павел този метод на говорене е бил често срещан. Сравнете използването на притчи, толкова често срещано в учението на Исус (вижте том V, стр. 203, 204). Един от най-ефективните начини за предаване на истината е да се илюстрира с подходяща и интересна история.

Два завета. Единият беше заветът на вярата, представен от Сара; другият, заветът на „делата“, представен от Агар (вижте върху Езек. 16:60; Гал. 3:15, 17–19; Евр. 8:8–10).

Планината Синай. Вижте Изх. 19:5–8; 24:7, 8.

Роди в робство. Буквално „ражда [деца] в робство“. Докато човек разчита на делата на закона, за да го спасят, няма избягване от робството. Въпреки всичко, което може да направи, за да спечели спасение, той никога не може да успее. Той се е обвързал да изпълни невъзможна задача. Легализмът, буквата на закона – всеки закон – убива (вижте 2 Кор. 3:6).

25. Агар. Или Агар.

Това е планината Синай. Тоест, в алегорията на Павел (виж на стих 24), Агар тук представлява Синайския завет на делата (виж на гл. 3:19). Чрез Агар и сина ѝ Иσμαил, Авраам по едно време е възнамерявал да осъществи Божия план. Това е бил неговият начин да го направи, но не и Божият. Не е Божият план спасението на човека да се осъществява чрез дела на закона, по простата причина, че е невъзможно да се направи това.

Отговаря на. Или „е сравнимо с“, тоест в алегорията на Павел.

Йерусалим, който е сега. Тоест, буквалният Израел като нация. Израел все още правеше грешката, която Авраам направи с Агар и Иσμαил, опитвайки се да осъществи Божията цел според човешки план. По този начин, замествайки вярата в Божиите обещания с дела, както беше направил Авраам, галатяните се връщаха към същия вид поклонение, което беше довело Израел като нация до робство, разруха и отхвърляне.

Е в робство. Вижте върху 2 Кор. 3:14, 15; Гал. 4:3.

Нейните деца. Тоест, отделни евреи и прозелити.

26. Йерусалим, който е горе. Както буквалният Йерусалим представлява Израел като народ, така и „Йерусалим, който е горе“ представлява християнската църква (виж Евр. 12:22, 23), новия избран народ (1 Петрово 2:9). Новият Йерусалим е столицата на царството на славата (виж Откр. 21:2; Евр. 11:10), но Павел тук използва Йерусалим в преносен смисъл; контрастът е между юдаизма и християнството. Първото е „в робство“; второто е „свободно“.

Свободен. Тоест, „свободен“ от „учителя“ от гл. 3:24, 25, от робството от гл. 4:3 и от робството от стихове 22–25.

Майка. В преносен език евреите често са говорили за буквалния Йерусалим – което означава израилтянската нация – като за „майка“ на живото поколение от индивиди, съставляващи нацията. В подобен смисъл историческата християнска църква е „майка“ на живите християни.

Всички ние. Вероятно е препратка към „всички“ от гл. 3:26, което означава езичници и юдеи. Средната стена, която разделяше юдеите и езичниците, беше премахната от Христос (вижте Еф. 2:12–22). Тази блага новина за единство чрез вяра в Христос донесе голяма радост на езичниците, защото те сега бяха приети наравно с юдеите (вижте Деяния 13:44–48).

27. Писано е. Цитатът е от Исая 54:1 (виж том IV, стр. 26–30).

Радвай се, неплодна. В дните на Исая буквалният Израел е бил „безплоден“ в смисъл, че не е давал плодовете на правдата (виж Исая 5:1–7) и не е направил нищо за евангелизирането на света. Перспективата за славен успех сега принадлежи на християнската църква. Това обещание за славното изпълнение на Божията воля за тях като нация от носители на светлина за човечеството, първоначално дадено на буквалния Израел, Павел сега прилага към църквата (виж том IV, стр. 29, 35, 36). Както една ориенталска жена, която няма деца, би се радвала да има деца, така и езичниците могат да се радват, че евангелските привилегии, предлагани някога на Израел, сега са техни (виж Деяния 11:18). Юдеите са пропуснали възможността си да бъдат вестители на Месията по целия свят. Всъщност най-упоритата и настоятелна опозиция срещу делото на Апостола на езичниците е дошла от юдеите.

Пустата. Тоест, „свободната жена“ от стихове 22, 23, „пуста“, защото някога е била „безплодна“.

Много повече деца. Тук, големият брой езичници, обърнати във вярата, които откликваха на евангелското послание на Павел и другите апостоли. Когато Павел се връщаше в църквата в Йерусалим, за да докладва на водачите там, той неизменно разказваше за успеха си сред езичниците (виж Деяния 15:12; 21:17–19). Юдеите бяха нетърпеливи да направят прозелити (виж Матей 23:15) и наистина успяваха (виж Том V, стр. 62). В почти всеки езичник има или пълни прозелити към юдейската вяра, или, подобно на Корнилий, когато Петър го среща за първи път (виж Деяния 10:1, 2), богобоязливи, привлечени от сравнително високите идеали на юдаизма. Последните, в голям брой, се колебаеха да приемат обрязването и следователно бяха изключени от пълните предимства на юдейското поклонение. Когато тези езичници чува провъзгласеното евангелие, те с радост приеха добрата новина, която им даваше равна възможност с юдеите да получат всички предимства на спасението, осигурено от Исус Христос.

Много от първите езичници, обърнати във вярата на Павел от град на град, вероятно са били от тази група. Павел провъзгласи универсалността на евангелието (виж Рим. 1:15–17; Гал. 3:26).

Жената, която има мъж. В алегорията на Павел, Агар.

28. Деца на обещанието. Вижте стих 23. Павел тук говори за християни, чиято привилегия това е да се влязат във всички обещания, първоначално дадени на Авраам и неговите потомци (виж том IV, стр. 35). Юдеите не успяха да влязат поради неверие (Евр. 3:19 до 4:2) и остана за избрания народ от всички народи да влезе в „почивката“, отредена от Бога за всички, които „пристъпват с дръзновение към престола на благодатта“ (виж върху Евр. 4:9, 16). Галатяните бяха вярвали и се радваха на великата истина за правдата чрез вяра, докато лъжеучителите от Йерусалим не ги убедиха да се опитат да я осигурят чрез дела. Но въпреки че бяха в процес на обръщане към „друго евангелие“ (Гал. 1:6, 7), Павел не се беше отказал от надеждата за завръщането им към пътя на вярата.

29. Роден по плът. Исторически това е бил Исмаил (вижте на стих 22). В алегорията на Павел (вижте на стих 24) това се отнася до юдеите и юдаизиращите християни от времето на Павел, които са търсели спасение чрез материалистическите изисквания на буквата на закона (вижте на 2 Кор. 3:6).

Преследван. За историческите обстоятелства, за които се говори в Бит. 21:8–11; вж. ст. 16:4, 5. Присъствието на Исмаил направило съдбата на Исаак трудна и заплашило да го лиши от първородството. По подобен начин юдеите и юдаизиращите християни сега преследвали християните от езичници и се опитвали да ги лишат от заветното обещание за оправдание чрез вяра.

Роден по Духа. Историческата препратка е към Исаак като син на обещанието (вж. ст. 23). Тук Павел говори за християни, които влизат в заветното обещание за спасение чрез вяра в Христос чрез новородение (вижте върху Йоан 3:3, 5; Галатяни 3:2, 3).

Сега. Всички знаеха добре за преследването, което Павел е претърпял, било то директно от юдеите, било то по тяхно подстрекателство (вижте Деяния 16:19; 19:24–28; вижте върху 2 Кор. 11:24, 26). Павел рядко е бил обезпокояван от езичниците по тяхна собствена инициатива. Окончателното му затваряне и екзекуция са резултат от фалшиви доклади, произхождащи от юдеите. Най-жестоките преследвания, които истинските християни са трябвало да понесат, са били тези, при които така наречените християни са се опитвали да ги унищожат поради различия във вярата и практиката.

30. Слугинята. Това е, исторически погледнато, Агар (виж върху Бит. 21:10; Гал. 4:24). В алегорията на Павел „слугинята“ представлява стария завет, церемониалната система, принципа на праведност чрез дела (виж върху стихове 24, 25).

Нейният син. В исторически план, Исмаил (виж на стих 22), а в алегорията на Павел всички евреи и юдаизиращи християни, които твърдят, че спасението се крие в признаването на буквалния Израел като все още Божи избран народ и в спазването на разпоредбите на стария завет и церемониалната система. За приложението на съвета на Павел към наши дни вижте стр. 934.

Да не бъде наследник с. Решението на проблема, пред който е изправена църквата в Галатия и другаде, не е било да се смеси юдаизмът с християнството, а да се „отхвърли“ принципът на юдаизма, заедно с всички, които го пропагандираха. Спасението чрез дела е напълно несъвместимо със спасението чрез вяра (вижте върху Рим. 11:6; Еф. 2:8, 9). Смесването на двете е невъзможно, защото щом вярата се разреши от дела, тя престава да бъде чиста вяра. Сравнете ученията на Христос по темата (вижте върху Марк 2:21, 22).

31. И така. Тоест, въз основа на алегорията от стихове 22–30.

Братя. Въпреки грешката си, Павел, очаквайки, че галатяните ще приемат неговото съвет, мисли за тях като за свои „братя“ във вярата.

Ние. Тоест, ние, християните, включително както евреи, така и езичници (вижте на стих 28).

Свободната . Исторически, Сара (виж на стих 22); в алегорията на Павел, християнската църква (виж на стих 26). Само децата на „свободната жена“ са имали право на привилегиите на първородството (стих 30). Християните имат достъп чрез вяра до всички обещания, дадени на Авраам и на Израел от древността (виж том IV, стр. 35, 36).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

4 СТ 259; DA 32, 34, 37; FE 399 4, 5 DA 31; PK

700 12 AA 208

ГЛАВА 5

1 Той ги подтиква да стоят в свободата си, 3 и да не пазят обрязването, 13 а любовта, която е същността на закона. 19 Той преброява делата на плътта 22 и плодовете на Духа 25 и ги увещава да ходят по Духа.

1. Затова стойте здраво. Линията на размисъл, започната в гл. 4:22, продължава без прекъсване. Павел призовава галатяните да останат верни на евангелието, както първоначално им го е провъзгласил (гл. 1:6–9), и да не се влияят ни най-малко от лъжливото евангелие на юдаистите. Това предупреждение е от изключителна важност днес, предвид безбройните небиблейски теории за спасението и праведността чрез вяра (вж. Еф. 4:14).

Ако някой иска да „стои здраво“, той трябва да има твърда основа, на която да стои. За христианина тази основа е истината, както е изложена в Светото писание. Усърдният христианин ще упорства в изследването си на Писанията (2 Тим. 3:16, 17; 5Т 708) и след това ще се изследва, за да открие дали стои здраво във вярата (2 Кор. 13:5). Независимо колко много човек може да знае за Писанието и неговото тълкуване, той трябва винаги да продължава търсенето си на повече истина. Божията цел е христианинът непрекъснато да „расте в благодат и в познание“ за Христос (2 Петрово 3:18), осъзнавайки, че „пътят на праведните е като светеща светлина, която свети все повече и повече до съвършен ден“ (Притчи 4:18).

Свобода. Тоест, свободата на спасение чрез вяра директно в Христос, отделно от изискванията на церемониалната система (вижте гл. 3:25; 4:5, 31).

Той ни е освободил. Вижте гл. 3:22–29; 4:4, 5, 31.

Не се заплитайте. Или „не се впримчвайте“. Галатяните бяха излезли от робството на идолите, когато приеха евангелието на Павел. Приемането на принципите на юдаизма би било завръщане към подобно състояние на робство (вижте гл. 4:3, 9). Това на практика означаваше пълно отричане от Христос. Да отречем или изоставим истината означава да станем уязвими за грешка и грях. Неспособността да правим това, което знаем, че е правилно, е грях (вижте Яков 4:17).

2. I Павел. Апостолът се заявява публично и говори с пълна апостолска власт. Да мълчи в тази криза би го направило предател пред Христос, който му е поверил грижата за църквите (вж. 2 Тим. 4:1, 2). Той е получил властта си от Христос (вж. върху Гал. 1:11, 12) и очаква да бъде разпознат като Божи представител, говорещ от името на Бог (вж. върху 2 Кор. 5:19, 20). Когато случат го изисквал, Павел отстоявал властта си без страх или хвалба (вж. 1 Кор. 5:3–5; 2 Кор. 13:1–4).

Ако сте обрязани. Все едно Павел казва: „Знаете, че някога бях строг юдеин, твърдо вярващ в обредите и церемониите на юдаизма“ (Деяния 26:5). Въпросът е ясен, ситуацията е критична. Павел смята, че е необходима твърдост, за да се възпрепятства приемането на юдаизма от някои, които са на път да го направят. Той не иска да каже, че този, който е приел обрязване, по този начин е възпрепятстван да стане христианин. Самият той е бил обрязан. Ако някои от галатяните вече са приели обрязване, те могат, подобно на него, да считат обрязването си за „необрязване“ (1 Коринтяни 7:18–20). Но ако някои

² Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с ексегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Галати 1:17).

Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.

обмислят обрязване с надеждата да постигнат по-висш опит за праведност чрез вяра, нека вземат предупреждение. Вижте върху Рим. 4:9–13.

Няма да имате никаква полза. Божиите обещания принадлежат само на онези, които ги приемат с вяра, а не на онези, които се стремят да ги спечелят чрез собствените си заслуги. Праведните дела на човека са без стойност в небесната банка (виж Исая 64:6). Праведността чрез дела е напълно несъвместима с праведността чрез вяра. Спечеленото не може да се приеме като дар (Римляни 4:4, 5; 11:6). Колко настоятелен е Павел този факт да бъде признат. „Делата на закона“ (виж върху Римляни 2:12; Гал. 2:16) са напълно безполезни като средство за спасение (виж върху Гал. 3:19). За приложението на посочения тук принцип към християните днес вижте стр. 934.

3. Свидетелствам отново. Сравнете гл. 3:10.

Длъжник. Той няма претенции към Христос (виж върху ст. 2); вместо това „законът“ има претенции към него. Павел прави това твърдение на основание, че „законът“ поставя човек „под проклятие“, ако пренебрегне дори едно от неговите изисквания (виж върху гл. 3:10). Изглежда, че юдаистите, които сега подкопават църквите в Галатия, поне досега, са наблюдавали само на обрязването и някои други избрани легалистични изисквания (виж върху гл. 4:10; 5:2, 3). Но законът не предвижда селективност – той е или всичко, или нищо. Този, който приема обрязването, по този начин изразява вяра в цялата система и се съгласява да се подчини на всички нейни изисквания. Но в същото време изразява недоверие в ефикасността на изкуплението, извършено за него от Исус Христос. Галатяните биха намерили за невъзможно да запазят вярност към юдаизма и християнството едновременно (виж върху Мат. 6:24).

Павел не възнамерява да учи, че е грях човек да бъде обрязан. Той беше се съгласи да обрежат Тимотей, макар и при различни обстоятелства, разбира се. Тимотей беше наполовина евреин и Павел го обряза като отстъпка пред предразсъдъците на евреите, сред които трябваше да работи (виж Деяния 16:1–3). Що се отнася до Павел и Тимотей, актът беше просто форма. Именно настояването на юдаистите за необходимостта от обрязване като средство за спасение и като изискване в християнските църкви беше това, което Павел непрекъснато отрича и срещу което се бори.

Целият закон. Вижте гл. 2:16.

4. Да станат безсилни. Или „прекъснати отношения с“, „направени недействителни“.

Заветната връзка изисква абсолютна вяра от страна на вярващия (вижте на стих 1). Този, който смесва дела-правда с вярата си, по този начин нарушава своята част от споразумението и Христос по този начин е освободен от всякакви по-нататъшни задължения към него. „Дела“ са отричане на вярата. Галатяните са се наричали християни; всъщност те са били убедени, че само онези, които приемат „закона“, могат да бъдат истински християни. Но с действията си те отричали самото нещо, което Христос е дошъл да направи за тях, и са се лишили от Неговите заслуги. Ако наистина можеха да спечелят спасение, каква изобщо е била нуждата им от Христос? Неговата работа от тяхно име би станала излишна, защото те бяха намерили начин да се оправят с Бога от свое име. Ако можеха да намерят оправдание извън Христос, тогава нямаха нужда от Него. Но Исус беше заявил, че никой човек не може да дойде при Отца, освен чрез Него (Йоан 14:6; вж. Деяния 4:12). Акцентът на Исус върху истината, че Той е „пътят“, е толкова забележим в Неговите учения, че в по-късните години Неговите последователи се наричали хора на „пътя“ (вижте Деяния 9:2; 22:4).

Оправдани чрез закона. Тоест, мислят, че могат да получат праведност чрез дело на закона (виж стр. 933; виж върху Рим. 3:20; Гал. 3:19, 24). Най-много, което „законът“ може да направи, е да покаже на човека нуждата му от оправдание и да му посочи пътя към Христос. В своето евангелие Павел

ясно беше изложил Божия план за спасението на човека. Това е същият план, чрез който Авраам получи оправдание (виж върху Галатяни 3:6). Едва след като беше обявен за праведен, той получи обряда на обрязване. Обрязването – едно от „делата на закона“ – не донесе праведност. То беше знак, че Авраам прие праведност чрез вяра (виж Римляни 4:9–11). „Делата“, които Павел по-късно препоръчва (Галатяни 5:13 до 6:15), са „плодът на Духа“ (гл. 5:22) и по този начин доказателство за силата на Христос за спасение (Римляни 1:16), но по никакъв начин не са средство за спечелване на спасение.

Паднали от благодатта. Буквално „паднали от благодатта“, „отпаднали от благодатта“. За значението на „благодат“ вижте Рим. 3:24. Галатяните бяха получили Божия Дух (гл. 3:2, 3), бяха преживели оправдание чрез вяра (гл. 1:6), всъщност се бяха радвали на свободата на евангелието (гл. 5:1), бяха „бягали добре“ за известно време (ст. 7). Ако сега търсеха спасение чрез „делата на закона“ (вижте гл. 2:16), те щяха да се лишат от Христовата благодат, на която досега се бяха радвали (вижте гл. 5:1–4; вж. гл. 3:19). Тези два метода за получаване на оправдание са взаимно изключващи се. Да приемем единия означава да отхвърлим другия.

Позицията, която някои заемат, че Павел тук потвърждава произволното оттегляне на Божията благодат поради определени греховни действия, е без библейска подкрепа. Загубата на божествената благосклонност е резултат от доброволния акт на този, който я губи. Бог не забранява на никого благословенията на спасението, освен на онези, които сами си забраняват (виж Езекиил 18:23, 31; 33:11; 2 Петрово 3:9; виж върху Йоан 3:17–20; Ефесяни 1:4–6). Контекстът на изявлението ясно показва, че отговорността е изцяло върху онези, които умишлено отхвърлят спасението чрез вяра в полза на спасение чрез дела. Не става въпрос за това, че Бог изоставя хората, а за това, че хората се отвръщат от Него и отхвърлят всички, които ще се отвърнат от своите своенравни пътища (виж Йоан 3:16; 1 Йоан 1:9). Човек, който е отпаднал от Божията благодат, е винаги – и само – този, който умишлено е избрал начин на поведение, за който знае, че е противен на Божията воля. Това е окаяното състояние на много твърдящи, че са християни днес. Това състояние е резултат от желанието да се следват естествените наклонности на човешкото сърце – да се наслаждават на удоволствията на греха – вместо да се вслушват в подтиците на Божия Дух. Докато такива хора не извършат непроситимия грях чрез упорито отхвърляне на подтиците на Духа (вижте върху Матей 12:31, 32, 43–45), има надежда, че те могат да бъдат възстановени към благодатта.

Тук Павел конкретно и категорично отрича друго популярно, но напълно небиблейско учение, обикновено изразявано с думите „веднъж в благодат, завинаги в благодат“. Това, от своя страна, се основава на друго небиблейско учение, според което Бог е предопределил определени хора да бъдат спасени, а други да бъдат изгубени, независимо от техния собствен избор по въпроса. За обсъждане на истинската природа на библейското предопределение вижте Йоан 3:17–20; Ефесяни 1:4–6. Според популярната концепция за предопределението, онези, които Бог е избрал за спасение, не могат да отпаднат от божествената благодат, защото правото им на нея е гарантирано от Бога. По аналогия с разсъжденията онези, които Бог е предопределил за проклятие, никога не могат да достигнат божествената благодат и следователно никога не могат да отпаднат от нея. Следствие от това е заключението, че онези, които изглежда са отпаднали от благодатта, само изглежда са го направили, тъй като всъщност никога не са я достигнали. Достатъчно е да се каже, че само като вземем думите на Гал. 5:4 напълно извън контекста им, възможно ли е да се направи така, че да се поддържа подобно заключение (вижте стихове 1–4).

В действителност, тази теория – теорията за така наречените божествени постановления – игнорира всички ясни твърдения на Писанието, които сочат човешката воля като решаващ фактор за спасението на всеки човек. Вижте пасажите от Писанието като Исая 55:1; Езекиил 18:21–30; 33:12, 13; Лука 5:32; Йоан 6:37; срв. Йоан 7:37; 12:32; Римляни 10:13; 11:20–23; 1 Коринтяни 9:27; Откр.

22:17. Учението, че Бог предопределя някои хора за спасение, а други за погибел, независимо от техния избор по въпроса, е очевидно несъвместимо с тези твърдения на Светото писание. По този начин, произтичащото от това учение, че човек не може да отпадне от благодатта – че щом веднъж е „в благодат“, той е „винаги в благодат“ – се оказва човешка измислица.

5. Защото ние. Думата „ние“ е емфатична – „ние“, които търсим правда чрез вяра, за разлика от онези, за които се говори в стихове 1–4, които я търсят чрез дела на закона (вижте на гл. 2:16).

Чрез Духа. Светият Дух беше упълномощен да продължи делото, което Христос беше започнал (Йоан 14:16), и именно чрез действието на Духа хората трябваше да влязат в спасение чрез вяра в Христос (гл. 16:7–9). Присъствието на Духа в живота на вярващите е постоянно напомняне, гаранция, че Бог ще изпълни всичките Си обещания (вижте 2 Кор. 1:22). Това е особено вярно за обещанията относно завръщането на Исус и наследството на светиите (Еф. 1:13, 14; срв. Кол. 1:27; Тит 2:13). Дарът на праведността се съобщава на хората чрез посредничеството на Светия Дух (вижте Йоан 16:8). Тук се крие разликата между неефективната праведност, която човек търси чрез дела, и ефективната праведност, която идва чрез вяра. В първата Духът няма роля, защото усилието е чисто човешко и следователно независимо от божествената благодат.

Чакам. Гръцки *apokdechomai*, „търпеливо чакам“. Във всичките шест други случая, където се появява тази дума (Рим. 8:19, 23, 25; 1 Кор. 1:7; Фил. 3:20; Евр. 9:28), тя се използва за чакане или очакване на идването на Исус и възкресението.

Надежда за праведност. Тоест, надеждата, осъществена чрез праведност. Павел не намеква, че онези, които са получили Духа, трябва да чакат праведност. Те „чакат надеждата“, дадена от праведността, надеждата за завършване на плана на спасение при завръщането на Исус и възкресението на мъртвите (Римляни 8:23; Тит 2:13).

Павел последователно говори за оправданието като за завършено дело в живота на християнина (Рим. 5:1; и др.; виж върху Мат. 5:48).

Чрез вяра. Не чрез „дела“.

6. В Исус Христос. Павел описва по този начин състоянието на този, който е бил оправдан чрез вяра в Христос, някой, който е станал християнин, не само по име, но и действително.

Обрязване. Вижте върху Бит. 17:10, 11; Рим. 4:11. Павел в никакъв случай не осъжда тези, които са били обрязани; той просто предупреждава, че когато човек е „в Исус Христос“, няма значение дали е обрязан. Решаващият фактор е вярата.

Самото обрязване е безразлично за християните, що се отнася до всичко отвъд физическия аспект, но с предполагаемата религиозна стойност на обряда и концепцията за праведност чрез дела, която той внушава, християнството е във война.

Вяра, която действа. Вярата наистина има „дела“, но това не са „делата на закон“ (виж върху гл. 2:16). По този начин са изключени всички „дела“, извършвани с цел спечелване на праведност (виж стр. 934). „Делата“, които съпътстват истинската вяра, са вдъхновени от духа на признателност за дара на божествената благодат, от любовта към Бога и към ближните (виж Гал. 5:14; виж върху Мат. 22:34–40). Именно за такива дела говори Яков, когато заявява, че „вярата без дела е мъртва“ (Яков 2:26; вж. гл.

4:17). В този момент ученията на Павел и Яков се срещат. Двете не са в конфликт, както някои прибързано са заключили. Това е фалшива вяра, която не произвежда „плода на Духа“ в живота (Гал. 5:22, 23). Това е фалшива вяра, която кара човек да мисли, че е освободен от послушание на Божията воля, както е изразена в Декалога, който е просто кратко описание на това как любовта към Бога и човека ще намери израз (вижте върху Мат. 5:17, 18; 7:21–27). Без послушание, изповядването на любов е чисто лицемерие.

Послушанието на познатия дълг е неизбежен резултат от праведността, която идва чрез вяра, и е върховният тест за нейната истинност (виж Яков 2:18). Павел категорично заявява, че Божията цел, като е дал Сина Си, за да спаси грешниците (виж върху Йоан 3:16), е била да направи възможно принципите на Неговия свят закон да бъдат приложени в живота на хората (виж върху Рим. 8:3, 4). В откъса от Галатяни 5:13 до 6:15 Павел разглежда вида „дела“, които препоръчва на галатянските християни.

Чрез любов. Любовта към Бога и човека е духът, който подтиква „делата“, съпътстващи вярата.

7. Бягайте добре. Павел многократно сравнява християнския живот с бягане (1 Кор. 9:24, 26; Фил. 2:16; 2 Тим. 4:7; Евр. 12:1). Галатяните „бягаха добре“ до идването на юдаистите (вижте върху Галатяни 1:6, 7; 3:1). Те бяха тръгнали на християнското бягане с плам и усърдие.

Пречеше. Гръцко анакортъ, „да отблъсна“, „да спра“, като кораб в неговия курс. Като военен термин се отнасяше например до прекъсване на път или разрушаване на мост или поставяне на препятствия по пътя на врага, за да се спре неговото настъпление. Очевидно е имало някои, които са смущавали галатяните (гл. 1:7) и са ги „омагьосвали“ (гл. 3:1). Това, разбира се, са били юдаистите (виж стр. 932).

Това убеждаване. Тоест, убеждаване да се приемат ученията на юдаистите.

Този, Който призовава. Тоест, Павел, или може би Бог, говорещ чрез Павел (вижте върху Галатяни 1:6; вж. 2 Коринтяни 5:19, 20). Бог не би могъл да ги убеди по този начин, нито пък Павел. Трябва да е имало нещо особено завладяващо в учението на юдаистите, защото толкова много от ранните християни са били съблазнени от него и толкова много от написаното от Павел е предупреждавало срещу него (вижте стр. 33, 932). От това разстояние изглежда почти толкова странно, че християните са били примамени към юдаизъм, колкото че в старозаветните времена юдеите са били примамени към идолопоклонство.

9. Квас. Или „квас“. Вижте върху Мат. 13:33; 1 Кор. 5:6; вж. 2 Тим. 2:17. От Привидно малко начало, влиянието на юдаистите нарасна до удивителни размери. Където Павел цитира тази поговорка в писмото си до коринтяните (1 Кор. 5:6), тя се отнася до заразителния пример на няколко членове, чието поведение Павел се чувстваше длъжен да смърти. Ако движението в Галатия продължи, с времето цялата християнска църква щеше да се върне към практикуването на обредите и церемониите на юдаизма.

10. Увереност във вас. Процесът на отстъпничество в Галатия, макар и тревожен, все още не беше завършен (вижте върху гл. 1:7; 3:10; 4:10; 5:3). Павел е уверен, че поне мнозинството ще признаят грешката си и няма да се отклонят (вж. 2 Кор. 2:3; 7:16; 8:22). Този израз на увереност отразява добрата преценка от страна на Павел, като църковен водач, защото увереността вдъхва увереност и стимулира към действие. Лидерството винаги трябва да звучи с нотка на надежда и смелост, дори при тежки изпитания.

Никой няма друго намерение. Тоест, че те ще бъдат склонни да приемат съвета на Павел и да се вслушат в предупреждението му (вижте стихове 1–6). Павел тактично избягва опитите да принуди читателите си да повярват в него. Той излага фактите по честен и логичен начин и ги призовава да вземат свои собствени решения в светлината на представените доказателства. Той се надява на единство в галатийската църква и тъй като единственият разумен курс, който трябва да се следва, е този, който той защитава, той вярва, че те ще видят същото, което вижда той. Той ги хвали предварително за добрата им преценка.

Онзи, който създава безпокойство. Вижте гл. 1:7. Галатяните се колебаят, очевидно в състояние на несигурност и объркване. Повече от един човек е отговорен за отстъпничеството в Галатия (гл. 1:7; 4:17). С единственото местоимение „той“ Павел може да не се позовава на някой конкретен

водач, а на всеки учител на ерес поотделно, или „той“ може да отразява факта, че само малцина са били отговорни за безпокойството на църквата.

Съд. От гр. krīma, наложената „присъда“. Онези, които подкопаваха галатийските църкви, щяха да трябва да отговорят пред Бога за осъдителния си начин на действие и да приемат наказанието, което Той със сигурност щеше да им наложи (виж Деяния 17:31; Рим. 14:10; 2 Кор. 5:10). Павел вярва в триумфа на истината и справедливостта и че нищо не може да попречи на напредъка на евангелието (виж 2 Кор. 13:8; Фил. 1:12).

11. Проповядвайте обрязване. Юдаистите очевидно са обвинили Павел в това, вероятно защото е обрязал Тимотей и евентуално други (Деяния 16:1–3).

Несъмнено са имали за цел да накарат Павел да изглежда непоследователен. Вижте върху Галатияни 5:2–4.

И все пак страдат от гонения. Павел отговаря на безпочвеното обвинение, като задава въпрос, който го доказва като невалидно. Ако е вярно, пита той, защо юдаистите все още го преследват? (виж 2 Кор. 11:26; Гал. 2:4). По-голямата част от преследването, което Павел е претърпял, е било от ръцете на юдеите (виж гл. 4:29). Навсякъде, където е отивал, е имало гонения, почти неизменно защото в неговото евангелие нямало място за юдейски легализъм. Това, разбира се, било лъжливо обвинение, защото Павел непрекъснато се обръщал към Моисей за подкрепа на своето евангелие. Обрязването е специфичен белег на юдаизма и би било наистина странно юдеите да преследват Павел, ако наистина вярват, че той се застъпва за обрязване.

Обида. Гръцки скандал, спусъкът, който задейства капан (виж 1 Кор. 1:23).

Метафорично, скандал може да бъде всичко, което спъва човек и го кара да се спъне. За юдеите кръстът е скандал, „препъни камък“ (1 Кор. 1:23). Това е било така, защото те са смятали, че Месията ще дойде като велик политически и военен лидер, за да ги освободи от тиранията на римляните (вижте Лука 4:19). Когато Исус се подчинил на жестокостта, която те Му нанесли, юдеите заключили, че Той не може да бъде Обещаният. Те интерпретирали Неговото смирение като слабост. Ако бяха приели пророчеството от Исаия 53, нямаше да направят тази грешка. В умовете или сърцата им нямаше място за страдащ Месия.

Престана. „Обрязването“ е несъвместимо с „кръста“ (вижте стихове 1, 2). Ако Павел наистина проповядва „обрязване“, това може да е само защото той вече не проповядва „кръста“. Едното не може да съществува редом с другото.

12. Бих. Павел не желае зло на противниците си. Той просто има предвид, че юдаистите можеха също толкова добре, и логично, да направят това, което той предлага, защото ако го направят, ще изглеждат като това, което всъщност са – фанатици.

Отсекавам. Гръцко апокротō, „да отсека“, като въже (Деяния 27:32), „да разчленяваш себе си“, „да осакатяваш себе си“, както в Марк 9:43; Йоан 18:10, „да кастрираш себе си“, „да се направиш евнух“, както тук, в ЛXX на Втор. 23:1 и често в папирусите. Думата никога не се използва преносно, като отрязване на човек от църковно общение или от живота.

Град Песин в централна Галатия (виж Събития, довели до написването на Посланието на Павел до галатяните) е бил седалище на култа и поклонението на Кибела, богинята на природата в древна Анатолия. Обичай е било мъжете, посвещаващи живота си на поклонението и служението на Кибела, да се самообвиняват. Павел предполага, че юдаистите, които застъпват обрязването, биха могли да се самокастрират. Ако известна степен на добродетел може да се осигури чрез обрязване, човек би трябвало да може да постигне още повече чрез кастрация! Защото

С умишленото си изопачаване на Павел (ст. 11) юдаистите доказаха, че не са по-добри от езичниците. Вижте стр. 33; вижте върху Деяния 16:6.

Това е кулминацията на аргумента на Павел срещу юдаистите и последното му споменаване на тях в книгата „Послание до Галатяни“. Юдаизмът е наравно с езичеството, а обрязването няма по-голяма стойност като средство за спасение от езическата практика на кастрация. За християните обрязването, като религиозен обред, е било безсмислено осакатяване на тялото.

13. Призвани към свобода. Тоест, „свободата“ на спасението чрез вяра в Христос, за разлика от спасението чрез делата на закона (вижте стих 1). Относно връзката между „свободата“ на евангелието и Божия закон вижте стих 6. Сравнете ученията на нашия Господ по темата за християнската свобода (Йоан 8:31–36).

Свободата не бива да се бърка с вседозволеността. Истинската любов към Бога води човек да се стреми да разбере и да върши Божията воля. Божията любов и благодат не освобождават човека от лоялност и послушание към Него (вижте върху Матей 7:21–27; Гал. 5:6). „Свободата“, за която говори Павел, е свобода от „робство“ на церемониалната система (вижте върху гл. 5:1). Относно връзката между християнската свобода и божествения закон вижте Рим. 3:31 (вж. Гал. 3:19, 24). Човек не може да изпита по-висша радост от радостта, която идва от всеотдайното, разумно сътрудничество с божествената цел, която му е дала съществуване.

Повод за плътта. Свободата на евангелието не позволява на човек да върши „делата на плътта“ (вижте стихове 19–21). Свободата е сигурно притежание само там, където има самоконтрол, който да я балансира. Бог освобождава хората от греха и след това действа в тях „да искат и да действат според благоволенията Си“ (Фил. 2:13; вж. Рим. 8:3, 4).

Служете си един на друг. Тоест, вместо да се възползвате един от друг. Последните две изречения са в антитеза, едно на друго. Този, който дава „повод на плътта“, служи на себе си, а не на ближните си. Любовта към другите се проявява чрез готовността да им служим (вижте Мат. 22:39, 40). Павел обикновено нарича себе си „слуга“ (вижте Рим. 1:1; Тит 1:1), но неговото робство е било доброволното робство на любовта. Любовта към Бога намира своя най-висш и най-добър израз в любовта и служенето на ближните (вижте 1 Йоан 4:20, 21). В Гал. 5:13 до 6:15 Павел подчертава истината, че единственото валидно доказателство за приемане от Бога и синовство пред Него е преобразеният живот (гл. 6:15), в който „плодът на Духа“ (гл. 5:22, 23) достига зрялост и носи „добро на всички човеци“ (гл. 6:10; вж. гл. 5:13).

Този вид любов изпълнява закона (Римляни 13:10).

14. Законът. Гръцкият език има определителен член (вижте върху Рим. 2:12). Тук Павел говори за към тората, тоест към цялата разкрита Божия воля към човека, но особено към моралния закон, както подсказва контекстът.

Една дума. Това е любов (вижте върху Матей 5:43, 44).

Обичай ближния си. Това е темата на гл. 5:13 до 6:15. Любов към ближния си. е темата на последните шест заповеди от Декалога (вижте върху Матей 22:39, 40). Тези шест управляват отношенията между човека и човека, както първите четири управляват отношенията между Бога и човека. Мълчанието на Павел тук относно първите четири заповеди не означава, че те са загубили стойността си за християнина. Далеч от това. Темата на посланието досега са правилните отношения между християнина и неговия Бог. Но за да не се объркат галатяните, мислейки, че религията се състои само в правилни отношения с Бога, Павел сега пояснява, че тя се състои и в правилни отношения с ближните. Цитатът е от Лев. 19:18.

15. Хапят се и се поглъщат един друг. Ярка метафора, която рисува картина на канибализъм. Галатяните се държали като диви, ненаситни зверове.

С думи и дела те се подиграваха един друг. Несъмнено са включени дейности като клюки, клевети и коварни сделки.

Погълнати един от друг. Църковната история записва тъжната съдба на една религиозна група след друга, в които се е изпълнило съдбоносното предупреждение на Павел. Единството на вярата и единството на вярващите в единството на вярата е било предмет на молитвата на нашия Господ, записана в Йоан 17. При такова състояние, каквото е описано тук от Павел, никоя християнска група не може да се радва на здравословно религиозно преживяване.

16. Ходете в Духа. Буквално „ходете в Духа“, тоест в хармония с духовното идеали (виж върху Рим. 8:1, 14). Павел използва този израз многократно в посланията си. Светият Дух е назначеният от Бога посредник, който води хората към вечен живот (виж върху Йоан 16:8-11).

Похот. Гръцки *epithumia*, „похот“ (виж Марк 4:19). За коментар на израза „похот на плътта“ виж Рим. 13:14. Да „задоволиш похотта на плътта“ означава да приемеш ръководството на плътските страсти, чувства и желания, антитезата на ходенето „по Духа“. Пътят на Духа води към живот, а пътят на плътта води към смърт (виж Рим. 8:6-8). Думата „плът“ тук означава покварената човешка природа.

17. Срещу Духа. Привидно безкрайната война продължава, борбата между склонността да се върши добро и склонността да се върши зло. Докато Павел анализира този конфликт в собствения си минал опит, той вижда победата възможна само чрез Исус Христос (виж Рим. 7:24 до Рим. 8:2).

Те са противоположни. Неизбежно и неизменно. Няма компромис между двете. Компромисът със злото никога не води до добро.

Нещата, които желаете. Вижте върху Рим. 7:21-24. Учението на Павел относно слабостта на плътта е в противоречие с вярването, че в човека има скрита сила, чрез която той може да преодолее злите наклонности.

18. Водени от Духа. Вижте Рим. 8:14.

Не под закона. Павел предупреждава галатяните, че Светият Дух никога не води хората да търсят спасение чрез спазване на изискванията на юдейската ритуална система или чрез каквато и да е система за законова праведност (виж стр. 934). И обратно, онези, които се подчиняват на легалистична религия, са във война със Светия Дух. Вижте гл. 2:16.

19. Дела на плътта. Тоест, делата, които са резултат от неограниченото действие на човешки страсти, чувства и желания. Вижте стих 16. Павел дава частичен списък на тези „дела“ в стихове 19-21.

Явно. Следният каталог на греховете е по-скоро илюстративен, отколкото изчерпателен. Чувственост, суеверие, егоизъм и невъздържание са представени. Когато галатяните изоставиха ръководството на Светия Дух, тези зли плодове несъмнено се появиха в живота им.

Прелюбодеяние. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на тази дума. „Блудството“, тоест неморалността като цяло, разбира се, би включвало и „прелюбодеяние“.

Блудство. Или „безнравственост“ (вижте Матей 5:32).

Нечистота. Или „нечистота“ (вижте 2 Кор. 12:21).

Похот. Или „необузdana похот“ (вижте 2 Кор. 12:21).

20. Идолопоклонство. Всичко, което заема мястото на Бога в нашите чувства, се превръща в идол. Езическото поклонение често включвало неморални практики и насърчавало своите последователи да се занимават с тях (виж том II, стр. 39, 40; виж върху Втор. 23:17).

Вещерство. Гръцка дума *pharmakeia*, буквално „отрова“, „магическа отвара“, „прилагането“ на наркотици“ и следователно „магьосничество“ (вижте Изх. 7:11), предполагаемата способност да се произвежда магия

магии. Павел се е сблъскал с практикуването на магьосничество в Ефес (виж върху Деяния 19:19). Древното магьосничество и съвременният спиритизъм имат много общо. Йоан включва магьосничеството сред греховете на онези, които най-накрая са отлъчени от Божието присъствие (Откр. 21:8; вж. гл. 9:21; 18:23).

Различие. Или „враждебност“, „омраза“.

Подражания. Или „завист“, „ревност“.

Раздори. По-скоро „раздор“, „разцепление“.

Ереси. Гръцко *haireseis* (виж върху 1 Кор. 11:19), тук означава „разцепления“. Сравнете ситуацията в църквата в Коринт (виж върху 1 Кор. 1:12, 13). Истинският християнски дух е дух на единство (виж върху Йоан 17:21).

21. Убийства. Важни текстови доказателства подкрепят (вж. стр. 10) пропускането на тази дума.

Веселия. Или „куражи“.

Няма да наследи. Вижте върху 1 Кор. 6:9; вж. Откр. 21:27.

Божие царство. Тук е бъдещото царство на божествената слава (вижте върху Матей 4:17; Матей 5:2).

22. Плод на Духа. Това, което естествено се развива в живота, когато Духът има контрол (вж. ст. 18). Резултатите от такъв контрол са в рязък контраст с делата на плътта (ст. 19–21). Плодът на Духа не е естествен продукт на човешката природа, а на сила, изцяло външна за човека.

Може да се обърне внимание на факта, че думата „плод“ е в единствено число, докато Думата „дела“ (ст. 19) е в множествено число. Има само един „плод на Духа“ и този един плод включва всички християнски благодати, изброени в стихове 22, 23. С други думи, всички тези благодати трябва да присъстват в живота на християнина и не може да се каже, че той носи „плода на Духа“, ако някой липсва. От друга страна, има много различни форми, в които злото може да се прояви, и е необходимо само една от злите черти, изброени в стихове 19–21, да присъства в живота, за да бъде човек класифициран сред онези, които произвеждат „делата на плътта“. Необходими са всички християнски благодати, за да направи човек истински последовател на Христос, но само едно от „делата на плътта“, за да направи човек последовател на злия.

Любов. Вижте върху Мат. 5:43, 44; 1 Кор. 13.

Радост. Вижте Рим. 14:17.

Мир. Вижте Йоан 14:27.

Дълготърпение. Или „търпение“. Вижте върху 1 Кор. 13:4; 2 Кор. 6:6.

Кротост. Или „доброта“, гр. *chrēstos* (вижте върху 2 Кор. 6:6). Кроткият човек е с мек нрав, спокоен и тих нрав. Християнинът никога не трябва да бъде мрачен или навъсен, а винаги весел, внимателен към другите и учтив.

Доброта. Тоест, праведност в сърцето и живота, в мотивите и поведението. Вижте на Мат. 7:12; 12:33; 19:17; Йоан 7:12.

Вяра. Гръцка дума *pistis*, която означава едновременно „вяра“ и „вярност“. Докато „вяра“ е отношение на доверие в други хора или в истини, за които обективните доказателства са непълни, „вярността“ е качество на поведение, което дава на другите основание да ни вярват. Вярата е умствена нагласа; вярност, модел на поведение. Тук „вярност“ би била по-подходяща, тъй като е по-близка до другите изброени „плодове“. Вижте върху Евр. 11:16.

23. Кротост. Или „мекота“, „нежност“. За коментар относно тази черта на характера вижте Матей 5:5; 11:29.

Въздържание. Буквално „самоконтрол“. Думата включва много повече от въздържание. от опияняващи напитки. Това означава умереност във всичко и пълен контрол над всяка страст и апетит. Всякакви ексцесии са изключени. Възможно е да бъдеш невъздържан дори когато работиш за Господа, като пренебрегваш законите за здравето. За коментар относно християнския идеал за съвършенство вижте 1 Кор. 10:31; вж. Мат. 5:48.

Могат да се цитират текстови доказателства (вж. стр. 10) за добавяне на „чистота“ към този списък с християнски добродетели.

Няма закон. Няма осъждане срещу онези, които уреждат живота си по този начин. Такива „дела“ са силно препоръчителни (вижте стихове 6, 13, 14), както са осъдени „делата“ на церемониалната система (стихове 1, 4). Само онези, които отразяват в живота си тези характеристики на Духа, са наистина свободни и могат да се радват на истинско щастие. Само те са в пълен мир с Бога и човека.

24. Разпна плътта. Тоест, напълно и безвъзвратно се отказва от всяко естествено склонност, която е в противоречие с Божията воля. За коментар относно „разпнат с Христос“ вижте Галатяни 2:20; вж. Римляни 6:2–16. За коментар относно „плътта“ вижте Галатяни 5:13, 17, 19.

Християнската война срещу нечестивите естествени наклонности, апетити и страсти Състои се от две стъпки. Първата е обмислено, твърдо, фиксирано и неотменимо решение да се предаде сърцето и волята на Христос, за да може Той да очисти живота от всяка лоша склонност. Това решение трябва да се потвърждава всеки ден и толкова често през деня, колкото пъти могат да възникнат изкушения или човек може да не достигне знака за съвършенство. Само така християнинът може да изпълни заповедта да представи тялото си „жива, свята, благоугодна на Бога жертва“ (вижте Рим. 12:1). Бог приема това решително решение на волята и продължава с небесното дело за преобразяване на живота (Рим. 12:2) и съобразяването му с подобие на Христос. Това е процесът на освещение, на постигане на „мярката на ръста на Христовата пълнота“ (Еф. 4:13). За коментар относно статуса на християнина по време на този процес вижте Мат. 5:48. Християнинът все още може да прави грешки (виж МЪР 338), макар и не умишлено, но стига да дойде при Христос, искрено разкаян (Евр. 4:15, 16; 1 Йоан 2:1) и потвърждавайки първоначалния си обет за лоялност, той все още е признат за Божий син и му е дадена привилегията да носи дрехата на Христовата праведност (виж върху Мат. 22:1–14). Обезсърчение може да възникне поради провал, когато се опитваме да победим греха със собствените си сили, вместо да разчитаме на Божията сила, или когато не успеем да сътрудним с Бога (виж Фил. 2:12, 13). Съществува и опасност от задоволството с настоящите ни постижения, опасност от измерването на напредъка ни с този на другите около нас. Разпъването на плътта е война, от която няма избавление в този живот. Въпреки това, опитът на християнина може да бъде опит на непрекъсната победа в Христос Исус и на незабавно издигане, когато може да падне. Вижте върху Рим. 7:25 до 8:4; 1 Йоан 5:4.

Привързаности. Или „страсти“.

Похоти. Вижте стих 16.

25. Ако сме живи. Ако изповядваме, че приемаме ръководството на Светия Дух, нека действително да го следваме в ежедневието си.

26. Жадни за суетна слава. Или „суетни“, „егоистични“. Дори в сърцата си християните не трябва да се хвалят с духовните си постижения (вижте стих 25), а със смирение да считат другите за по-горни от себе си (Фил. 2:3).

Провокиране един друг. Нищо не може да бъде по-обидно за другите от преструването на висша добродетел.

Завиждаме си един на друг. Това е обратното на „провокирането един на друг“. Точно както Фатално за християнския характер е да завиждаме на онези, които в определени отношения може да са по-висши от нас, както е фатално и самите ние да се чувстваме по-висши. Често преструването на превъзходство е просто опит да се прикрият чувствата ни за малоценност, дължащи се на осъзнаването, че другите всъщност са по-висши. Завистта води до омраза, а омразата от своя страна търси отмъщение. Смирението винаги остава основна християнска добродетел. Вижте Филипяни 2:3.

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 AA 388; CSW 35; EW 124; TM 247

6 AH 31; FE 263, 341, 358; MB 53; MH 169; MM 316; 1T 705; 5T 482, 534, 648; 6T 238;

7C 93; 8C 195; 9C 141

7 2T 100

9 FE 55; 4T 203, 489

12-165T 243

13 ДА 651; Изд. 139

16 SL 30; 5T 243

16, 17 CH 69

17 CD 389; MM 278; MYP 114; SL 92; TM 160

19-215T 244

20, 21 SL 30

21 DA 806; PP 461

22 ПП 372; СЛ 13; 1T 303; 5T 48, 169

22, 23 AA 38; COL 68; Ev 557; FE 240; GC 474; GW 128, 287; ML 50; MYP 242; SC

58; SL 15, 80; 4T 355, 570; 5T 117, 306; WM 152

22-244C 365; 5C 148

22-263T 236; 5T 650

24 CD 44; SL 23, 30; 1T 440; 2T 443, 484; 3T 45, 241; 4T 655; 5T 47, 83

26 FE 121

ГЛАВА 6

1 Той ги подтиква да се отнасят кротко с брат, който се е подхлъзнал, 2 и да го понесат бремето на друг: 6 да бъдат щедри към учителите си, 9 и да не се уморяват да правят добро. 12 Той показва какво мислят онези, които проповядват обрязване. 14 Той не се хвали с нищо, освен с Христовия кръст.

1. Завладян. Тоест, от силата на изкушението. Линията на мислене в гл. 5 продължава без прекъсване. Павел тук говори за факта, че един християнин може, в момент на слабост или духовна леност, да бъде изненадан (вижте върху гл. 5:24). Той не е упорит лицемер. Целта му е била да „ходи по Духа“ (ст. 25), но е бил спънат от изкушението. Той е възнамерявал „плодът на Духа“ (ст. 22, 23) да бъде очевиден в живота му, но за свое огорчение е открил някои от старите „дела на плътта“ (ст. 19-22).

21). Той беше получил Духа (гл. 3:2), „започнал в Духа“ (ст. 3) и тръгнал под ръководството на Духа (гл. 5:18), за да принася „плода на Духа“ (ст. 22, 23). Неговият

намеренията му бяха добри, но подобно на Павел (виж Рим. 7:19–24), той с ужас откри, че плътта е слаба.

Духовни. Тоест, тези, които са „водени от Духа“ (гл. 5:18). Очевидно е имало представителна група в галатийските църкви, която не се е отказала от евангелието на Павел в полза на ученията на юдаистите. Павел едва ли би нарекъл онези, които са отстъпници, „духовни“, защото такива хора са се отказвали от ръководството на Духа (гл. 3:3).

Възстановявам. Гръцки *katartizō*, „поправам“, „придавам годност“, „възстановявам“, „придавам форма“. Гръцките медицински писатели използвали термина за наместване на кост или изкълчена става. Онези, които останали „духовни“, не трябвало да заемат самонадеяно отношение към брата, който е паднал под настъплението на изкушението. Те не трябвало да го обезкуражават или чрез критика и порицание да го провокират към по-нататъшно отдаване на „делата на плътта“ (вижте гл. 5:19, 26). Той се нуждаел отчаяно от състрадателна ръка, която да му помогне да се измъкне от ямата на греха, в която бил паднал. В разочарованието и отчаянието си той се нуждаел от някой, който да се обърне към него с търпение, доброта и нежност (ст. 22, 23), някой, който осъзнавал, че самият той може един ден да бъде победен от изкушението и да се нуждае от подобна помощ.

Когато се отнасяме към онези, които са се отклонили от пътя, ние трябва, повече от всякога, да прилагаме златното правило (вижте Матей 7:12). Това е дълг и привилегия на онези, които самите са управлявани от Духа и които ходят по пътищата на праведността. Други не са квалифицирани за толкова деликатна задача. Бог призовава онези, които са „духовни“, да водят заблудените овце обратно в зелените пасища на истината и праведността. Павел се отнасяше решително и безстрашно с онези, които упорстваха в открит грях (вижте 1 Кор. 3:3–5), но нежно и търпеливо с онези, които дадоха доказателства за желание да бъдат възстановени (2 Кор. 2:5–11). Църковната дисциплина изисква умело съчетание от твърдост и доброта. Павел никога не отслабваше високите стандарти на евангелието, но неговата цел винаги беше спасението на мъже и жени и тяхното възстановяване към Христос, когато се отклониха. Вижте Матей 6:14, 15; 7:1–5; 18:10–35.

Кротост. Вижте върху Мат. 5:5; Гал. 5:23. Исус беше пример за кротост (вижте Мат. 11:29), и онези, които следват Неговия пример, ще бъдат мили и търпеливи в отношенията си със своите братя. Те няма да бъдат критични и да търсят недостатъци, нито ще бързат да наказват някой, който нарушава църковната дисциплина. Ревността им за справедливост ще бъде подправена с милост. Тяхната основна цел ще бъде възстановяването на нарушителя. Техните предложения и решения ще бъдат коригиращи, а не наказателни. Поддържането на църковния авторитет ще бъде второстепенно съображение.

Вземи предвид себе си. Не можем да възстановим другите, освен ако самите ние не сме прави; не можем да знаем дали самите ние сме прави, освен ако постоянно не проверяваме живота си според божествения стандарт и не участваме ежедневно в живота на Исус. Докато се стремим да поправим недостатъците на другите, трябва да внимаваме за себе си. Тези, които искат да спасят другите от бързото течение на греха, трябва да имат собствените си крака, стъпили на твърда земя. Грижата за собственото ни духовно положение пред Бога е предпоставка за грижата за това на някой, който се нуждае от нашата помощ. Трябва също да осъзнаем, че самите ние сме склонни да падаме и това осъзнаване ще ни предпази от това да проявяваме по-свято отношение, докато се стремим да помогнем на брат, който е паднал.

2. Бремести. Гръцки *baros*, „тежест“, „бреме“, „тежест“. Златното правило (Матей 7:12) призовава всеки последовател на Христос да гледа на проблемите на другите, сякаш са негови

собствен. Прилагането на този принцип в личните отношения, у дома, в общността, в училището и църквата, както и на национално и международно ниво, би решило проблемите на света. Само Христовата благодат прави възможно прилагането на този принцип при всички обстоятелства. Вижте върху Матей 5:43–47.

Христовият закон. Законът или принципът, който мотивира живота на Христос, е този да носи бремето на другите. Христос дойде на земята като велик човек, който носи бремето на човека (виж Исая 53:6). Единствената формална „заповед“, която нашият Господ даде на учениците Си, докато беше на земята, беше да „се обичаме един друг“ (виж Йоан 13:34). За смисъла, в който тази заповед е „нова“, вижте Йоан 13:34. Христос заяви също, че „целият закон и пророците“ – цялата Божия разкрита воля (вижте Лука 24:44) – се основават на любов, любов към Бога и ближните. До римляните Павел пише, че любовта изпълнява закона (гл. 13:10). По този начин „Христовият закон“ е олицетворение на Десетте заповеди, защото когато живеем според тези закони, ние наистина обичаме както Бога, така и човека (вижте Матей 22:34–40). За допълнителен коментар относно ученията на Исус по отношение на любовта към ближните вижте Матей. 5:43, 44; Лука 10:30–37.

3. Мисли себе си. Тоест, смята се за по-висш от онези, които са паднали под настъплението на изкушението (ст. 1). Вижте върху Рим. 12:3; 1 Кор. 8:2. За коментар относно гордостта срещу християнското смирение вижте върху Лука 14:7–11; 18:9–14.

Заблуждава себе си. Този, който надценява работата или стойността си, е този, който е заблуден. Опасността от самонадеяността се крие във факта, че тя задушава самоанализа и чувството за нужда. Преди Бог да може да направи нещо за нас, трябва да осъзнаем нуждата си (вижте Матей 5:3). Така най-безнадеждният човек на света е този, който се е заблудил до пълно самодоволство. Бог не може да направи нищо за нас, освен ако не сме готови да приемем това, което Той може да ни предложи. Този, който не е наясно с нуждата си, никога няма да поиска Божията благодат.

4. Доказва собствената си работа. Тоест, изследва собственото си поведение и мотиви и ги оценява ги чрез „закона Христов“ (ст. 2). Вижте върху 2 Кор. 13:5. Определената работа на Светия Дух е да помага в тази задача (вижте Йоан 16:8–15). По-добре е за него да подложи живота си на критичен преглед сега, отколкото да го отлага, докато стане твърде късно, за да го направи с полза – когато великият Съдия на всички хора изисква от него да се яви пред съда на божествената справедливост. Този процес на изпитване е от съществено значение за растежа в благодатта, за процеса на осветление. Християнинът прави добре всеки ден да претегля своите наклонности и амбиции в светлината на Божията разкрита цел и план за него и под ръководството на Светия Дух.

Само себе си. Когато става въпрос за анализ на характера, най-добре е всеки човек да се съсредоточи върху себе си, а не върху другите. Колко глупаво би било да се труди да поправя недостатъците на другите хора и да не осъзнава собствените си недостатъци. За допълнителен коментар вижте Матей 7:1–5. Колко радост би намерил в крайна сметка, съзерцавайки усъвършенстването на техния характер, а самият той би бил намерен за нечестивец? Колко по-добре е за него да посвети времето и усилията си на поправяне на недостатъците на собствения си характер. Тогава в деня на великия съд ще има причина за радост. Вижте върху Галатяни 6:7–9.

5. Бreme. Гръцки *phortion*, „товар“, „breme“, някакъв предмет, който човек е длъжен да носи. „Breme“ от стих 2 може да бъде освободено доста лесно, ако е необходимо, докато „breme“ от стих 5 е такова, което трябва, при всякакви обстоятелства, да продължи да се носи. От всеки войник се очаква да носи собствената си екипировка; неговата отговорност е да го прави. Той може също така понякога да помага на другите да

носи тяхното. Той ще бъде потърсен да отговаря за собственото си „бреме“, но не непременно за „бремето“ на другите. Да носи бремето на другите в допълнение към своето е похвално, но пренебрегването на собственото е непростимо. Той не бива да налага на другите, колкото и самият той да бъде наложен от тях.

Павел не наемва тук, че Бог оставя човека сам да носи бремето си. Исус предлага да го сподели (виж Матей 11:30). Някои християни правят грешката да не споделят бремето си с Исус. Той кани всички да дойдат при Него и им гарантира облекчение от труда, който никога не би могъл да бъде понесен със собствени сили (виж Матей 11:28–30).

6. Научен в словото. Или „получава наставление в словото“.

Съобщавам на. Гръцки κοῖνός, „да имам общение с“, „да споделям с“, „да участвам с“ (виж Рим. 15:27; 1 Тим. 5:22; Евр. 2:14; 1 Петр. 4:13; 2 Йоан 11). Нека галатяните имат подобно общение с Павел. Този, който е „научен“ на евангелието, трябва да се стреми да споделя всички „добри неща“, които неговите учители са му предали.

Това ще му помогне да „изпита собственото си дело“ и да „носи собственото си бремe“. Също така е било предложено, че Павел тук препоръчва подкрепата на евангелското служение от онези, които се възползват от него. Ако това е, което апостолът има предвид, твърдението му изглежда няма пряка връзка с контекста си.

Този, който учи. Тоест, всеки християнски учител, въпреки че Павел тук несъмнено говори за особено към себе си.

7. Не се заблуждавайте. Бог държи всеки човек отговорен за „добрите неща“, които неговите християнски учители са му предали (ст. 6). Той ще държи галатяните отговорни за наставленията, които Павел им е дал.

Подиграван. Гръцко μωχεῖν, „да се присмивам“, „да се презирам“. Тези, които се присмиват на Бога, като се отнасят лекомислено към съветите, които Той изпраща, трябва да понесат последствията от това.

Както и да е. Принципът, изложен тук, е също толкова валиден както в реалността на духовните неща и социалните взаимоотношения, така и в естествения свят. Че нещата ще се размножават по вид, е негъвкав закон (вижте върху Битие 1:12). Съответно, човек, който сее „див овес“, не може да очаква изобилна реколта от пшеница.

8. Плътта. Вижте върху гл. 5:13, 17, 24. Павел тук говори за онези, които не се опитват да обуздаят плътските си желания и наклонности (вижте гл. 5:19–21). Само когато човек се съпротивлява на злото, той може да очаква да бъде свободен от неговото влияние и резултати. В гл. 6:7 вниманието е съсредоточено върху вида на семето, което се посява, но тук повече върху земята, в която е хвърлено. Сравнете притчата за сеяча (вижте върху Мат. 13:3–9). Когато земята е „плътта“, плодът със сигурност ще бъде осквернен.

Сее в Духа. Еквивалентно на това да бъдеш „воден от Духа“ (вижте Рим. 8:14; Гал. 1:14). 5:16). Не може да се посочи по-добър пример за това от живота на самия апостол Павел. Той знаеше от опит за какво говори (вж. Деяния 13:1, 2; 16:6, 7; и др.).

9. Умора в това да вършим добро. Тоест, да следваме наредбата на духът ни води (виж на стих 8) и да даваме „плода на Духа“ (гл. 5:22, 23). По-специално, християните никога не трябва да се уморяват да носят „бремето“ на своите ближни (гл. 6:2). Такова служение, подтикнато от любов, никога не става монотонно. Примерът на нашия Господ в служенето на нуждите на онези, които се напъват около Него, е върховният идеал на християнското служение.

В определеното време. Тоест, по време на жътва. Въпреки че мотивирацията дух в християнското служение е любовта, са обещани награди (виж Откр. 22:12). Христос илюстрира даването на вечни награди, като ги сравни с времето на жътва (виж Мат. 13:39–43). Бог вече е определил времето за земната жътва (виж Деяния 17:31). Тези, които сеят добро семе

В настоящия живот семената, които по онова време изглеждат пропилены върху негостоприемна почва, са сигурни в признание в онзи велик ден на жетвата. Тогава всеки човек ще получи награда, както подходяща, така и пропорционална на заслуженото от него (Мат. 16:27; Откр. 22:12).

За коментар относно основата, на която Бог определя наградите, вижте Мат. 20:1–16.

Ако не отслабнем. Само онези, които издържат докрай, могат да очакват награда за това, че са се справили добре. Твърде често в християнската война потенциалните войници на кръста са отслабвали и са се отказвали от борбата. Преодоляни от изкушението или обезсърчени по пътя, те са се отвърнали уморено от следването на своя Учител. Павел цитира случая с Димас, един от верните си сътрудници, който бил привлечен от нещата на света и се върнал към предишния си начин на живот (2 Тим. 4:10; срв. Кол. 4:14). Колко често това преживяване се повтаря от времето на Павел! От друга страна, каква картина на героизъм е представена в смелото отношение на хилядите християнски мъченици, които са се изправили пред най-жестоката смърт, вместо да се откажат от непоколебимата си увереност в Този, който ги е изкупил от греховете им.

10. Възможност. Тук Павел прави заключение от своята метафора за сеитба и жътва (ст. 7–9). Има време за сеитба, има време за жътва. Времето за жътва е в Божиите ръце; времето за сеитба е в нашите. Воденият от Духа човек може да очаква постоянно напътствие и съвет, за да може да подобри максимално възможностите на времето за сеитба (ст. 8). Необходимо е повече от човешка мъдрост, за да се оценят възможностите на времето в светлината на вечността и да се знае как да се възползва максимално от възможностите, които се представят. Като работници в лозето на Господаря (вижте Мат. 20:1–16), ние трябва да се молим за разбиране, за да знаем кога и как да работим най-ефективно. Следователно християнинът е отговорен пред Бога не само за служенето си, но и за начина на служене.

Домакинство на вярата. Тоест, църквата (вижте 1 Царе 3:15; Ефесяни 2:19; 1 Петрово 4:17). Църквата има задължение към всички хора навсякъде (виж Матей 28:19, 20), но първо към своите членове. Това важи както за духовните, така и за материалните въпроси. Църквата не може да служи на света по приемлив начин, освен ако собственият ѝ дом не е в ред.

11. Колко голямо писмо. Буквално „големи писма“. Не е ясно дали Павел тук говори за цялото послание или само за стихове гл. 11–18 от 6. Повечето от посланията на Павел са диктувани на писар, или писец (вж. Рим. 16:22). Няколко години преди това обаче той започва практиката да добавя кратък раздел със собствения си почерк, като гаранция за автентичността на писмото си (вж. 1 Кор. 16:21; Кол. 4:18). Очевидно писмата са били фалшифицирани на негово име (вж. 2 Сол. 2:2; 3:17). Тези, които смятат, че Павел е написал цялото послание без помощта на писец, предполагат, че не е имало подходящ християнски писар за задачата. Въпреки това, общоприето е, че Посланието до Римляните е написано приблизително по същото време като това до Галатяните и при писането му Павел е използвал услугите на писар на име Тертий (Римляни 16:22).

По-разпространеното схващане е, че самият Павел е написал само заключителната част на Галатяните. Ако наистина цялото послание е написано от самия апостол, то би било единственото (с изключение на Филимон), написано по този начин, и следователно вероятността в този случай е противна.

Писането на Павел с „едри букви“ предполага, че поне по времето, когато е писал Галатяни, почеркът му е бил несъвършен. Голямата му ерудиция изключва възможността апостолът да не е знаел как да пише приемливо. Някои предполагат, че лошият му почерк е резултат от дефектно зрение (вижте 2 Кор. 12:7–9; Гал. 4:15), други пък, че ръцете му...

беше претърпял повече или по-малко трайни наранявания от отношението на своите преследвачи (вж. 2 Кор. 11:24-27).

Аз писах. Формата на глагола в гръцки език също позволява тълкувателен превод „Аз пиша“ или „Аз писане“. Подобни случаи на същата глаголна форма, в които писателят разглежда това, което пише в момента, от гледна точка на тези, които го четат, се срещат във Филимон 19; 1 Петрово 5:12; 1 Йоан 2:14, 21, 26. Тези, които вярват, че Павел тук говори само за послеслова, използват превода „Аз пиша“. Тези, които смятат, че той говори за цялото писмо, предават глагола като „Аз писах“.

12. Толкова много. Павел посочва лъжеучителите, с чиито учения се занимава в цялото послание.

Достойно зрелище. Те искаха осезаеми, физически доказателства за успеха на усилията си. Това можеше да се постигне чрез връщане на християните към определени спазвания на закона, особено обрязването, които бяха намерили своето изпълнение в евангелието.

Да не би да страдат. Тази престорена ревност на лъжеучителите не възниква така както от истинска любов към каузата, която представляват, така и от желание да избегнат преследване от своите братя, евреите. Ако изразят лоялност към еврейските церемонии като обрязването, те няма да се различават съществено от другите евреи и по този начин могат да избегнат преследването, сполетяло Павел и други християнски водачи. Чрез този вид компромис те може би са се опитвали да смесят християнството и юдаизма. Забележителният успех на тази схема в църквите на Галатия предоставя интересен коментар за ефекта от религиозния компромис през 1 век. Подобни компромиси между истината и заблудата са правени оттогава, с по-трайни резултати.

Страхът от подигравки и преследване все още е причина за компромиси в учението и практиката. Чистото евангелие никога не е популярно сред мнозинството, което се задоволява само с формата на благочестие, но без неговата сила (виж 2 Тим. 3:5).

13. Те. Тоест, юдаистите.

Спазвайте закона. Вижте гл. 2:16. Павел несъмнено има предвид, че те не са спазвали целия закон. Той вече е отбелязал, че обрязаният е длъжен да спазва целия закон (виж гл. 3:10; 5:3). Тези лъжеапостоли не са били нито искрени, нито последователни. Всъщност, за тях би било невъзможно да спазват стриктно всеки детайл от закона сред езическа среда.

Слава в плътта ти. Успехът на юдаистите в създаването на прозелити би бил за тяхна чест и слава в очите на ортодоксалните евреи. Тяхната цел, очевидно, е била да убедят своите благочестиви еврейски сънародници, че като християни, те все още са добри евреи и по този начин да се подмажат на еврейските власти. По този начин, показвайки ревността си към закона, те се надявали да избегнат преследване.

14. Боже, пази. Буквално „Нека не бъде“. Много силно утвърждение.

Слава. Или „гордеят се с“. Сравнете 2 Кор. 5:12; 11:18; 12:1 и др.

Освен в кръста. Павел пише на коринтяните, че целта му е да постави кръста на върховно място в живота и служението си (виж 1 Кор. 2:2). В Коринтяни кръстът е в контраст с „примамливите думи на човешката мъдрост“ (1 Кор. 2:4), на които той донякъде се е осланял в Атина. Тук кръстът е в контраст с еврейската правна система (Гал. 2:1).

6:13). Той би могъл да се хвали с еврейския си произход и постижения, които далеч надхвърляли тези на неговите противници (2 Кор. 11:22). В малкото случаи, когато Павел споменавал еврейския си произход, той го правил с апостолството си, а не за самопрослава. Това не означавало, че той не се е колебал да се идентифицира като юдеин. Дори

Въпреки че не е подкрепял ученията на фарисеите, несъмнено някога е смятал предишната си привързаност към тази секта за причина за увереност в плътта (вж. Фил. 3:4–6; срв. Деяния 23:6). Павел с готовност е признавал предимствата на юдаизма (вж. върху Рим. 3:1, 2). Имало е предимства във формите на поклонение, установени от Бог във връзка със службите в светилището, но всички те са били предназначени да доведат поклонника до по-ясно разбиране на Бог и Неговите изисквания. Сега галатяните са били повлияни да се върнат към тези форми като средство за спасение. За допълнителен коментар относно „славата“ на кръста вижте върху Йоан 3:16; Фил. 2:6–8.

Светът е разпнат. „Светът“ тук е еквивалентен на „плътта“ от гл. 5:16–21.

Те нямат по-голямо влияние върху мисленето и поведението на Павел, отколкото ако вече не съществували. За коментар относно разпъването на „света“ и „плътта“ вижте гл. 5:24. Вижте Фил. 3:8–11.

Аз към света. Вижте гл. 2:20.

15. В Христос Исус. Могат да се цитират важни текстови доказателства (вж. стр. 10) за пропускането на тази фраза.

Обрязване. Вижте върху Галатяни 5:6; срв. 1 Коринтяни 7:19. Външните обреди и форми не са важни въпроси за християнина.

Ново създание. Тоест, ново творение, което означава или актът на сътворение, или създаването по този начин същество. Вижте върху 2 Кор. 5:17; вж. 1 Кор. 7:19. Нещата от най-голямо значение са: (1) вяра, която произтича от любов, (2) резултат от вярата, нов човек в Христос Исус, и (3) външното, видимо доказателство за тази трансформация, а именно, послушание на Божията воля, изразена в Неговия закон. Обрязването не води до промяна в характера, но новото творение създава нов човек.

16. Всички, които ходят. Тоест, всички, които живеят според принципа от стихове 14, 15, независимо дали са юдеи или езичници (вижте върху гл. 3:27–29; 5:16). В християнската църква няма привилегировани групи. Тази добра новина за духовно равенство донесе голяма радост на всички езичници, където и да проповядва Павел. Християнският растеж зависи от познаването на истината и готовността да се „ходи“ в хармония с нея (вижте 2 Петрово 3:18; вижте върху Мат. 7:21–27).

Правило. Гръцки *kanōn*, „правило“, „принцип“, „закон“, „стандарт“, „сфера на дейност“. Тук Павел говори за „правилото“ или „стандарт“ на праведността в Христос, изложено в стихове 14, 15.

Мир. Вижте върху 2 Кор. 1:2; вж. Мат. 10:13.

Божият Израел. Тоест, духовният Израел, включващ както евреи, така и езичници (виж Бит. 32:28; Рим. 2:28, 29; Гал. 3:7, 8). Те са част от едно тяло – църквата на Исус Христос.

17. Притеснява ме. Павел смята въпроса за решен. В това послание той е казал всичко, което е имал да каже по темата. Няма какво повече да добави. Той ясно е отговорил на всички аргументи на опонентите си. Идеята за постигане на компромис между християнството и юдаизма чрез комбиниране на елементи и от двете не си струва да се разглежда по-нататък и той отказва да отдели повече време или внимание на предложението (вижте стихове 12, 13).

Белези. Гръцки *stigmata*, „белези“, жигосване на роби или друга собственост с името на собственика или идентификационен символ. Пленниците понякога са били жигосвани по този начин и не рядко войниците са били жигосвани с името на своя командир. Твърди се, че храмовите роби или поклонниците на божество също са били белязани по този начин като доказателство за тяхната преданост. Под „белези на Господ Исус“ Павел несъмнено има предвид белезите, оставени по тялото му от преследване и трудности (виж 2 Кор. 4:10; 11:24–27). Неговите противници сега настояват

като принуждава своите езичници да приемат белега на обрязването като знак за подчинението си на юдаизма. Но Павел има белези, които показват чий роб е станал и за него няма друга лоялност освен към Христос (вижте върху Галатяни 6:14). Белезите, които Павел е получил от враговете си, докато е бил в служба на своя Учител, говорят най-красноречиво за неговата преданост към Христос. Повечето от тези белези свидетелстват за закоренелата омраза към евреите (вижте върху гл. 5:11).

18. Братя. Същата форма на обръщение, с която Павел започва посланието си (гл. 1:2). Той цени тяхното общуване, напълно уверен, че те ще приемат съвета му (виж гл. 5:10). Фактът, че не се чува нищо повече за проблеми в Галатия по въпроса за юдаизма, е мълчаливо свидетелство за успеха на настоящия му апел към тях.

Благодат. Вижте върху Рим. 1:7; 3:24; 2 Кор. 13:14; вж. 2 Тим. 4:22; Филимон 25. В цялото си послание Павел подчертава факта, че спасението идва само чрез благодат, че никога не може да бъде спечелено с дела. Няма друг начин да бъдем в мир с Бога. То е повече от пасивно качество на Бога, то е божествена любов и доброта в действие. Така Павел завършва призива си към църквите в Галатия, чиито членове обича и за които изпитва загриженост. Нека се отвърнат от безсмислените външни церемонии, каквито и да са те, и приемат изкуплението, което идва чрез вяра в Исус Христос!

Твоят дух. Тоест, ти (вж. Пс. 16:10).

Амин. Вижте Матей 5:18.

Послеписът след стих 18 не се появява в нито един ранен ръкопис и не е бил част от оригиналния, вдъхновен летопис. Съществува общо съгласие, че това послание е написано от Коринт по време на Третото мисионерско пътуване на Павел (виж стр. 104). Сравнете с Рим. 16:27; 1 Кор. 16:24; и надписите към някои от псалмите (виж том III, стр. 615).

КОМЕНТАРИ НА ЕЛЪН Г. УАЙТ

1 COL 249; DA 440, 504; Ед 113; Ev 353; FE 279; MB 128; MH 166; ML 52; TM 274;

1T 209; 2T 52; 3T 93; 5T 247, 346, 605; 7T 263

1, 2 MX 495; 5T 246; 6T 398

2 CT 552; 1T 201; 2T 75; 3T 526; 4T 228, 5T 18

3 5T 247; 6T 399

4 2T 340

5 5T 247

7 AA 73; AH 525; CG 185; COL 85; CS 27; CT 82; Ed 108; Ev 357; FE 156, 298, 375;

MB 83; MH 180, 445; MYP 21; PP 268; 1T 134, 503, 696; 2T 31, 79, 267, 300, 323,

330, 570, 641; 3T 226, 363; 4T 63, 117, 343, 363, 366, 383, 501; 5T 30, 118, 119, 320,

429, 590; 6T 268, 305, 399; 8T 52, 294; 9T 157; WM 19, 84

7, 8 2T 92

7-10FE 250

8 CG 163; COL 41, 84; Ed 109; FE 227, 376; PK 624; 3T 241, 365

9 CG 242; EW 268; 2T 29, 445; 4T 101; 6T 305, 478; 8T 18, 196; 9T 86, 131; WM 97

10 MH 201; ML 232, 245; PK 652; 6T 85, 271, 278; WM 46, 210

14 AA 210, 561; COL 161; CT 23; DA 661; GW 29; MH 460; ML 61; 1T 525; 2T 47, 213,

443; 5C 367; 7C 31; 8C 19, 320

15 AA 204

17 CP 275

³Никол, Ф. Д. (1978). Коментар на Библията на адвентистите от седмия ден: Светата Библия с екзегетични и обяснителни коментари. Серия с коментарни справки (Галати 5:1). Вашингтон, окръг Колумбия: Асоциация на издателствата „Ревю енд Хералд“.